

Jan Terlouw Briefgeheim

1 Ruzie

Eva en Jackie hadden het grootste deel van de zaterdag samen doorgebracht. Dat was niets ongewoons. Ze waren bezig aan de laatste paar maanden van hun lagere-schooltijd en al vanaf de eerste klas waren ze hartsvriendinnen. Ze woonden in dezelfde laan, niet meer dan een paar huizen van elkaar.

Verschillend waren ze overigens wel, die twee. Eva tenger, magere schouders en armen, een beetje bangig ook. Jackie hoog op de benen, een hardlooster van jewelste, altijd te vinden voor een geintje. Ze durfde ongeveer alles, en volgens Eva was ze mateloos brutaal. Verder had ze een broer, terwijl Eva van Zuilen enig kind was. Tja, die broer, Thomas Smit van Zevenbergen. Hij was elf, een jaar jonger dan zijn zusje, maar veel respect voor haar toonde hij niet. Hij verbeeldde zich dat hij veel sterker was dan zij, maar dat was niet bewezen. Als ze ruzie hadden won degene die het kwaadst was, en dat wisselde nogal eens.

Thomas kon enorm goed gooien met stenen. Hij kon bevoorbeeld de wijzerplaat van de kerktoren raken met een steen, en deed dat dan ook geregeld. De *wijzers* raken, dat was even iets moeilijker; dat lukte niet zo vaak. Het was een keer gebeurd dat ze om vijf over halfnegen langs de toren kwamen, terwijl de school al om half begon. Toen had Thomas zijn meesterworp gedaan. Met een driekantige kei had hij het vijf vóór halfnegen gemaakt en daarna waren ze hard naar school gehold. 'Schoolblijven', had de meester gezegd, maar Jackie had op de torenklok gewezen die je vanuit het lokaal kon zien en ze had gezegd dat het nog niet eens half was. En toen zei de meester dat de klok achter liep, maar goed, schoolblijven hoefde dan niet. Dat was een grote dag voor Thomas. Om elf uur zat hij nog te glunderen, of was het tien over elf?

'Ik ga naar huis', zei Eva. 'Zie ik je morgen nog?' 'Kom je bij ons?' 'Ja, da's goed.'

Eva groette mevrouw Smit en liep opgewekt naar huis. Maar toen ze thuiskwam merkte ze direct dat het mis

was. Moeder stond te strijken. Hield ze de bout iets te stijf vast? In ieder geval had ze haar saaie blauwe jurk aan, met nergens iets vrolijks, geen gezellige ceintuur of zo. En ze zei iets te gewoon: 'Dag Eva.' Niet 'hallo', of 'ben je daar eindelijk eens!' Ze konden Eva niks wijsmaken. Als er ruzie was verraadde het huis dat op honderd kleine maniertjes. Vaders hoed hing niet aan de kapstok. Altijd als hij kwaad het huis uitliep zette hij met een woest gebaar zijn hoed op het hoofd, terwijl hij die anders toch meestal vergat. Er stonden geen gebruikte theekopjes - blijkbaar hadden ze geen thee gedronken, wat ze gewoonlijk wel deden. O nee, ze was er zeker van, al probeerde haar moeder ook heel normaal te doen, er was beslist hooglopende ruzie geweest. Dat kon weer een leuk weekendje worden. Eva wist precies hoe het zou zijn. Zwijgen tegen elkaar, zwijgen tot het leek of de kamer boordevol beton zat. En als ze elkaar iets moesten zeggen, dan ging dat via haar.

'Eva, we gaan eten', zou moeder zeggen. En als ze dan gewoon aan tafel ging zitten zonder eerst vader te

roepen, zou moeder zeggen dat er nog meer personen in huis waren, als hij tenminste intussen thuis was gekomen. En dan zou zij in vredesnaam maar opstaan om te vragen of vader kwam. Aan tafel zouden haar ouders dan om strijd zo aardig mogelijk tegen haar zijn, maar tegen elkaar zouden ze zwijgen.

Eva, hoe heb je het vandaag gehad? Komt Jackie nog dit weekend? Is de lamp van je fiets al gemaakt? Hebben jullie gezwommen? Allemaal vragen. Iets vertellen deden ze nooit als ze ruzie hadden, dat paste niet in de bedorven sfeer. Eva hield veel van haar ouders, maar als ze tegen elkaar zwegen konden ze wat haar betrof op het dak gaan zitten, en liefst op een dak ergens in Zuid-Amerika. Daarom gaf Eva haar moeder een koele kus en ging mismoedig naar boven. Ze zou haar geschiedenis voor dinsdag maar gaan leren. *Het twaalfjarig bestand. Twisten tussen remonstranten en contraremonstranten.*

En dan zeggen ze nog dat kinderen altijd ruzie maken, dacht Eva bitter. In dit hele snertboekje heb ik nog

niets anders gezien dan twisten, oorlogen, veldslagen en moordpartijen. Hier, 1619, Van Oldenbarnevelt z'n hoofd moest er ook al af. Als ze niet met de Spanjaarden konden vechten, dan maar met elkaar. Mijn vader en moeder hebben dat ruziemaken van niemand vreemd. Zelfs die ouwe Van Oldenbarnevelt moest op het hakblok. Gemeneriken.

'Maak het kort', had de arme man tegen de beul gezegd, volgens het boekje. Jasses nog aan toe.

Eva beeldde zich in dat ze de kleindochter van de oude raadpensionaris was. Ze zou natuurlijk bij de executie tegenwoordig zijn geweest. Ze zou prins Maurits hebben gesmeekt er een stokje voor te steken, met haar armen om zijn knieën en tranen in haar ogen. Het hielp natuurlijk niet. Grote mensen zijn zo hard als staal. Dan maar aan de arm van de in het zwart geklede beul gaan hangen. Tevergeefs. Hij slingerde haar van zich af zodat ze van het schavot viel en op de grond liggend nog juist kon zien hoe grootvader haar vriendelijk toelachte voor de beul zijn vreselijke zwaard ... Ik ben niet goed wijs, dacht Eva, maar ze dagdroomde onmiddellijk door over de begrafenis, hoe ze in de koets zat in een zwarte jurk die tot over haar enkels viel en snikte achter een zwart zakdoekje. Toen kneep ze in haar oorlelletje en ze zei bij zichzelf dat dit kennelijk niet een goed moment was om geschiedenis te leren. Voor ze iets anders had kunnen bedenken ging de gong voor het eten. Terwijl ze de trap afliep besloot ze dat

als haar ouders hun periode van het Grote Zwijgen hadden, zoals ze het bij zichzelf noemde, zij ook niets zou zeggen.

En ja hoor, er werd gezwegen. Eva moest vader aan tafel roepen en het gesprek liep via haar. Althans, dat probeerden vader en moeder. Maar Eva was bokkig en antwoordde nauwelijks op de vragen die haar werden gesteld. Toen kreeg vader een driftbui, gericht tegen haar, omdat ze zo onbeleefd was zogenaamd, maar die eigenlijk bedoeld was voor moeder. En moeder kneep haar lippen wit opeen en zette haar vastberadenheidsgezicht. Tenslotte holde vader de kamer uit, sloeg met de deuren en moeder begon zwijgend de tafel af te ruimen. Eva was een veel te bescheiden en verlegen meisje om ruwe woorden te zeggen, maar ze dacht ze wel. Barst, dacht ze, en ze ging zo gauw mogelijk terug naar haar kamer.

Het Grote Zwijgen duurde deze keer tot dinsdag. Toen was het ineens over. Hoe, daar kwam Eva nooit achter. Maar ze was allang blij, ook al had ze het grootste deel

van de tijd bij Jackie en Thomas doorgebracht.

In de weken die volgden hadden Eva en Jackie het druk met de voorbereidingen van de grote schoolavond. Ieder jaar was er in april een feestavond op school, waar alle ouders, en meestal ook een heleboel oud-leerlingen kwamen. De leerlingen van de zesde klas voerden dan een toneelstuk op en daarna bleef iedereen nog lange tijd koffiedrinken en koekjes eten en zeggen hoe goed ze allemaal gespeeld hadden.

Voor Eva en Jackie zou het deze keer heel bijzonder worden. Niet alleen omdat ze in de zesde klas zaten, maar ook omdat Jackies moeder het stuk had geschreven en Eva's moeder het met de kinderen instudeerde of, om het deftiger uit te drukken, regisseerde. Eva en Jackie hadden dan ook allebei een grote rol, Eva was een bezorgde moeder, die erg veel moest huilen omdat haar dochter zoek was en die aan Jan en alleman met behulp van een fotootje ging vragen of men de geliefde dochter soms had gezien. Maar niemand had haar gezien, want Jackie, de

geliefde dochter, had zich als jongen verkleed en was als lichtmatroos het zeegat uitgevaren. Nou ja, alles kwam natuurlijk goed, de bedroefde moeder zag, ondanks haar betraande ogen, kans om alle raadsels op te lossen en de lichtmatroos trouwde met de kapitein, die helaas een heel hoog stemmetje had en die mevrouw van Zuilen er ondanks een grote zwarte snor niet ouder kon laten uitzien dan acht a negen. Op 21 april zou het zijn. Zelfs de altijd drukke meneer Smit van Zevenbergen had zijn avond voor het toneelstuk vrijgehouden. Alle moeders in de buurt naaiden als bezeten wambuizen, hoepelrokken en pofmouwttjes. Zelfs Eva's vader schoot uit zijn slof door de boeg van een schip te maken van karton en spaanderplaat. Die zou in de hoek van het toneel staan, waardoor het zou lijken alsof naast het toneel de hele haven van Rotterdam lag. Die indruk werd nog versterkt doordat Rob van de Hoeven achter de schermen om de twee minuten een klagelijk geluid uitstootte op de misthoorn van zijn oom die gevaren had. Eva's moeder was de laatste dagen voor de 21ste meer op school dan thuis te vinden.

Eindelijk was de grote dag aangebroken, 's Morgens was er generale repetitie. Er gingen ongeveer veertig dingen mis, zoals het hoort bij generale repetities. Eva's moeder stond naast het gordijn fluisterend de teksten voor te zeggen, te souffleren, zagezegd, en mevrouw Smit draafde met zweetdruppeltjes op haar voorhoofd achter het toneel heen en weer om iedereen op tijd z'n zakdoek, z'n karbies, of z'n kat met negen staarten in handen te drukken. De meester maakte nog gauw een extra lamp boven het toneel, omdat het wat donker was. De juffrouw van de derde klas stuurde die derde klas in zijn geheel naar huis om matrozenpakken te kunnen strijken en duimde dat de inspecteur van het onderwijs niet zou komen. Eva verhoog haar ijzeren brillette tot het niet meer klemde achter haar oor. En toen was alles klaar. De voorstelling kon beginnen.

Aan de avondmaaltijd, een uur voor haar optreden, was Eva zenuwachtig en at weinig. Moeder was ook zenuwachtig en zei iets kribbigs tegen vader. En toen barstte de bom. Er kwam een ruzie die alle vorige in hevigheid overtrof. Een recordruzie. Waar ging het

over? Over niks, eigenlijk. Vader verweet moeder dat ze de laatste tijd zo weinig thuis was geweest. Moeder vond het gemeen om zo iets te zeggen omdat ze voor de school had gewerkt en ze voegde er, geheel overbodig, aan toe dat vader in het algemeen een onredelijk persoon was, die verkeerde dingen zei op verkeerde momenten. Toen was vader weer zo onverstandig om breedvoerig al moeders minder sterke kanten op te gaan sommen en daarmee was er een solide basis gelegd voor een geweldige ruzie.

Angstig zag Eva het groeien. Ze probeerde de aandacht ai te leiden door over haar generale repetitie te beginnen maar niemand luisterde; er was geen redden meer aan. Het duurde een kwartier. Toen had moeder een vreselijke huilbui, waar vader zo kwaad over werd dat hij woedend verdween, zijn bord halfvol achterlatend. 'Moeder, we moeten zo weg', zei Eva.

Moeder zei niets en ging naar haar slaapkamer. Ze ging proberen haar behuilde gezicht toonbaar te maken, wist Eva. Maar dat lukte niet. Nog steeds zacht

snikkend kwam ze een tijdje later naar beneden, haar ogen rood en gezwollen.

'Ik kan niet gaan', zei ze. 'Ga maar naar Jackies moeder en vraag of zij mijn plaats wil innemen.'

Dat was voor Eva reden om eindelijk ook te gaan huilen. Vroeger zou ze dat al veel eerder hebben gedaan, maar ze raakte gehard.

Vroeger had ze ook altijd medelijden gehad als moeder hilde, maar dat had ze al lang afgeleerd. Ze was woedend, op vader en moeder allebei, en ze had medelijden met zichzelf en met de school omdat de voorstelling in de soep zou lopen.

Dat gebeurde uiteindelijk niet. Niet erg tenminste. Jackies moeder vertelde op school dat mevrouw van Zuilen plotseling erge hoofdpijn had (wat nog waar was ook) en dat ze niet kon komen. En omdat Jackies moeder, als schrijfster van het stuk, de teksten goed kende, ging ze zelf maar souffleren. De meester gaf

toen de karbies en de kat met de negen staarten en alle andere dingen aan. Dat betekende wel dat de bootsman ineens met een stapeltje wasgoed in plaats van met een stuk zeildoek in zijn handen stond, maar dat verhoogde de algemene vreugde aanmerkelijk, omdat hij zo beteuterd stond te kijken. En Eva hoorde later, bij het koffiedrinken, hoe twee dames tegen elkaar zeiden dat de moeder in het stuk zo goed had gespeeld, want haar ogen zagen er echt behuild uit. Zó had het kind zich in de rol ingeleefd. Maar plezier deed haar dat niet. Ze stond er eenzaam bij toen alle kinderen met hun ouders door de school liepen en de verhalen vertelden die hoorden bij de kaarte-stok, die een verbandje had omdat meneer hem een keer woedend in stukken had gebroken, en bij de plaat van de knaagdieren die meneer eens allemaal had opgesomd en toen Thijs er bij had genoemd omdat die altijd op z'n potlood zat te knagen, en de bok in het gymnastieklokaal die ...

Nog vóór de koffie op was ging ze naar huis. Ze ging niet de huiskamer binnen maar liep meteen door naar

haar kamer.

2 Hoe straf je je ouders

Achter het huis van de familie Smit was een tuin. Om die tuin was een heg. En in die heg zat een gat waar je door kon kruipen. Als je dat deed kwam je in de tuin van kolonel Brandsema, 'n strenge man die, naarmate hij hoger klom op de militaire ladder, minder lachte. In de tuin van kolonel Brandsema gaan had voor Jackie en Thomas de bekoring van het griezelige. Want het mocht niet, en de kolonel, die vaak in zijn tuin werkte, zag er niet tegenop met stokken naar hen te gooien als hij hen ontdekte.

Tot nu toe hadden ze die stokken altijd weten te ontwijken. Thomas deed zelfs nogal minachtend over de werpkunst van de kolonel. Die moest zich maar liever bij een kanon houden, vond hij. Maar toch was het heerlijk opwindend. Hun vader had hun verboden in de tuin van de kolonel te komen want hij wilde geen onenigheid met zijn achterbuurman. Dat maakte een tocht naar die tuin extra avontuurlijk. Want eens, toen ze terug vluchtten door het gat, stond daarachter hun

moeder klaar. In haar handen had zij een emmer ijskoud water. De helft wierp zij over Jackie toen die door het gat kroop. De rest kreeg Thomas over zijn bezwete rug. Dat was allemaal al een tijdje geleden. Ze hadden het verhaal natuurlijk in geuren en kleuren aan Eva verteld. Ook hadden ze haar uitgenodigd eens mee te gaan door het gat. Het was er nooit van gekomen, waarschijnlijk omdat Eva eigenlijk niet durfde en er dus maar niet op aandrong. Maar deze middag zou ze dan toch meegaan. Vanwege het gebeurde op de schoolavond was Eva in een opstandige bui en ze had geen zin om de bangerd uit te hangen. Vooruit maar.

Helaas, 't viel tegen. Er was in de tuin van kolonel Brandsema niets te beleven. Kennelijk was hij niet thuis, en zijn vrouw ook niet. Eva's hartkloppingen hadden geen zin. Want hoe dicht zij zich ook bij het huis waagden, er gebeurde niets.

Ze waren al weer op de terugweg, toen Eva in een perkje, verscholen tussen de bloemen, een brief zag liggen, 't Was wel uitzonderlijk dat Thomas, die voorop

liep, hem niet vond, want gewoonlijk zag hij alles, 't Was een witte envelop, met een adres er op geschreven, en met een nog niet afgestempelde postzegel. Kennelijk was iemand van plan geweest hem te posten en had hij hem voordien verloren. Eva bukte zich en raapte hem op. Ze wilde het tegen de anderen zeggen toen Thomas ineens riep:

'Hollen jongens, daar komt mevrouw Brandsema thuis!' Eva stak de brief in de zak van haar rok en holde achter de anderen aan. Zo'n haast hadden ze niet hoeven maken, want mevrouw Brandsema zag hen waarschijnlijk niet eens. Ze was zo kippig dat ze niet veel meer kon zien dan een kuiken in een ei. In hun eigen tuin liepen ze prompt tegen mevrouw Smit op. 'Een bezoek aan kolonel Brandsema wordt bestraft met de gewone portie koud water', riep ze, en ze pakte Thomas bij een arm, sleurde hem mee naar de buitenkraan en hield zijn hoofd er onder. Daar na volgde een wilde jacht op Jackie en Eva, waarbij Thomas, toen hij toch eenmaal een beurt had gehad, zijn moeder hielp om de meisjes hetzelfde lot te laten

ondergaan. Het eind van het liedje was dat ze allemaal een kletsnat hoofd hadden, ook mevrouw Smit, en dat Eva de brief totaal was vergeten.

Een tijdje later zaten ze met z'n drieën uit te blazen in een kamertje boven in het huis van de Smitten. Ze hadden hun hoofden gedroogd en Jackies moeder had Eva uitgenodigd om te blijven eten. Eva had naar huis gebeld, dus alles was geregeld. Dat kamertje was, wat Jackie en Thomas noemden, hun geheime hol. Het lag in een hoekje van de zolder en er kwam vrijwel nooit iemand, behalve zij. Ze bewaarden er hun geheimschrift, de reglementen van hun roversclub, en nog zo wat topgeheime zaken.

Toen ze een poosje in het geheime hol hadden zitten zwijgen, Jackie en Eva op een oude divan en Thomas op een kistje, zei Eva met een zucht: 'Wat hebben jullie toch een leuke vader en moeder.'

'Ik kan het geheel met je eens zijn', zei Thomas.

'Waarom zeg je dat, Eva', vroeg Jackie nadenkend. 'Is het weer mis thuis?' Eva knikte.

'Het lijkt er sterk op. Alwéér. Hoe lang geleden was de schoolavond? Nog geen week. 't Zal wel weer een weekendje zwijgen worden.' 'Stil laten zwijgen', vond Thomas.

'Je weet niet hoe erg het is als de twee mensen van wie je het meest houdt niets tegen elkaar zeggen, elkaar niet aankijken, doen alsof de ander lucht is. Na een poosje zou je overeind willen vliegen en ze door elkaar schudden en roepen: hou op! hou op! Zeg toch wat tegen elkaar! Ik kan het niet meer verdragen!'

'Ik begrijp best dat je er gek van wordt', zei Jackie. 'Als onze vader een beetje hard tegen mama begint te praten dan roepen Thomas en ik direct: hé hé, geen ruzie, en dan beginnen ze te lachen en dan is het weer over.'

'Ja', grijnsde Thomas, 'of we zeggen: dat zouden Piet en

Riet nóóit doen.'

'Piet en Riet zijn een ijselijk braaf achterneefje en -nichtje van mijn moeder', verduidelijkte Jackie. 'Die stumpers lopen hand in hand door de straat en als Piet zijn zusje per ongeluk op haar tenen trapt zegt hij: "o, lieve Riet, heb ik je pijn gedaan?" en dan antwoordt dat wicht: "geeft niet hoor, lieve Piet." Tenminste, dat vertelt mama als zij ze weer eens heeft gezien. Wij hebben ze nog nooit gezien, weet je, en dat geeft te denken. Het zou kunnen wezen dat Piet en Riet helemaal niet bestaan. Maar goed, als zij ze zogenaamd weer heeft gezien dan roept ze bij het minste of geringste ruzietje tussen Thomas en mij: dat zouden Piet en Riet nóóit doen.' 'Zuigt je moeder zoiets gewoon uit haar duim?' vroeg Eva. 'O, die speldt je leugens op de mouw bij het leven. De helft van wat ze zegt is puur verzinsel.' 'Vertrouwen jullie haar dan nog wel?'

'Natuurlijk wel, joh, als het er op aan komt jukt ze immers nooit, hè Thomas?'

'Je hebt gelijk hoor, lieve Jacobijna', zei Thomas, en toen moest hij gauw zijn benen wegtrekken om een schop van zijn beminnelijke zuster te ontwijken.

'Volgens mij zou je iets moeten doen', zei Jackie. 'Als Thomas en ik te veel ruzie maken krijgen we straf.'

'Ik kan mijn ouders slecht een pak voor hun broek geven.'

'O, dat kan best', vond Thomas. 'Je neemt de matteklopper, je commandeert: krom staan, en je slaat er op.'

'Doen jullie ouders dat zo bij jullie?', vroeg Eva nieuwsgierig.

'Nou, nee, eigenlijk niet, daar zijn ze te goeiig voor. Maar ze zouden het moeten doen.'

'Ze dreigen er altijd mee', verduidelijkte Jackie. 'Maar 't komt er nooit van.'

'Ik heb zo'n idee', zei Eva, 'dat mijn ouders een paar bezwaartjes tegen krom staan naar voren zouden brengen. Last van reumatiek of zo.'

' 't Is niet ondenkbaar', moest Thomas toegeven. 'Dus moet je iets beters bedenken.'

'Je zou kunnen eisen dat zij jouw huiswerk maken als er ruzie is', bedacht Jackie.

'Of dat ze je mee moeten nemen naar Artis, bij voorkeur in gezelschap van een vriendje en een vriendinnetje.' 'Of dat er aardbeien met slagroom geserveerd moeten worden.' 'Of patat.'

Er bleken ineens wel honderd straffen voor ouders te bestaan.

'Ja, ja', zei Eva. 'Jullie hebben mooi praten.'

Een tijdje zaten ze zwijgend bij elkaar. Ineens ramde Jackie met haar hand op haar blote knie.

'Au! Ik bedoel: ik heb het!'

'Heb je een vlieg doodgeslagen?', vroeg Thomas belangstellend.

'Dan moet je zeggen: ik heb hèm.'

'Nee, flauwerik. Ik weet wat Eva moet doen.'

'Wat dan?', vroegen Eva en Thomas nieuwsgierig.

'Ze moet zoek raken.'

'Zoek raken?'

'Ja, ze moet zich ergens verstoppen. Dan worden haar ouders ongerust. Net zoals jij ongerust was in dat stuk op school toen ik het zeegat uit was. Dat is een goeie straf.' 'Geweldig, Jackie', riep Thomas enthousiast. Maar Eva was er niet zo zeker van dat dit een goed plan was. 'Ik vind het te erg voor ze', zei ze.

'Ben je mal!', zei Jackie, 'ze bezorgen jou ook altijd narigheid met hun geruzie. Laten zij het nu maar eens een tijdje vervelend hebben. Als je terugkomt zeg je: zoals jullie je nu voelden, zo voel ik me als jullie zwijgen. Dat helpt vast.'

'Hoe lang moet ik dan wegblijven en waar moet ik me in die tijd verbergen?'

'Nou', zei Thomas, 'we kiezen een dag dat wij 's middags niet thuis zijn. Dan zullen ze niet denken dat je hier bent. Maar voor we vertrekken verbergen we je in het geheime hol. We zetten wat eten voor je neer en een heleboel boeken, dan kun je het best een middag en een avond uithouden. Je kunt op de divan slapen, 's nachts.' 'Moet ik de hele nacht wegblijven?' vroeg Eva verschrikt. 'Natuurlijk, joh. Alleen een beetje later thuis komen dan anders, dat heeft geen effect. Ze moeten flink in de rats zitten en de politie waarschuwen, en de politie moet gaan dreggen en zo, en het moet voor de radio zijn en alles.'

'De politie?' zei Eva met een lichte paniek in haar stem. En wat moet ik de volgende morgen dan tegen ze zeggen als ik thuis kom?' 'Da's eenvoudig', zei Jackie. 'Je bent de vorige dag even naar het geheime hol gegaan om eh ... waarom, Thomas?' 'Om te kijken of de code van ons geheimschrift er nog wel lag, want de jongens van de vijfde hadden zitten pochen dat ze die kenden.' 'Goed, dus je was naar de code gaan kijken, en toen was je even op de divan gaan liggen en toen was je in slaap gevallen en de hele middag en avond en nacht niet meer wakker geworden. Dat zeg je vanwege de politie. Als de politie weer naar huis is zeg je natuurlijk dat het voor straf was.'

Thomas knikte vol overtuiging. Het plan was rond. Maar Eva vond dat hij gemakkelijk praten had. *Zij* zou het plan moeten uitvoeren. Hij had er nauwelijks mee te maken. 'Jawel hoor', zei Thomas ijverig. 'Ik zal appels uit mijn mond sparen en hier heen smokkelen, en al mijn boterhammen met pindakaas.'

'Hij houdt niet van pindakaas', zei Jackie minzaam.

'Ik durf niet', mompelde Eva.

'Wat is daar nu aan te durven', zei Jackie.

'Het verschil', zei Eva nadenkend, 'zit hem er in of je het zelf moet doen of dat een vriendinnetje het moet doen. Als jij je bij ons kwam verstoppen, daar zou ik direct vóór zijn.'

Jackie had wel begrip voor Eva's argument.

'Misschien bedenk je je nog eens', zei ze. 'Ik vind het een goed plan, al zeg ik het zelf.'

' 't Is een prachtplan', beaamde Eva.

'Niet gek voor een meisje met een hoofd vol spinnewebben en houtkrullen', moest zelfs Thomas toegeven.

Toen riep mevrouw Smit voor het eten, en dat was erg gelukkig voor Thomas, want zijn zuster had juist een

mooie rooie krab over zijn wang in haar gedachten.

Om halfnegen moest Eva tot haar spijt naar huis. Haar vader zat in de voorkamer, omringd door kranten. Moeder zat in de serre met verstelgoed om zich heen. Kennelijk had ze het bij het rechte eind gehad toen ze 's middags had gevoeld dat er ruzie in de lucht hing. Ze gaf haar vader een kus. Hij vroeg haar of ze zin had om zo dadelijk mee te kijken naar haar lievelingsserie op de televisie. Ze gaf haar moeder een kus. Die vroeg of ze nog trek in iets had. Eva dacht aan de gezellige boel die het was bij de Smitten. Ze moest een paar keer hard slikken.

'Nee', zei ze toen tegen zowel vader als moeder en ze holde bijna de kamer uit. Ze liet zich op haar bed vallen en snikte in het kussen.

Even later kwam vader op de rand van haar bed zitten en sloeg een arm om haar hals.

'Wat is er dan, mijn hartje', zei hij.

Als enig antwoord begon Eva nog harder te huilen.

'Zeg het maar, Eva'tje-lief. Heb je ruzie met Jackie gemaakt?'

'Nee'ee!'

'Heb je straf gehad op school?' 'Nee'ee.'

'Wil je het papa niet zeggen ?' 'Nee'ee.'

Intussen kwam ook moeder binnen.

'Wat is hier aan de hand', vroeg ze ongerust.

Vader maakte een niet-wetend gebaar met zijn schouders. Eva, met haar gezicht in het kussen, zag dat niet.

'Heeft ze zich bezeerd?' vroeg moeder.

Vader schudde het hoofd en weer zag Eva dat niet. Ze

meende dat hij gewoon geen antwoord gaf. Ze dacht er niet aan dat ze zelf ook geen antwoord had gegeven. Ze werd zo boos dat ze rechtop ging zitten en met gierende stem uitriep: 'Jullie haten elkaar, ohh ...,' en toen viel ze weer voorover en huilde nog viermaal harder dan eerst.

't Was een hele toestand, al met al. Er werd met zakdoeken en glaasjes water gewerkt, er werden een tijdje kusjes en streeltjes en aaitjes uitgewisseld, en een half uur later hadden Eva's vader en moeder uitgelegd dat ze reuze veel van elkaar hielden maar dat ze af en toe een klein verschil van mening hadden, en dat ze nooit meer zouden zwijgen als Eva daar nu zo'n hekel aan had, jammer dat ze nooit eerder had verteld dat zwijgen haar zo hinderde, anders hadden ze dat al jaren eerder afgeschaft, enzovoorts. Iedereen hield ontzettend veel van iedereen en was met de beste voornemens beziel. Daarna hielpen vader en moeder haar met uitkleden en tandenpoetsen, net alsof ze een heel klein meisje was, allemaal vanwege de fijne sfeer, en toen gingen vader en moeder gearmd haar

slaapkamer uit en Eva lag nog een hele tijd met haar armen onder haar hoofd het plafond te bestuderen en te denken. Ze dacht dat alles nu wel erg fijn zou worden. Dat gekke plan van Jackie was helemaal niet meer nodig. Ze zou nooit meer partij hoeven kiezen voor een van beiden. Ze zouden boos op haar worden als ze iets verkeerd deed, net als andere ouders, en niet alles vergoelijken om haar gunst te winnen. Duizendmaal liever had ze het dat ze boos op haar waren, dan op elkaar.

3 Eva is zenuwachtig

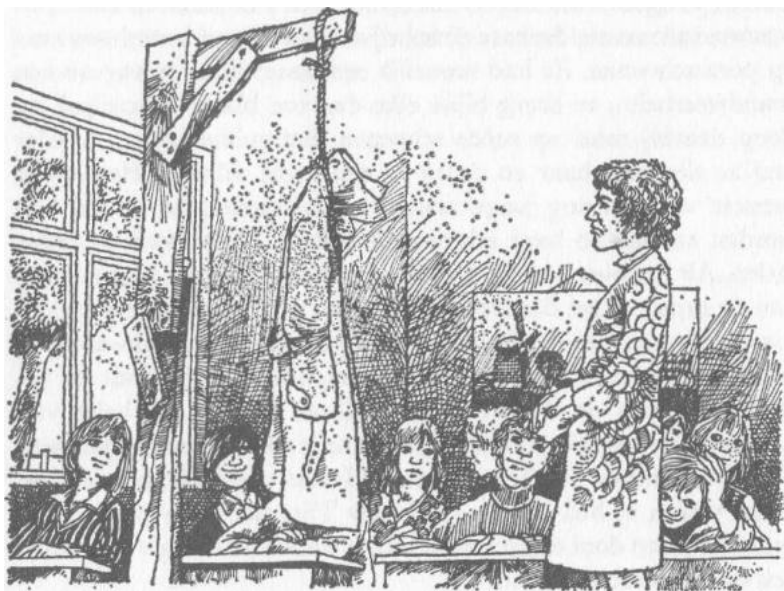
In de week die volgde werd het heerlijk voorjaarsweer. Eva en Jackie gingen naar school in dunne zomerjurken. Jammer genoeg werd hun meester ziek en kregen ze een onbekende juffrouw voor hem in de plaats. Ze waren dol op meneer van Aller en deze juffrouw wisten ze niet beter te omschrijven dan als een brandweerman op poezeschoenen. Ze had namelijk een hoed die er uitzag als een brandweerhelm, ze droeg bijna elke dag een blauw mantelpak en sloop daarbij rond op suède schoenen met rubber zolen. Verder had ze slierterig haar en droeg ze een grote uilebril. Hun eigen meester was een nog jonge man die soms ontzettend kwaad kon worden en dan zo hard schreeuwde dat de platen van de muur vielen. Als het over was kuchte hij eens deftig, hing de platen terug aan de muur en zei dat sommige mensen zich wel eens erg kwaad maakten, maar dat dat in hun school gelukkig niet voorkwam. Hij kon adembenemend mooi vertellen, prachtige verhalen uit de geschiedenis, over de Watergeuzen en Grote Pier en

het beleg van Leiden en de moord op Willem van Oranje en vele andere spannende gebeurtenissen uit het verleden. Helaas, hij had geelzucht en moest weken in bed blijven. Juffrouw Tijnman sloop nu op haar poezeschoenen door de klas, legde onverwachts een koude hand in je nek en fluisterde dreigend: 'Dat is geen g, dat is meer een man aan een galg', of soortgelijke griezeligheden.

Op een ochtend, tijdens het speelkwartier, overlegden de kinderen van klas 6 hoe ze hun brandweerman eens voor de gek konden houden. Natuurlijk was het weer Jackie die iets verzoon. 'We maken een galg', zei ze, 'en daar hangen we haar jas aan als lijk.' Dit plan vond grote bijval. Thomas knutselde die avond van een paar planken een galg in elkaar, en de volgende morgen smokkelde Jackie die de klas binnen. Thomas zag groen van spijt omdat hij een klas lager zat. Terwijl de juffrouw nog op het schoolplein liep zetten Jackie en Eva en nog een paar vriendinnen de galg op in de klas. Gelukkig had juffrouw Tijnman zoals meestal haar lange blauwe regenjas al binnengebracht. Ze namen

hem van het haakje, knoopten een touw om de kraag en hingen hem aan de galg. 't Was een eng gezicht.

Even later begon de school. De kinderen gingen achter hun tafeltjes zitten. Gespannen wachtten ze op de dingen die komen gingen.

Juffrouw Tijnman sloop binnen. Ze bekeek het

bouwsel, 's Was doodstil. Ze strekte haar hand uit. Met griezelige trefzekerheid wees de lange wijsvinger Jackie aan.

'Jackie, kindlief', teemde ze, 'wil je iets voor juffrouw Tijnman doen?'

'Ja, juffrouw', zei Jackie, terwijl een koude rilling over haar rug liep. Hoe wist dat mens zo precies dat ze *haar* moest hebben? Juffrouw Tijnman leek iets uit haar tas te pakken.

'Wil je dit even voor me naar buiten brengen?' 'Ja, juf.'

De juffrouw legde haar hand op die van Jackie en opende hem. In Jackies hand lag een kolossale spin, met acht harige poten en een gemene bek. Met een gil sprong ze achteruit en gooide het beest op de grond. Juffrouw Tijnman bukte zich en raapte het op. ' 't Is een namaakspin', zei ze liefjes. Ze deed hem terug in haar tas. 'Als je het te eng vindt om hem naar buiten te brengen, hang dan tenminste mijn jas even aan het

haakje, wil je?' Dat was alles wat ze er over zei. De galg bleef de hele dag staan. Maar de kinderen van klas 6 waren onder een hoedje te vangen. Vanaf die dag noemden ze de brandweerman op poezeschoenen 'de toverheks op poezeschoenen' en ze zamelden geld in voor hun zieke meester en stuurden hem een grote mand fruit.

Een dag of tien was het tamelijk gezellig bij Eva thuis. Haar vader en moeder deden kennelijk hun best om de sfeer goed te houden. Het bleek dat ze het niet konden volhouden. Dinsdag was het en ze zaten aan het avondeten.

'Ik had Truus aan de telefoon vanmorgen', zei moeder. 'Bedoel je dat je haar hebt opgebeld?' 'Geen sprake van. Ze belde mij.'

'Dat is dan wel een wonder. De telefoonrekening was deze maand nog weer hoger dan de keer er voor.'

'Wat zijn die zilveruitjes lekker, moeder', zei Eva

haastig. 'Mag ik er nog een paar?'

'Neem maar.' En onmiddellijk verder tegen vader: 'Je wilt toch niet zeggen dat het *mijn* schuld is als de telefoonrekeningen hoog zijn? Je staat zelf uren voor dat apparaat te kleppen, bij voorkeur als ik net naar een concert wil luisteren.'

'Wat had tante Truus te vertellen?', vroeg Eva om het gesprek van die gevaarlijke telefoon af te brengen.

'Zij en oom Hans willen zondag komen.'

Vader legde zijn mes en vork neer.

'Dat meen je niet', zei hij.

'Ja, hoor eens, kan ik het helpen? Ik kon slecht zeggen dat ze niet mogen komen.'

'Wel verdorie', zei vader, nu goed nijdig. 'Drie weken geleden hebben ze hier ook een hele zondag gezeten.'

'Vier.'

'Vier dan. De hele zondag hebben ze met hun dikke achterwerken in twee gemakkelijke stoelen gezeten en mij verhinderd te doen wat ik wilde doen.'

'Zo erg is dat nu ook weer niet. Zoveel bijzonders voer je in het weekend niet uit. En nogmaals, ik kon onmogelijk zeggen dat ze niet mogen komen.'

'Je had kunnen zeggen dat we uit waren. Of dat het huis besmet is met wandluis. Of voor mijn part dat je man geen zin had zijn vette schoonzuster en haar stomme echtgenoot weer een hele dag over de vloer te hebben.'

'Ik wens niet dat je mijn zuster beledigt. Ik ontvang jouw familie ook altijd met de vereiste beleefdheid.' 'Dat zijn niet zulke burgerlijke, bekrompen ...' Eva at met droge mond verder. Ze hield haar armen dicht tegen haar lichaam en keek strak naar haar bord. Ze had weer dat gevoel alsof de kamer boordevol beton zat, dat bij de minste of geringste beweging die ze

maakte op haar kon vallen en haar zou verpletteren. De felle woordenwisseling golfde over haar heen. Wat,er precies gezegd werd hoorde ze niet meer. Ze zag hoe op een gegeven moment haar vader zijn stoel achteruitschopte, de gang in rende, zijn hoed op zijn hoofd drukte en met een harde klap de voordeur achter zich dicht kwakte. Ze zag hoe moeders mond gesloten was tot een dunne streep, de mondhoeken iets naar beneden. En daarmee wist ze dat er niets was veranderd. Diep teleurgesteld ging ze naar haar kamer. Een half uur zat ze op de rand van haar bed en dacht na. Toen nam ze haar dagboek en schreef:

Lieve Saskia,

Er is na de scène, waar ik je over heb geschreven, niets veranderd. Vanavond was er weer een toestand van jewelste. Vader is woedend de deur uitgelopen en moeder staat met een witte mond de afwas te doen. Ik veronderstel dat ik haar zou moeten helpen, maar ik heb geen zin. Het ging weer eens over de familie. Daar is het al wel dertig keer over gegaan.

Misschien is het toch niet zo gek om een wees te zijn. Dan heb je geen familie. Ik heb er schoon genoeg van. Het kan kennelijk anders, dat heb ik de afgelopen dagen gemerkt. Maar ze willen blijkbaar niet. Zo dadelijk ga ik nog even langs Jackie en Thomas om te zeggen dat ik hun plan wil uitvoeren. Maar ik vind het wel eng. Dag lieve Saskia,

Je hartsvriendin Eva.

Jackie en Thomas waren direct vol vuur. Het trof goed. Vrijdagmiddag mochten ze een uur vroeger van school om met hun vader en moeder naar Apeldoorn te gaan. Daar trouwde Gerrie, die moeder vroeger in de huishouding had geholpen. Ze mochten mee naar de receptie en op de terugweg zouden ze patat eten en ze zouden zeker niet voor halfnegen thuis zijn. Eva zou zich na schooltijd ongemerkt in het geheime hol kunnen verstoppen. Ze wist natuurlijk precies hoe je bij de achterdeur van het huis van de Smitten een klein raampje, dat nogal klemde, kon open duwen. Je kon dan met je arm net bij de grendel. Dat raampje werd

nooit op de knip gedaan, zodat Jackie en Thomas altijd in huis konden komen als hun moeder eens weg was na schooltijd.

'We maken alles donderdagmiddag in orde', zei Jackie. 'Weet je wat, je komt donderdagmiddag bij ons en je vergeet je huiswerkboekje in het geheime hol. Dan kun je achteraf zeggen dat je het bent gaan halen en dat je toen op de divan in slaap bent gesukkeld.' Eva was erg zenuwachtig, maar ze was vastbesloten door te zetten toen het eenmaal vrijdag was. Haar ouders hadden al sinds dinsdag niet meer tegen elkaar gesproken en ze zou met vreugde een fles inkt over het nieuwe tapijt hebben leeggegooid als ze het gedurfd had. Aan het ontbijt zei ze langs haar neus weg dat ze haar huiswerkboekje niet had, zeker op school laten liggen. Ze kreeg een klein kleurtje toen ze het zei, maar gelukkig merkte haar moeder dat niet. Vader ontbeet zelden en zeker nooit tijdens een periode van het Grote Zwijgen. Wel zag moeder met waardering dat ze haar warme rok weer had aangetrokken, nu het buiten aanmerkelijk koeler was geworden. Ze wist natuurlijk

niet dat Eva op die gedachte was gekomen omdat ze vreesde nogal weinig dekens te zullen aantreffen in het geheime hol.

Tijdens de lunch vertelde ze dat Jackie en Thomas een uur eerder van school mochten om naar de receptie van Gerrie te gaan. En zo was alles voorbereid. Ze ging naar school met een kil gevoel in haar maag, alsof ze te veel ijs had gegeten.

'Alles is geregeld', fluisterde Jackie tijdens de aardrijkskundeles. 'Zorg dat niemand je ziet als je onze tuin in gaat. Denk eraan dat je vóór we thuis komen nog even naar de WC gaat, anders horen mijn ouders misschien de zoldertrap kraken, èn het doortrekken natuurlijk. Zo gauw we thuis zijn sluip ik wel even naar je toe. Ik weet precies welke treden ik over moet slaan.'

'Jacobijna Smit van Zevenbergen, wat kom je allemaal tegen als je een gat graaft in Apeldoorn?', vroeg juffrouw Tijnman. 'De voorouders van Gerrie', flapte

Jackie er uit en dat was een antwoord zo naar juffrouw Tijnmans hart dat ze niet eens een heel verhaal begon over de grond- en steensoorten die je op de Veluwe aantreft bij het graven van denkbeeldige putjes. Om halfdrie vertrok Jackie, nadat ze eerst Eva een heimelijk knipoogje had gegeven dat zo opvallend was dat zelfs een blinde het zou hebben gemerkt aan de tocht. Dat gaf natuurlijk niets, want Jackie ging knipogend door het leven, dus kwam niemand op de gedachte dat ze er iets speciaals mee bedoelde. En Eva werd in het laatste schooluur langzamerhand zó zenuwachtig dat ze meneer X, die volgens het rekenboekje naar B moest, een kwartier eerder in dat liefelijke oord liet aankomen dan hij uit A was vertrokken.

Maar tenslotte werd het dan toch halfvier. Eva zei tegen een paar vriendinnen die haar kant uit woonden dat ze eerst nog even de stad in moest voor een boodschap en lummelde wat rond tot ze weg waren. Tien minuten later vertrok ze ook.

Toen ze bij het huis van Jackie en Thomas was

aangekomen, keek ze om zich heen. De laan was vrijwel leeg. In de verte schuifelde een oude mevrouw over de stoep en aan de overkant liep een hond. Ze schoot de tuin in en liep meteen naar de achterzijde van het huis. Hier was zij vanaf de weg niet zichtbaar. Met haar handpalm stompte ze tegen het kozijn van het klemmende raampje. Het schoot open. Een ogenblik later had ze de grendel van de deur geschoven en ging naar binnen. Het kostte weinig tijd om de grendel weer terug te schuiven en het raampje te sluiten. Toen was ze alleen in het grote huis.

Eigenaardig. Honderden malen was ze in de Smitse, zoals de Smitten hun huis noemden, geweest en nu leek de woning nieuw. In ieder geval anders. De keuken was leeg en keurig opgeruimd. Het enige geluid dat ze hoorde was het gezoem van een bromvlieg, die achter de vitrage vergeefs zocht naar een gaatje in de ruit om te ontsnappen. Eva liep de gang door, de trap op. Ze voelde zich niet op haar gemak. Het leek wel of ze een dief was. In het huis van iemand anders lijkt het of vreemde geesten om je heen zweven, in ieder geval als

je er alleen bent. De traploper voelt anders. Het ruikt er anders. In het trapgat hing een dodenmasker van Beethoven. Nooit had Eva het opgemerkt. Nu ineens zag ze het en haar hart maakte een klein loopasje.

Haastig ging ze verder en even later sloot ze met een zucht van verlichting de deur van het geheime hol achter zich. Hier voelde zij zich redelijk thuis. Ze glimlachte vertederd toen ze zag dat op het tafeltje een heleboel dingen te eten stonden en dat op de divan zoveel slaapzakken lagen dat er wat dat betreft wel een compleet gezin in het kamertje kon slapen. Ook lag er een stapel boeken, hoog genoeg om de hele klas een maand aan het lezen te houden. In één van de boeken was een briefje gestoken, geschreven door Thomas. Het boek heette: 'De kerker van Medemblik'.

Thomas schreef:

Dit boek zou ik eerst lezen als ik jou was. (Alsof ze ten minste zes boeken uit zou krijgen.) Het is erg spannend en je kunt er uit leren hoe je uit gevangenschappen kunt

ontsnappen (voor het geval je je erg opgesloten voelt). Huibert Wallenburg, de hoofdpersoon, draait er zijn hand niet voor om. Vanavond komen we nog wel even een bezoekje afleggen. Veel plezier, Jackie zegt dat je de groeten moet hebben.

T. Smit van Zevenbergen.

Eva volgde Thomas' raad op en begon 'De kerker van Medemblik' te lezen. Ze kon er haar gedachten niet erg goed bij houden. Steeds meende ze iets te horen. Misschien waren de belevenissen van Huibert Wallenburg ook niet de meest geschikte om haar tot rust te brengen. De man was er ontzettend goed in om uit de kerker van Medemblik te ontsnappen, maar amper was hij op vrije voeten of hij gedroeg zich zo onnozel dat hij onmiddellijk weer werd gegrepen. Dan zat hij opnieuw enige tijd in de gevangenis en hoorde het rammelen van kettingen, het zuchten van veroordeelden, het ritselen van ratten en andere geluiden die zwaarmoedigheid bevorderen. Kortom, hij

hoorde precies wat Eva zich voortdurend verbeeldde te horen.

Langzaam kropen de uren voorbij. Half zeven. Haar moeder zou zich intussen wel afvragen waar ze bleef. Zwak drong het geluid van een rinkelende telefoon tot haar door. Ze durfde er haar zakgeld van drie weken om te verwedden dat het haar moeder was die wilde vragen of ze bij de Smitten was. Ze had sterk de neiging om naar beneden te hollen en op te nemen, maar ze wist zich te bedwingen. Lang ratelde hij trouwens niet. Waarschijnlijk herinnerde moeder zich dat de hele familie uit was. Maar om zeven uur ging de telefoon opnieuw en om kwart over zeven werd er aan de deur gebeld en daarna hoorde ze iemand om het huis lopen. De voetstap leek op die van vader. Waarschijnlijk was hij haar aan het zoeken. Maar spoedig stierven de stappen weg.

Eva's hart begon steeds harder te bonzen. Ze moest voortdurend geeuwen, waarschijnlijk van de zenuwen, en ze had behoefte zich uit te rekken. Ze kreeg het koud

ook. Er liepen rillingen over haar rug en haar handen voelden kil aan. Ze stak ze in de zakken van haar rok.

Tegen negenen kwam de familie Smit thuis. 'Onder de douche en naar bed, jongens', zei meneer Smit. Zelden hadden Jackie en Thomas zo snel aan dit bevel gehoorzaamd. Als modelkinderen maakten ze zich klaar voor de nacht, gaven hun ouders een kus en gingen naar boven. Meneer en mevrouw Smit keken elkaar verbaasd aan. ' 't Lijken Piet en Riet wel', zei mevrouw Smit. 'Blijkbaar zijn ze erg moe', antwoordde haar man en dook resoluut achter zijn krant.

In feite waren Jackie en Thomas helemaal niet moe. Ze hadden zich in Apeldoorn eigenlijk niet zo goed vermaakt. Hun gedachten waren steeds in het geheime hol geweest, bij Eva. Amper waren ze dan ook in hun slaapkamers aangeland of ze verlieten die alweer, op blote voeten nu, en slopen de zoldertrap op. De tweede en zevende tree werden overgeslagen omdat die kraakten. Voorzichtig deden ze de deur van het kamertje open. Geen Eva.

De spanning liep uit Thomas weg als de lucht uit een lekke band. 'Wat een bangerik', zei hij minachtend. 'Denk je dat ze naar huis is?' 'Natuurlijk, wat anders?'

Jackie moest toegeven dat Eva niet tot de dappersten onder de vrouwen behoorde. Zeer zeker zou Kenau Simons Hasselaar haar iets hebben kunnen leren. Nou ja, 't was niet anders. 'Ze is hier wel geweest', zei Jackie. 'Kijk maar, ze heeft iets gegeten. Zullen we naar beneden gaan?'

Enigszins gedesillusioneerd kropen ze in bed. Maar er is geen beter medicijn tegen teleurstelling dan slaap. Als je blij bent lig je soms uren wakker om de reden van je blijdschap eindeloos te herkauwen. Bij teleurstelling val je vaak uit zelfverdediging meteen in slaap. Jackie en Thomas waren lichamelijk en geestelijk kerngezonde kinderen en tien minuten later waren ze dan ook in diepe slaap verzonken.

't Zal kwart voor tien geweest zijn toen de telefoon ging.

'Met Smit', zei Jackies vader en de stem aan het andere eind van de lijn meldde zich als van Zuilen.

'We zitten in ernstige ongerustheid over Eva', zei hij. 'Ze is na schooltijd niet thuisgekomen. We hebben al een paar maal eerder gebeld, maar jullie waren met het hele gezin uit, volgens mijn vrouw.'

'Dat klopt. We zijn net terug. Wat vervelend nu, van Zuilen. Heb je de politie gewaarschuwd?'

'Wat is er?', vroeg mevrouw Smit ongerust.

'Eva is zoek', zei haar man, terwijl hij intussen luisterde naar Eva's vader, die uitlegde dat de politie bezig was de ouders van klasgenootjes en allerlei vage kennissen en de onderwijzers te vragen of ze iets wisten.

'We hadden nog een stille hoop dat ze met jullie mee was gegaan.' 'Dat zouden we toch nooit gedaan hebben zonder jullie goedvinden.'

'Het had een misverstand kunnen zijn. Dat jullie dachten dat wij het wisten of iets dergelijks.'

'Zal ik Jackie wakker maken en haar vragen of zij enig idee heeft waar Eva kan zijn?'

'Dat zal ook wel niet veel uithalen. Wacht nog maar even. Straks misschien. Dan bel ik nog wel.'

'Goed. En sterkte hoor. Er zal wel een gewone reden zijn, dat gaat meestal zo', troostte meneer Smit, maar toen hij de hoorn op de haak had gelegd zei hij tegen zijn vrouw:

'Ik ben er niks gerust op. Waarom zou zo'n kind om tien uur in de avond nog niet thuis zijn? Nee, ik vind er niks aan', en zijn vrouw was het roerend met hem eens.

Ze liep naar boven om te kijken of Jackie nog wakker was. Maar beide kinderen sliepen. Een tijdje zaten de heer en mevrouw Smit tegenover elkaar, hij met zijn kranten, zij met een blocnote op haar schoot, brieven

schrijvend. Maar geen van beiden konden ze zich goed concentreren. Bijna gelijktijdig zoals dat mensen die elkaar goed kennen en veel van elkaar houden kan overkomen, zeiden ze ineens:

'Laten we Jackie toch maar wakker maken.'

Samen gingen ze naar boven. Het kostte moeite genoeg, want Jackie sliep als een beer in de winter. Maar eindelijk kon ze dan toch min of meer samenhangend praten. 'Eva?' zei ze. 'Die is thuis.'

'Nee,' zei haar vader nadrukkelijk. 'Eva is niet thuis. Weet jij waar ze kan zijn?'

Jackie keek of ze het in Keulen hoorde donderen. 'Ze moet thuis zijn. Ze is niet meer ..' 'Niet meer waar?'

'In het... Ik weet het niet.'

'Toe nou, Jackie. Word nou even goed wakker. Eva's ouders zitten in dodelijke ongerustheid. Zeg nou even

nauwkeurig wat je weet.' 'Net goed', zei Jackie. 'Wat "net goed".'

'Dat ze in ongerustheid zitten. Dan moeten ze maar niet altijd ruzie maken.'

'Jackie, je praat wartaal. Hoe bedoel je, niet altijd ruzie maken?' Maar Jackie was nu pas goed wakker. Ze sperde haar ogen open en riep: 'Zeiden jullie dat Eva niet thuis is? Dat kan niet.' Ze holde de trap op, naar het geheime hol. Het kamertje was leeg. Toen stormde ze naar Thomas, schudde hem heen en weer, en toeterde in zijn oor:

'Thomas, word wakker. Eva is niet thuisgekomen, versta je. En in het geheime hol is ze ook niet. Thomas! Word dan wakker, idioot.'

Thomas begreep het niet. Jackie begreep het niet. En hun vader werd bedenkelijk paars in zijn gezicht omdat zijn kinderen hem niet vertelden wat er aan de hand was.

'Ik zal bij het begin beginnen', zei Jackie.

'Doe dat', zei haar vader. 'En gauw een beetje, alsjeblieft.'

Toen vertelde Jackie alles, over de ruzies tussen meneer en mevrouw van Zuilen, over Eva's neerslachtigheid, over het geheime hol, over hun plan Eva's ouders ongerust te maken, zodat ze zich eens ergens anders druk over zouden maken dan over hun eeuwige gekibbel, alles.

Jackies ouders hoorden het verhaal zwijgend aan.

'En waar kan Eva nu zijn?' vroeg mevrouw Smit toen Jackie was uitverteld.

'Geen idee', zei Thomas. 'Ze zat van tevoren al zo in over haar ouders dat ik had durven zweren dat ze naar huis was.' 'Nou, ga dan maar weer slapen', zei zijn vader. 'Ik ga wel even bij de van Zuilens langs.'

'Ga je het vertellen?', vroeg Jackie ongerust.

'Dat zal wel moeten. Leuk vind ik het niet om als buitenstaander over hun moeilijkheden te moeten praten. Jullie hebben me in een lastig parket gebracht, apekoppen. Je moet je nooit met andermans huiselijke problemen bemoeien, leer dat van mij. Enfin, ik neem aan dat Eva naar haar oma of weet ik wie is gegaan omdat ze het hier te eenzaam vond.'

'Dat kan ik me niet voorstellen', zei Thomas. 'Dan had ze vast een briefje voor ons achtergelaten.'
'Welterusten, bemoeiallen.' 'Welterusten.'

4 Het onbreekbare geheimschrift

Maar Eva was niet bij haar oma. Ze was zoek. De volgende morgen was er nog geen spoor van haar gevonden. De politie kwam het geheime hol doorzoeken. Daar werden ze geen snars wijzer van. Wel ontdekten ze dat de achterdeur niet op de grendel had gezeten toen de Smitten waren thuisgekomen.

'Die had ze er best even voor kunnen schuiven via het raampje,' vond Thomas.

'Misschien was ze eerst van plan om weer terug te komen,' meende de inspecteur. 'Ze kan het ook gewoon vergeten zijn.' Eva's ouders werden verscheurd door ongerustheid en zelfverwijt. 'Als het kind een ongeluk is overkomen is het onze schuld,' zei mevrouw van Zuilen met doffe stem. 'Wij hebben dit alles veroorzaakt door ons gekibbel. En we hebben ons niet eens gerealiseerd hoe ze er onder leed.' Meneer van Zuilen knikte treurig.

'Voor deze ene keer zal ik je niet tegenspreken,' zei hij met galgenhumor.

De zaterdag sleepte zich voort. Mevrouw van Zuilen ging naar Eva's kamertje. Misschien was er iets dat een aanwijzing kon zijn voor haar verblijfplaats. Ze vond het dagboek van haar dochter. Aarzelend sloeg ze het open. In normale omstandigheden zou ze er niet over hebben gedacht er in te lezen, maar misschien kon zij er iets in vinden. Tijdens het lezen barstte ze in tranen uit. Bladzij na bladzij klaagde Eva haar nood tegen haar papieren hartsvriendin Saskia over het Grote Zwijgen.

Lieve Saskia, stond er, als ik mijn nieuwe fiets er voor moest geven dat ze een jaar geen ruzie maakten, dan deed ik het graag.

En een eindje verder:

Lieve Saskia, ik droomde vannacht dat vader en moeder samen aan het zingen waren in de keuken. Ze keken elkaar

aan alsof ze echt van elkaar hielden. Ik zat op de vuilnisemmer en ik hield me heel stil.

Zo ging het dóór. Een passage die het mysterie van haar verdwijning kon oplossen was er niet.

Eva's moeder nam het dagboek mee naar beneden en gaf het aan vader Jaap.

'Lees dit maar eens', zei ze. 'Voor het geval je nog eetlust hebt overgehouden zal die je dan wel helemaal vergaan.' Zo sleepte de zaterdag zich voort.

's Zondagsavonds deed Thomas een ontdekking. Hij was in het geheime hol en besloot alle boeken die hij en Jackie er heen hadden gesleept weer op hun plaats te brengen. Toen hij 'De kerker van Me-demblik' in zijn handen hield, vroeg hij zich af of Eva zijn raad had opgevolgd en dat boek was gaan lezen. Onwillekeurig bladerde hij er in. Het viel open op de plaats waar een briefje tussen de bladzijden lag. Zijn briefje, 't Lag op bladzijde twee-en-veertig. Blijkbaar was Eva tot daar

gekomen. Even kijken. O ja, Huibert Wallenburg was juist ten tweeden male uit de gevangenis ontsnapt door onder te duiken in een ketel erwtensoep. Thomas wilde het boek alweer dichtklappen toen hij zag dat op de achterzijde van het briefje iets heel vreemds was geschreven. Het leek op Eva's handschrift. Er stonden groepen van vijf letters op die op het eerste gezicht niets betekenden.

g b i t z m n a c y d i d f u a h q s e j g e t x

en zo nog veel meer.

Een boodschap in geheimschrift, dacht Thomas opgewonden. Met trillende vingers zocht hij in het kastje de code van hun geheimschrift. Ze hadden een systeem waarbij alle letters van het alfabet verschoven werden met een aantal plaatsen dat afhing van de datum. Als het de achtste was dan werd bijvoorbeeld de m, die de dertiende letter is, de $13 - 8 = 5$ e letter, dus de e. Voor de b, de 2e letter, waar je geen 8 van af kunt trekken, ging het zo: je telde eerst terug tot a,

maar dan had je er pas 2 afgetrokken; de overige 6 telde je terug vanaf z, en zo kwam je op t. Of wat je ook kon doen, omdat het op hetzelfde neerkomt; je telde bij die 2e letter 26 op, omdat het alfabet 26 letters heeft, dan kreeg je 28. Dan deed je $28 - 8 = 20$, en de 20e letter is de t.

Op het briefje van Eva stond weliswaar geen datum, zoals de afspraak was, maar Thomas nam aan dat het vrijdag, dat is de vijfde, geschreven was. Helaas, toen hij bij de rangorde van de letters vijf ging optellen kwam er voor de eerste regel van het briefje te staan: '

I g n y e r s f h d i n i k z f m v x j o l j y c

en daar schoot hij ook niets mee op.

Hij probeerde het nog met een vier en een zes en met aftrekken in plaats van optellen, maar het resultaat bleef even ongelukkig. Daarna haalde hij Jackie er bij. Zij begreep er ook niets van. Wel wist ze bijna met zekerheid te zeggen dat het Eva's handschrift was.

Maar waarom, waarom in vredesnaam liet Eva een boodschap achter in een geheimschrift dat zij niet kenden, terwijl ze zo'n goed geheimschrift hadden afgesproken?

Geruime tijd overlegden Thomas en Jackie of ze hun ontdekking aan hun ouders en aan de politie moesten vertellen of niet. De boodschap was kennelijk voor hèn bestemd want hij stond op Thomas' briefje en het briefje was verstopt in het boek dat Thomas had aangeraden.

'Weet je', zei Jackie, 'kennelijk heeft Eva een heel speciale bedoeling met haar verdwijning. Een bedoeling die ze geheim wilde houden. Volgens mij moeten we eerst proberen dit briefje te ontcijferen. Dan kunnen we altijd nog zien of we het doorgeven aan vader en moeder. Laten we het één dag houden. Dan zien we weer. 'Goed,' zei Thomas. 'Wie ben ik dat ik me niet aan het advies van mijn oudere en wijzere zuster zou houden?'

Jackie vond de situatie te ernstig om hem een schop te geven en zij zetten zich aan de taak het geheimschrift te breken. Ze werkten ijverig tot ze naar bed moesten en op dat ogenblik waren ze nog precies zo ver als toen ze begonnen. De eerste regel luidde nog steeds:

g b i t z m n a c y enzovoorts,

en dat kon wat hen betrof net zo goed betekenen 'ik ben in een koekepan veranderd' als 'help, mijn leven is in gevaar.' Ze maakten allebei een afschrift van het gecodeerde bericht en smeedden het snode plan om er de volgende dag tijdens de lessen op school nog menige blik op te werpen. En daarna gingen ze slapen. Nog niet slapen de vader en moeder van Eva. Met kringen onder hun ogen van de doorwaakte nachten zaten ze op bezoek bij juffrouw Tijnman, de invalster voor meneer van Aller. Deze juffrouw, die ze nog niet kenden, had opgebeld en gezegd dat ze misschien een kleine aanwijzing had. Ze waren er onmiddellijk heen gegaan. Juffrouw Tijnman woonde in een royale flat, die ze ronduit griezelig had gemeubileerd. Enkele grote

reproducties van schilderijen van Jeroen Bosch, de man die zulke levendige scènes uit de hel wist te schilderen, sierden de muren. In de hal stonden op een kastje twee bruine doodshoofden elkaar aan te grijzen. De ereplaats in de kamer was voor een reproductie van een schilderij van Salvador Dali, getiteld 'de verleiding van de heilige Antonius'. Antonius leunt op dit schilderij achterwaarts in het woestijnzand, een kruis in zijn hand geklemd, en ziet de meest bizarre optocht van steigerende paarden en olifanten met poten als langpootmuggen op zich afkomen.

Eva's ouders noteerden bij zichzelf dat de benaming 'toverheks op poezeschoenen' die de kinderen deze juffrouw hadden gegeven, bepaald treffend was. Die indruk werd nog versterkt toen ze merkten dat de aanwijzingen van juffrouw Tijnman wel erg summier waren. Die had ze ook wel even telefonisch kunnen doorgeven. Vond juffrouw Tijnman het leuk hen in hun zorg en verdriet gade te slaan? Ze wist te vertellen dat Eva vrijdag, in plaats van met een paar vriendinnen mee te lopen, even op het schoolplein had gedraald.

Daarna was ze in de richting van haar huis vertrokken. 'Heel vriendelijk van u om zo mee te leven, Juffrouw Tijnman', zei meneer van Zuilen. 'We weten echter al dat Eva eerst enige tijd in het huis van de familie Smit van Zevenbergen is geweest. En dat zijn bijna onze burens, zodat ze inderdaad wel de kant van ons huis heeft moeten opgaan.'

'U moet wel erg in ongerustheid zitten', zei juffrouw Tijnman. 'Eva is zo'n lief meisje. Ik ken haar amper twee weken, maar ik ben nu al dol op haar. En ze rekent zo goed. Alleen zit ze wel eens te dromen.'

'Ze is een gevoelig kind,' zuchtte mevrouw van Zuilen. 'Helemaal geen branieschopster. Daarom kan ik me niet voorstellen dat ze iets baldadigs uithaalt. Dat is niets voor haar. Ik ben ontzettend bang dat haar een ongeluk is overkomen. De politie is aan het dreggen in het kanaal.' Mevrouw van Zuilen beet op haar zakdoekje. 'Zolang ze niet is gevonden is er hoop,' zei Eva's vader in een poging om de moed er in te houden. Erg goed lukte die poging niet, want zelf snoof hij

vervaarlijk met zijn neus. Juffrouw Tijnman zei: 'Ik ben eens ingevallen in Woerden. Daar is toen ook een meisje zoekgeraakt. Later bleek dat ze naar Parijs was gevlucht. Haar ouders hebben haar tenslotte teruggevonden in Algiers.' 'Na hoeveel tijd?', vroeg Eva's vader. 'Na acht jaar.'

'Een troostrijke geschiedenis,' meende Eva's vader. 'Kom Gerda, we gaan naar huis. Bedankt voor uw moeite, juffrouw Tijnman.' 'Helemaal geen dank', teemde de toverheks op poezeschoenen en daarna verlieten Eva's ouders zo snel ze konden de lugubere flat. De hele weg naar huis zwegen ze, maar dit was een ander soort zwijgen dan wat Eva het Grote Zwijgen noemde. Nu zwegen ze niet uit vijandigheid maar omdat ze wisten dat ze toch hetzelfde dachten, hetzelfde vreesden.

Toen ze thuiskwamen zei mevrouw van Zuilen: 'He, heb jij dat keukenraam op een kier gezet? Ik meende dat het wijd open stond.'

'Nee hoor, ik ben er niet aan geweest.' 'Dan heb ik het zeker zelf gedaan.' Maar even later zei ze: 'Toch weet ik bijna zeker dat ik de deur van de keuken naar de gang heb dichtgedaan voor we vertrokken. Er hing namelijk zo'n bloemkoolluchtje, weet je wel. En nu stond die deur open. En jij was al buiten toen ik hem sloot. Dus jij hebt hem niet. ..' Ze keken elkaar met ingehouden adem aan. 'Zou Eva ...?'

Tegelijk liepen ze op volle snelheid, de gang door, de trap op, richting Eva's slaapkamer. Ze smeten de deur open, wrongen zich samen door de opening.

Geen Eva.

De kleur van inspanning trok weg uit hun gezichten, die weer vaal werden als voorheen. Moedeloos sloften ze naar beneden. 'Toch was die deur dicht,' zei mevrouw van Zuilen. 'Hij zal uit het slot zijn gesprongen.' 'En het keukenraam stond wijd open.' 't Zal dichtgewaaid zijn.'

'Ik weet het niet,' weifelde mevrouw van Zuilen. 'Misschien is er een inbreker geweest.'

'Om negen uur 's avonds? Lijkt me bar onwaarschijnlijk,' zei haar man. 'Maar goed, ik zal voor de zekerheid even de brandkast controleren.'

Meneer van Zuilen had in zijn werkkamer een kleine safe, met een echt combinatieslot. Dat wil zeggen dat je een draaischijf achtereenvolgens op een aantal cijfers moest zetten om de deur te kunnen openen. De combinatie van cijfers kende hij alleen. Meneer van Zuilen manipuleerde wat met de draaischijf en opende de safe. Veel van belang zat er niet in. Behalve een stapeltje niet erg gewichtige papieren lag er wat geld en enkele sieraden van zijn vrouw. 'Heb je je armband om, Gerda?' riep hij.

'Ja, natuurlijk, heb je dat dan niet...' Ze wilde zeggen: heb je dat dan niet gezien, maar op het laatste ogenblik bedacht ze dat ze zich had voorgenomen geen scherpe dingen meer te zeggen. En daarom verbeterde ze: 'Ja,

hoor, ik heb hem om.'

'Dan is alles er!'

Terug in de huiskamer zei hij: 'Waarschijnlijk zijn we overspannen aan het worden. Als we uit een openstaande keukendeur al concluderen dat er inbrekers zijn geweest wordt het tijd om een slaappil te nemen en te proberen een lange nacht te maken. Laten we eerst nog even informeren bij de politie of er nieuws is.'

Ze telefoneerden, maar er was geen nieuws. Daarna gingen ze maar naar bed. De nacht viel over de stad, waar zo langzamerhand heel wat mensen zich bezighielden met de opsporing van Eva van Zuilen. En niemand wist waar het meisje was.

Maandagmorgen. Een nieuwe werkweek begon. Voor de meeste mensen een routine van jaren. De redacteurs van de kranten schreven verhalen over het verdwenen meisje. Niet eens met erg grote koppen. Er

verdwijnen wel vaker kinderen voor korte of langere tijd. De redacteuren werden er koud noch warm van en slurpten intussen zoete koffie om de wrange smaak van de maandag wat te verzachten. De politie ging voort met het routine-onderzoek. Er waren intussen ook verkeersongelukken gebeurd, een ruzie in een café, een steekpartij op straat, enkele kleine diefstallen. Het werk ging door. De opsporing van het meisje was één van de vele klusjes. De inspecteur die het onderzoek tot nu toe had geleid kreeg ander werk te doen en gaf de zaak Eva van Zuilen door aan een rechercheur. Het leven had zijn normale loop.

Jackie en Thomas gingen naar school. Op de speelplaats werd de verdwijning van Eva druk besproken. Sommige kinderen hadden haar naam via de radio gehoord en dat was een gebeurtenis van belang. Jackie en Thomas konden het niet helpen dat ze zich een beetje trots voelden. Niemand was zo nauw bij de zaak betrokken als zij. Ze hadden informatie uit de eerste hand. Ze werden dan ook steeds omstuwd door een kring nieuwsgierige kinderen, en zelfs de

onderwijzers kwamen hun om inlichtingen vragen. Maar in de klas drong de ernst van de toestand weer tot Jackie door toen ze de lege plek naast zich zag. Die plek zag er net uit als een dode tak in een boom.

Allé, dacht Jackie, die nu eenmaal een optimistische natuur had, zo somber is het allemaal ook weer niet. Laat de grote mensen maar dreggen in het kanaal, ik geloof niet dat iemand die boodschappen in code achterlaat op de bodem van het kanaal ligt. Laat ik liever proberen de code te breken dan over dode takken te piekeren.

Voortvarend pakte ze het papiertje en schoof het op haar taalschrift. Haar taak moest maar even wachten. Meestal was ze er toch donderdags al mee klaar, dus het hinderde niet. Hun school was namelijk een Daltonschool, wat inhield dat de kinderen 's maandagsmorgens een taak kregen die ze die week moesten zien klaar te krijgen. Die taak omvatte rekenen, taal, stillezen of opstel, vooraf lezen van een gezamenlijke leesles en geschiedenis. Meestal begon

Jackie met geschiedenis, omdat ze dat het fijnst vond, terwijl Eva begon met het opstel, omdat ze dat het vervelendst vond. Vandaag deed Jackie net of ze met taal begon, maar in werkelijkheid zat ze aan het geheimschrift te prutsen.

Ze was zo verdiept in haar bezigheid dat ze niet merkte dat juffrouw Tijnman opstond en door de klas begon te sluipen. Ze schrok zich dan ook lam toen ze ineens een kille hand in haar nek voelde en in haar oor hoorde fluisteren: 'Eigenaardige taalles ben jij aan het doen.'

Bliksemsnel wilde Jackie het papiertje in haar kastje moffelen, maar ze was te laat. Juffrouw Tijnman had haar magere hand er opgelegd en zei dat zij zich er wel over zou ontfermen. Dit alles gebeurde zo stillemkes dat geen van de andere kinderen er iets van merkte. Jackie zag hoe de juffrouw het papiertje mee naar haar tafeltje nam en het ijverig ging zitten bestuderen. Even later wenkte ze Jackie bij zich.

'Wat is dit?' vroeg ze gedempt. 'Geheimschrift,'

antwoordde Jackie even zacht. 'Wie heeft het geschreven?'

'Dat weet ik niet,' loog Jackie opgewekt. 'Waarschijnlijk een van de jongens van de vijfde.' 'Waar heb je het gevonden?'

'In de kerker van Medemblik', antwoordde Jackie, naar waarheid nu. Eigenaardig genoeg geloofde de juffrouw haar nu juist niet en daarnet, toen ze een leugentje vertelde, wèl.

'Vertel je smoesjes maar aan je kornuiten', zei ze en beduidde Jackie met een hoofdbeweging dat ze weer naar haar plaats kon gaan. 'Toverheks', dacht Jackie oneerbiedig. Van armoe begon ze maar aan haar taalles, die van haar verlangde dat ze de woorden benoemde in de zeer toepasselijke zin: 'De geheime briefwisseling tussen de minister van buitenlandse zaken en de gezant van de vreemde mogendheid geschiedde met behulp van een onbreekbare code.' Blijkbaar zijn sommige geheimschriften niet te

ontcijferen, dacht Jackie, en daarna begon ze moeizaam op te schrijven. *De* - lidwoord, *geheime* - bijvoeglijk naamwoord, *briefwisseling* - zelfstandig naamwoord. Van tijd tot tijd wierp ze een blik op de juffrouw. Verbeelde ze zich dat de gedecideerd schrijvende toverheks nog steeds bezig was met haar papiertje? Dat leek haast onmogelijk. Kijk, ze hield even op met schrijven om aan het wratje achter haar linker oorlel te peuteren. En nu schreef ze weer door. Toen de bel voor het speelkwartier luidde zag ze hoe juffrouw Tijnman alles wat ze had geschreven in de la van haar tafel borg. Dat móet ik zo dadelijk even zien, dacht Jackie koppig. Ze zorgde dat ze aan het eind van het speelkwartier het eerst de klas weer binnenkwam. Vlug schoof ze de la open. Ze zag dat de juffrouw de groepen letters had overgeschreven, maar nu zo dat er flink ruimte onder iedere regel was. Onder de eerste regel had ze op eenzelfde manier letters in groepen van vijf geschreven, maar voorzover Jackie het in de gauwigheid kon overzien waren dat andere letters dan die op Eva's papiertje stonden. Daar weer onder had ze een streep gezet als bij aftreksommen. Onder de eerste

twee streepjes stonden weer letters. Zó zag het er uit:

g b i t z m n a c y d i d f u a h q s e j g e
t x

o m c m e a e h k m e t d n n m y n u q

v o l g e n s i n l

Verdraaid, dacht Jackie, de onderste regel begint met het woord *volgens*. En dat is een goed Nederlands woord. Haastig duwde ze de la weer dicht, want de meeste kinderen waren nu binnen en juffrouw Tijnman kon ieder ogenblik het lokaal inkomen. 'Wil je weten wat je voor je rekenrepetitie hebt, Jackie?' vroeg een van de jongens.

'Ja,' zei Jackie, 'maar ik heb er niet achter kunnen komen.' Nadenkend ging ze op haar plaats zitten. Het

leek er op dat de toverheks op poezeschoenen het geheimschrift kon ontcijferen. Dat vond Jackie geen geringe prestatie. Haar achting voor de toverheks steeg met vele punten. Maar tegelijkertijd vroeg ze zich af of Eva's boodschap wel in handen van deze vreemde juffrouw mocht vallen. Nee, besloot ze, dat mag zeer zeker niet. Ik moet het papier uit haar la vissen. Met wat ze er bij heeft gezet kunnen wij het vast verder zelf wel uitvinden.

En daarom haalde ze een bijzonder sterk stukje uit. 's Middags, kort voor de school zou uitgaan, werd de juffrouw even de klas uitgeroepen. Met een stalen gezicht stond Jackie op, liep naar voren, schoof de la open, haalde het papiertje en het papier waar de juffrouw op had geschreven er uit en stopte ze onder haar truitje. De klas keek stomverbaasd toe. Jackie legde een vinger op haar mond.

'Sst!' zei ze. 'Dit is van mij. Dat laat ik me niet door de toverheks op poezeschoenen afnemen.'

De klas was met stomheid geslagen over zoveel brutaliteit, ook al waren ze van Jackie wel wat gewend. Jackie zat keurig op haar plaats toen juffrouw Tijnman weer verscheen, en toen even later de bel ging verliet ze met het braafste gezicht van de wereld de klas. Morgen zou ze wel op haar duvel krijgen. Dat moest dan maar. Wie dan leeft, dan zorgt. In ieder geval zou ze dit papier morgen niet bij zich hebben, zodat de juffrouw het haar niet opnieuw af zou kunnen pakken.

Thuis verdween ze meteen met Thomas naar het geheime hol. Helaas, juffrouw Tijnman had nauwelijks verder gewerkt. Er stond nu:

v o l g e / n s i n l / i c h t i / n g e n v /

Al gauw zagen ze dat je de derde regel, die onder de streep, kreeg door de rangnummers van de eerste en tweede regel bij elkaar op te tellen, net zoiets als bij hun eigen geheimschrift. De eerste letter, bijvoorbeeld, was een g. Dat is de zevende letter. Er onder stond een o, de vijftiende letter. Zeven plus vijftien is twee-en-

twintig, en de twee-en twintigste letter van het alfabet is een v. Maar hoe had juffrouw Tijnman de tweede regel gevonden? Hen lukte het niet om ook maar één nieuwe letter te ontdekken. Was ze dan echt een toverheks?

'Volgens inlichtingen van', constateerde Thomas. 'Ik begrijp hoe langer hoe minder wat Eva bezielt heeft. Misschien moet je morgen met hangende pootjes naar je juffrouw om te vragen of ze de rest ook wil ontcijferen.'

'Daar voel ik weinig voor', schrok Jackie.

Natuurlijk kon ze op dat moment onmogelijk weten welke verrassing hun de volgende ochtend te wachten stond.

5 Een bloedrode ster in De kerker van Medemblik

Toevallig was het weer Thomas die de ontdekking deed. Hij werd om zeven uur wakker en besloot om een reden die hij zich later absoluut niet meer kon herinneren even naar het geheime hol te gaan. Gelukkig had hij een sterk hart. Want toen hij nietsvermoedend de deur van het kamertje opende schrok hij zich wezenloos. Op de divan, een arm onder haar hoofd, lag Eva rustig te slapen. 'Eva!' gilte Thomas.

Hij stoof de trap af, de slaapkamer van zijn ouders in, en gilte nogmaals: 'Eva! Eva ligt in het geheime hol.'

Zijn ouders vlogen overeind uit bed. Meneer Smit dacht bepaald dat Eva vermoord was, zoveel misbaar maakte Thomas. Jackie was intussen ook wakker geworden en stond met een over haar wang biggelende slaaptraan in de deuropening. 'Wat is er allemaal?' vroeg ze.

'Als je soms mocht denken dat Eva zoek is', zei haar broer, 'ga dan maar eens boven kijken.'

Terwijl meneer en mevrouw Smit nog peignoirs stonden aan te schieten rende Jackie al naar boven. Ze zat al op de rand van de divan en probeerde haar vriendin wakker te krijgen toen de anderen arriveerden. Ze gaf het meisje zachte klapjes op haar wang, schudde haar een beetje heen en weer, en zei: 'Eva, word nou wakker. Ik ben het, Jackie.'

Langzaam, heel langzaam, alsof ze uit een ver land moest komen, werd Eva wakker. 'Dag,' mompelde ze.

Toen pas drong het goed tot meneer Smit door dat het kind helemaal niet vermoord was en wellicht nog tachtig jaar tot volle tevredenheid van haar omgeving kon leven. Hij kwam op de gedachte dat haar ouders dat wel interessant zouden vinden. Daarom daalde hij, zonder af te wachten welke onthullingen Eva had te doen, de trappen af en belde de van Zuilens. Nog geen tweemaal had de telefoon gerinkeld of hij werd al

opgenomen. Kun je zien hoe die mensen gespist zijn op een berichtje, zelfs om zeven uur 's morgens, schoot door het hoofd van meneer Smit, en daarna zei hij: 'Ik heb goed bericht, mevrouw van Zuilen, erg goed bericht. Eva is terecht. Ze is in ons huis. Komt u maar zo gauw mogelijk.' Zo kwam het dat even later het geheime hol drukker bevolkt was dan ooit tevoren en wel door allemaal mensen in pyjama's en peignoirs. Eva was nu wakker, maar ze keek erg mat voor zich uit. 'Kindje, waar ben je geweest?', vroeg mevrouw van Zuilen. 'Hier', lispelde Eva. 'Hier, in het geheime hol.' 'Je bent drie dagen en vier nachten spoorloos geweest. Waar heb je gezeten? En hoe ben je hier weer binnen gekomen?' 'Ik weet het niet', zei Eva. 'Ik heb hier geslapen, op de divan.' Intussen wreef ze aan een plekje op haar arm. 'Laat eens kijken', zei haar vader. Hij bekeek het plekje en zei toen: 'Ze heeft een inspuiting gehad. Ze is kennelijk nog lichtelijk bedwelmd. We zullen haar mee naar huis nemen en een dokter laten komen. Op het ogenblik kan ze ons blijkbaar niets vertellen. Kun je lopen, lieveling?'

Maar hij wachtte niet af of ze kon lopen. In zijn blijdschap dat ze terug was tilde hij haar op en droeg haar in zijn armen de trappen af, de straat door, tot in hun eigen woning, waar hij haar behoedzaam maar wel aanzienlijk hijgend op een bed legde. De Smitten bleven een beetje kaal achter. 'Wat heerlijk dat ze terug is', zei mevrouw Smit. 'Nou!' zei Jackie.

Maar Thomas was ervan overtuigd dat hij droomde.

'Het kan niet', zei hij. 'Ze kan toch niet vliegen?'

Zijn vader viel hem bij. Hij begreep er ook niets van.

'Volgens haar vader was ze bedwelmd', zei hij. 'Nu moeten jullie me toch eens uitleggen hoe iemand een bedwelmd kind midden in de nacht door een vreemd huis kan dragen, in donker, zonder dat wij het horen. Terwijl er een paar treden van de zoldertrap kraken. Daar begrijp ik inderdaad geen sikkepit van. Ik zal 't je sterker vertellen. Ik vind het luguber.'

Hoofdschuddend daalde hij de trap af en begon zich aan te kleden.

Wie meende in de loop van de dag wijzer te worden kwam bedrogen uit. Eva bleef stil en in zichzelf gekeerd en zei van niets te weten. De dokter kon achteraf niet vaststellen wat haar precies was ingespoten. Wel verzekerde hij dat haar gezondheid redelijk was. Ze zag er wat oververmoeid uit maar verder mankeerde haar niets. Hoe het mogelijk was dat drie dagen uit haar geheugen waren gewist kon hij niet verklaren.

Jackie en Thomas gingen naar school en verspreidden het nieuws. Bij alle opwinding vergat Jackie totaal dat ze de vorige dag in de la van de juffrouw had gerommeld. Pas aan het eind van de middag schoot het haar te binnen. Met verbazing bedacht ze, dat de juffrouw er helemaal niet op was teruggekomen. Een vreemde dame, die juffrouw Tijnman. 't Was moeilijk hoogte van haar te krijgen. Jackie hunkerde er naar om Eva uit te vragen maar voorlopig kreeg ze geen kans. Eva kwam die dag niet op school en ook 's avonds

kwam ze het huis niet uit. Toen Jackie aanbelde en vroeg of ze bij Eva mocht spelen, antwoordde mevrouw van Zuilen dat ze de volgende dag maar terug moest komen. Eva voelde zich nog niet zo lekker en wilde liever rustig wat lezen. Ontgoocheld ging Jackie terug naar huis. Ze vond dat zij als hartsvriendin, wel wat meer informatie had mogen krijgen. Gemakshalve vergat ze dat door haar plannetje deze hele geschiedenis was begonnen, 't Zou niet zo'n wonder zijn als mevrouw van Zuilen haar dat lichtelijk kwalijk nam.

Maar dat was niet het geval. Het was inderdaad Eva zelf die geen zin had om met haar vriendin te praten. Ze had zoveel te verwerken, ze wilde liever alleen zijn. Ook tegen haar ouders zei ze niet meer dan het hoognodige. Met een treurige glimlach stelde ze vast dat vader en moeder in haar bijzijn zo vriendelijk mogelijk tegen elkaar deden. Ze was haast vergeten dat het daar allemaal om begonnen

was geweest. Het leek wel of er jaren voorbij waren

gegaan. 'Weet je je echt niets van de afgelopen dagen te herinneren, lieveling?', vroeg haar moeder voor de zesde keer. 'Nee, moeder, niets.'

't Geeft niet. Ook zonder dat zijn we gelukkig dat we je terug hebben.'

Aan tafel vertelde vader wat er in de voorbije dagen was voorgevallen, hoe ongerust ze waren geweest, hoe iedereen was ondervraagd door de politie. Eva zei niet veel.

' 't Spijt me dat ik zoveel moeilijkheden heb veroorzaakt', mompelde ze.

Het gesprek stokte, 't Is moeilijk praten met iemand die haast niet reageert, die diep in zichzelf gekeerd alleen met de grootste inspanning af en toe even deel weet te nemen aan het gewone leven. 'Maak maar een lange nacht, lekker in je eigen bed', zei meneer van Zuilen hartelijk tegen zijn dochter. 'Dat zal je goed doen.' Maar Eva ging niet slapen. Ze had een belangrijk werkje te

doen, die nacht. Eerst lag ze lang op haar rug en keek naar de zoldering. Steeds keerden haar gedachten terug naar hetzelfde punt. Nog enkele uren, dan zou ze weten of die man gelijk had gehad. Ze kon het zich niet voorstellen nu ze weer had gezien hoe goed en vriendelijk haar vader was, en toch ... Die man had met veel overtuiging gesproken en ze zou het nu zelf kunnen controleren. Ze hoorde hoe haar ouders naar bed gingen. Daarna wachtte ze nog een vol uur. Toen stond ze voorzichtig op, trok haar zachte sloffen aan en sloop daarna muisstil naar beneden. Zonder enig gerucht te maken bereikte ze de werkkamer van haar vader. Ze knipte een schemerlampje aan en ging voor de brandkast staan. Aarzelend draaide ze aan de schijf. Een zes. Een twee. Een negen. Nog een zes. En een vier. Zonder moeite draaide het deurtje open. Dus tóch. Ze zag de sieraden van haar moeder liggen en het geld. Dat moest ze niet hebben. Om het stapeltje papieren was het haar te doen. Snel bladerde ze het door. Er ging een schok door haar heen toen ze vond wat ze zocht. Ze nam het papier er uit en legde de rest van het stapeltje terug. Ze sloot de brandkast, knipte

het licht uit en ging

terug naar haar kamer. Daar staarde ze op het briefje dat ze had meegenomen. Er stond:

g b i t z m n a c y d i d f u a h q s e j g e t x

en alle verdere lettergroepen.

Met tranen in haar ogen stopte ze het weg in haar schooltas. Daarna kroop ze onder de dekens en viel uitgeput in slaap.

't Was in de vooravond van de volgende dag. Eva was 's middags weer op school geweest. Bij alle vragen had ze haar schouders opgehaald en gezegd. 'Ik weet het niet.' Zelfs toen haar onderwijzeres had gevraagd wat er precies was gebeurd had ze afwezig gemompeld: 'Ik weet het niet precies. Vraagt u het maar aan mijn ouders.' De Smitten hadden juist de pudding met bessesap op toen Eva binnenkwam. Verrast zei mevrouw Smit: 'Wat leuk dat je er bent. Kom erbij

zitten, kind.' Maar ook nu zei Eva boeh noch bah. Mevrouw Smit dacht dat het meisje misschien beter los zou komen als ze met Jackie en Thomas alleen was, en daarom gaf ze haar tweetal vrijaf van de vaat. Onmiddellijk vertrokken ze met Eva naar boven, naar het geheime hol. Toen ze goed en wel zaten en er een vreemde stilte dreigde te vallen, zei Eva: 'Ik kom eigenlijk iets vragen.' 'O ja?' Jackie en Thomas waren één en al oor. 'Toen ik vrijdagmiddag hier kwam ben ik begonnen aan een boek. Dat boek heette 'De kerker van Medemblik'. Ik heb het niet uitgekregen. Zou ik het een poosje mogen lenen? Ik zie dat jullie alle boeken weer hebben opgeruimd, maar ik vond De kerker van Medemblik erg spannend en ...'

'Maar natuurlijk,' riepen Jackie en Thomas in koor en Thomas holde meteen gedienschtig naar beneden om het boek te halen. 'Erg aardig van jullie', zei Eva beleefd, tè beleefd, zou je zeggen. Daarna zwegen ze tot Thomas terug kwam en Eva het boek aanreikte. Afwezig, naar het scheen, liet ze de bladzijden door haar vingers glippen. Maar allengs begon ze gejaagder in het boek te

bladeren.

'Ik had een papiertje gelegd bij waar ik was', zei ze toen. 'Ik geloof dat ik er jouw briefje voor gebruikt heb, Thomas. Het zit er niet meer in.'

'Dat klopt', zei Jackie. 'We hebben het gevonden en ons suf zitten piekeren over de achterkant, waar jij dat verhaal in geheimschrift op hebt geschreven.' Eva kreeg een vuurrood hoofd.

'Hebben jullie het aan mijn vader en moeder laten zien?', vroeg ze gejaagd.

'Nee', antwoordde Jackie, 'we hebben het pas zondagavond gevonden en toen hebben we besloten het één dag voor onszelf te houden en te proberen het te ontcijferen. We dachten natuurlijk dat die boodschap voor ons was bedoeld. We zouden het dinsdag zeker aan vader en moeder hebben laten zien als je toen niet net was teruggekomen.'

'Goddank', zuchtte Eva.

'Maar waarom heb je het zo moeilijk gemaakt? Je zult ons wel sufferds vinden, maar we konden het niet ontcijferen, 't Is al een wonder dat we het gevonden hebben in dat boek.'

'Jackie, weet je zeker dat niemand het heeft gezien, behalve jullie tweeën?'

'Alleen juffrouw Tijnman heeft het even in handen gehad toen ik er naar zat te kijken terwijl ik taal moest doen. Maar ik heb het weer teruggepakt', zei Jackie trots.

'Willen jullie mij het briefje teruggeven en beloven er nooit met iemand over te spreken?'

'Maar wat betékent het dan', zei Thomas ongeduldig.

'Dat kan ik niet zeggen.'

'Dan krijg je het briefje ook niet.'

'Thomas, alsjeblieft!'

Thomas schudde omstandig zijn hoofd.

'Je kunt het ons best vertellen', meende hij. 'Wij zijn met de hele toestand begonnen, 't Was Jackie's plan. 't Is in ons huis gebeurd. Ik heb het briefje gevonden. Ik wil weten wat er aan de hand is.' 'Ik kan het niet vertellen', fluisterde Eva.

'Onzin. Jackie en ik zijn ontzettend betrouwbaar. We beloven dat we het nooit zullen doorvertellen, waar of niet, Jackie.' Jackie knikte ijverig.

Toen nam Eva een kroontjespen die ergens op tafel slingerde en prikte ermee in haar vinger. Een dikke druppel bloed welde op uit het gaatje. Ze nam 'De kerker van Medemblik', sloeg de eerste bladzijde op, en maakte een veeg van bloed op het papier. 'Als jullie dit ook doen en zweren dat je je mond zult houden, dan zal

ik alles vertellen', zei ze plechtig.

Onmiddellijk nam Jackie de pen en prikte zich op haar beurt in een vinger. Ook haar bloed liet niet op zich wachten, en ze maakte een rode veeg, dwars door die van Eva. 'Ik zweer', zei ze.

Daarna was het Thomas' beurt. Maar Thomas mocht dan een hele bink zijn als het op gooien, of zelfs op vechten aankwam, hij mocht dan niet op zijn mondje gevallen zijn, zich zomaar met een pen in zijn vinger steken, daar zag hij tegenop. Hij zat met dat pennetje in zijn vingers te aarzelen en te dubben, het zweet stond op zijn voorhoofd.

'Och hals', zei Jackie, en ze gaf hem met haar scherpe nagels een frisse krab over zijn arm. Beduusd zag Thomas hoe het bloed er uit te voorschijn kwam. Even leek het alsof hij een fiks robbertje met zijn zuster wilde gaan vechten, maar toen klaarde zijn gezicht op. 'Dank u, dokter', zei hij met een beleefde buiging. Hij legde de pen op tafel, smeerde zijn vinger in met bloed

van de krab en ook hij maakte zijn rode veeg in het boek, door de twee andere heen, zodat 'De kerker van Medemblik' nu werd ingeleid door een vuilrode ster. 'Ik zweer', zei hij opgewekt. Vol verwachting keken hij en Jackie Eva aan. 'Vertel op', zeiden ze.

Eva liep naar de deur en keek of er niemand achter stond. Daarna sloot ze hem zorgvuldig.

' 't Is een heel verhaal', zei ze.

'Geen bezwaar', vond Jackie.

'Hoe langer hoe liever', beaamde Thomas.

'Goed dan', zei Eva, 'omdat jullie mijn vrienden zijn en omdat jullie gezworen hebben.' En ze begon te vertellen.

6 Eva aan het woord

't Is eigenlijk begonnen op die dag dat we door het gat in de heg de tuin van kolonel Brandsema zijn binnengeslopen', zei Eva. 'Herinneren jullie je nog dat mevrouw Brandsema thuis kwam? Net op het moment dat Thomas riep "hollen, jongens", zag ik een brief liggen tussen de bloemen. Ik raapte hem op, waarschijnlijk omdat ik dacht dat brieven niet in een bloemperkje horen maar in een brievenbus. 't Zou logisch zijn geweest als ik hem even bij de kolonel in de brievenbus had gewipt. Nu is het gekke dat ik die brief helemaal was vergeten. Ik had hem in de zak van mijn rok gestoken en daarna kwam dat opwindende gerèn en dat watergevecht met jullie moeder, weet je nog? Hoe dan ook, ik heb er geen moment meer aan gedacht. De volgende dag was het mooi, warm weer. Toen heb ik een zomerjurk aangetrokken. Die rok is in de kast blijven hangen tot de bewuste dag dat ik me in het geheime hol zou verbergen.' 'Afgelopen vrijdag', zei Jackie.

'Gut ja, dat was afgelopen vrijdag. Voor mijn gevoel is het maanden geleden. Vrijdagmorgen heb ik die warme rok weer aangetrokken omdat ik bang was dat er geen dekens zouden zijn. Het bleek dat jullie er massa's hadden aangesleept, maar dat wist ik niet van tevoren. Bedankt nog, overigens.

Nou goed, ik zat hier zo'n beetje te lezen in "De kerker van Medemblik" en ik liep zo'n beetje heen en weer te drementelen van de verveling en de zenuwachtigheid, en toen voelde in ineens die brief in de zak van mijn rok. Ik schrok me lam. Misschien was het weet ik wat voor belangrijke brief en die had daar almaar in mijn klerenkast gezeten.

Ik haalde hem te voorschijn en bekeek hem. Op de envelop stond een adres. De heer A. G. van Pasen, Prinses Margrietlaan 23, Nun-speet. Er zat een postzegel op die nog niet was afgestempeld. Kennelijk moest die brief nog op de bus worden gedaan. Maar hij was nog niet dichtgeplakt. Kunnen jullie je voorstellen dat ik brandde van verlangen om te kijken wat er in

stond? Ik wist dat het onbehoorlijk was, maar ik hoopte dat er iets onbelangrijks in zou staan. Iets wat niet dringend was.'

'Hoe bedoel je, niet dringend', wou Thomas weten. 'Ach sufferd', zei Jackie. 'Eva bedoelt natuurlijk zoiets als: 'Beste neef Arend, we feliciteren je hartelijk met je achtenvijftigste verjaardag. 't Is hier de laatste tijd koel geweest en we zien allemaal uit naar zachter weer. 't Zal in Nunspeet wel niet anders zijn. We hopen in het najaar nog eens langs te komen. De groeten van Annie en een ferme handdruk van je neef Willem.' Eva lachte.

'Precies', zei ze. 'Als er zoiets had gestaan zou mijn geweten gesust zijn geweest. Dan had ik die brief dichtgeplakt en gepost. Neef Arend zou er niets van hebben gekregen als de felicitatie een paar weken te laat was gekomen.

Maar, toen ik moed had gevat en de brief uit de envelop had getrokken, bleek dat er helemaal geen sprake was van een neef of nicht. Weten jullie wat er stond?

g b i t z m n a c y d i d f u, enzovoorts.'

'Allemachtig', riep Thomas. 'Dus je hebt het gewoon overgeschreven!'

'Zo is het', zei Eva. 'Ik wist werkelijk niet wat ik moest doen. De brief leek me ineens ontzettend belangrijk. Misschien moest die kolonel Brandsema wel een dringend en geheim bericht sturen naar het hoofdkwartier van de NAVO of zo. Maar ik vond het wel erg vreemd dat zo'n brief in zijn tuin lag. Brieven aan de NAVO zou hij wel vanuit de kazerne versturen, meende ik. Eerlijk gezegd kwam het idee bij me op dat hij wel eens een spion kon wezen, een geheim agent.'
'Kom nou', zei Jackie.

'Ga verder', zei Thomas met schitterende ogen.

'Wel, ik heb er een hele poos over zitten nadenken wat ik moest doen en toen heb ik uiteindelijk het volgende bedacht. Ik zou de brief terug gaan leggen waar ik hem had gevonden, maar voor het geval de kolonel een

geheim agent was zou ik de brief overschrijven en bewaren. Er lag een papiertje voor het grijpen, namelijk jouw brief, Thomas, en daar heb ik al die lettertjes toen op zitten schrijven. Toen ik klaar was heb ik het gelegd bij waar ik was in "De kerker van Medemblik" en toen ben ik naar beneden gegaan. Weet je, ik was eigenlijk nog bang dat ik mijn vader tegen het lijf zou lopen dan de kolonel. Ik had sterk de indruk dat ze me aan het zoeken waren. Jullie telefoon was al een paar maal gegaan en er had iemand om het huis gelopen. Ik was er bijna zeker van dat het vader was geweest.

Nou ja, ik ging de achterdeur uit en ik nam niet eens de moeite om via het raampje de grendel er weer voor te schuiven. Ik dacht natuurlijk dat ik een minuut later weer terug zou zijn. Ik keek door het gat de tuin van kolonel Brandsema in en ik zag niemand. Toen ben ik er door gekropen en naar dat bewuste bloemperkje gegaan. Kunnen jullie je herinneren dat ernaast een rijtje bessestruiken staat? Nou, achter die bessestruiken zat kolonel Brandsema op zijn hurken de doperwtjes te wieden. En ik zag hem niet. En hij zag

mij wel. Hij moet wel geboeid hebben zitten toekijken hoe daar een vreemd kind met een brief in haar hand door de heg kwam kruipen en hoe ze die brief tussen de viooltjes ging steken. Nou, geboeid was ik ook, even later, maar dan op een andere manier. Mijn arm zat geboeid in zijn vuist en ik hapte naar adem van schrik. Ik was zo geschrokken dat ik niet eens kon schreeuwen, geen geluid kwam er uit me. "Mee naar binnen", gromde de kolonel en hij sleurde me aan mijn arm het huis in. Door de bijkeuken gingen we, en toen de keuken in, en daar kwakte hij me op een stoel. Zijn vrouw stond de afwas te doen en ze zei: "Hemel, Bastiaan, wat zullen we nou hebben?" "Zeg op, hoe kom je aan die brief", brulde de kolonel tegen mij, maar ik was nog zo van streek dat ik helemaal zat te hikken en geen woord kon uitbrengen.

"Water", commandeerde de kolonel en zijn vrouw kwam gehoorzaam met een glaasje aanzetten. Ik moest het opdrinken en toen kon ik weer zo'n beetje iets zeggen.

Ik vertelde dat ik de brief in zijn tuin had gevonden en hem had willen terugleggen.

"Wanneer heb je hem gevonden?", grauwde de kolonel.
"Een paar weken geleden", zei ik. "Ik was hem vergeten.
Vanavond vond ik hem weer in de zak van mijn rok."
"Heb je gezien wat er in stond?"

"Nee, kolonel", loog ik en toen werd hij heel kwaad en hij gaf me een klap in mijn gezicht en hij brulde: "Lieg niet! Heb je er in gekeken?"

"Ja, kolonel."

"En wat stond er in?"

"Iets in geheimschrift."

Toen schudde de kolonel allebei zijn vuisten tegen het plafond en hij riep uit: "O, stommeling dat ik ben om die brief te verliezen." Daarna pakte hij me weer bij een arm en bracht me naar een kamertje boven.

"Je blijft hier rustig zitten tot ik je kom halen", zei hij. "Als je schreeuwt of de ruiten stukslaat of iets dergelijks, smijt ik je in het kolenhok. Begrepen?" "Ja, kolonel."

Hij ging weg en ik hoorde dat hij de deur op slot draaide. Ik denk dat het ongeveer een uur duurde voor hij terug kwam. Hij was veel kalmer geworden, vriendelijk bijna, zou je kunnen zeggen. Hij kwam tegenover me zitten en wilde van alles weten. Vooral of iemand anders de brief ook had gezien, maar ook hoe ik heette, in welke klas ik zat en weet ik wat allemaal. Mijn naam scheen hij erg interessant te vinden, want hij zei wel drie maal: "van Zuilen. Zo zo, van Zuilen."

Ik vertelde hem alles, ook van de ruzies tussen mijn ouders en van ons plan en dat ik daarom in jullie huis had gezeten. En toen ineens werd hij weer heel bars en hij pakte me bij een oor en hij zei kwaad: "En wat denk jij dat die brief te betekenen heeft en de waarheid alsjeblieft!" en daarbij schudde hij mijn hoofd aan mijn oor heen en weer, zodat ik niet durfde liegen en ik

zei:"Ik denk dat u een geheim agent bent en meneer A. G. van Pasen ook." Toen liet hij mijn oor los en hij begon planken voor de ramen te timmeren, ik vond het doodeng, en zijn vrouw kwam boven en zei:"Blijft ze hier?"

"Ze blijft voorlopig hier", bromde hij.

Ze ging weg en kwam even later terug met wat boterhammen en een beker melk met een hele laag enge room er op. Hij was toen net klaar met zijn planken.

"Het zal je niet helpen als je met je vuisten er op gaat bonzen", zei hij, "want dit raam kijkt uit op de tuin, zoals je wel gezien hebt. Maar ik waarschuw je toch maar even dat als je gaat bonzen of lawaai maken ik je alsnog in het kolenhok stop. Duidelijk?" "Ja, kolonel." En ik waagde het nog te zeggen: "Hoe lang moet ik hier blijven? Mijn ouders zullen zo ongerust worden."

Toen begon hij hard te lachen en hij zei:"Dat was toch

precies je bedoeling?"

Daarna deed hij de deur op slot en liet me alleen.'

Jackie en Thomas waren wel even stil van deze onthullingen. Hun vriendin Eva opgesloten in een met planken dichtgespijkerde kamer, verwickeld in een spionagekomplot, dat moesten ze even verwerken.

'Hoe ben je er uitgekomen?', vroeg Thomas tenslotte. 'Dat is nog een heel verhaal', zei Eva. 'Van die eerste nacht kan ik me haast niets meer herinneren. Ik was helemaal dof van de spanning. De volgende dag begon ik weer een beetje na te denken. Ik kreeg eten en een paar veel te moeilijke boeken om te lezen, zoiets als *Een krijgskundige verhandeling over Napoleons veldtocht in Italië*, weet je wel. Dan was jullie *Kerker van Medemblik* beter. De kolonel en zijn vrouw zeiden bijna niets tegen me, in ieder geval niets over vrijlaten of zo.'

'Kon je je wassen?', wilde Jackie weten. 'En hoe moest je naar de W.C.?'

'Mevrouw Brandsema nam me mee en bleef voor de deur staan.' 'Kon je je niet losrukken en de deur uithollen?' 'Geen sprake van. Ik weet niet of jullie mevrouw Brandsema goed kennen, maar 't is echt een vinnig mens. Veel naarder mens dan de kolonel, eigenlijk. Ze greep me altijd venijnig bij mijn pols en ik verzeker je dat ze kracht in haar handen heeft. Nou goed, die hele zaterdag zat ik daar en 's zondags gebeurde er iets waardoor ik helemaal misselijk van angst werd. Ik zat met mijn oor tegen het sleutelgat te luisteren wat er in het huis gebeurde. De kolonel en zijn vrouw waren kennelijk in een verhit debat gewikkeld. Het meeste wat ze zeiden kon ik niet verstaan, maar opeens hoorde ik de kolonel heel hard schreeuwen: "Verdomme, ik kan dat kind toch niet om zeep helpen. Ik ben koning Herodes niet!"

Voor het eerst besepte ik dat mijn leven in gevaar was. Ik begreep dat de kolonel in een erg moeilijke positie was gekomen. Ik had veel zin om hem te roepen en te beloven dat ik niemand iets zou vertellen, maar dat zou hij toch niet geloven.' 'Wie is koning Herodes?',

vroeg Thomas.

'Dat is die koning uit de bijbel die alle baby's liet vermoorden', zei Jackie haastig, om het verhaal zo kort mogelijk te onderbreken. 'O ja.'

'Nou', ging Eva verder, 'de hele dag liet de kolonel zich niet zien. Zijn vrouw kwam af en toe eten brengen en keek ontzettend kwaad. Ik haalde me allerlei griezeligheden in mijn hoofd. Ik vroeg me af hoe ze me zouden vermoorden. Misschien wel met vergif, dacht ik en daarom durfde ik haast niet meer te eten. 's Nachts droomde ik dat de kolonel en zijn vrouw een diep gat aan het graven waren in de tuin, precies op de plaats waar ik de brief had gevonden. Ik zag duidelijk dat ze een lichaam uit het huis haalden en er in gooiden. Dat was mijn lichaam natuurlijk. Ik werd gillend van angst wakker en toen kwam de kolonel op de deur bonzen en hij riep dat ik aan het kolenhok moest denken. Ik heb nog nooit zo'n vreselijke nacht doorgemaakt in mijn leven.' 'Arme ziel', zei Jackie.

Thomas zat te bedenken dat hij zeker een vluchtpoging zou hebben ondernomen, maar hij was heer genoeg om dat niet te zeggen. Eva was zo'n zacht, dromerig meisje, ze zou zich levend laten begraven zonder een vinger te verroeren.

'Het wou maar niet licht worden', ging Eva verder. 'Uren heb ik verlangend naar de kieren tussen de planken liggen kijken. Maar goed, iedere nacht gaat voorbij.

In de loop van de morgen kwam de kolonel bij me.'

Eva hield even op.

'En toen?', vroeg Thomas.

'Jullie hebben gezworen', fluisterde Eva.

'Natuurlijk hebben we gezworen', zei Thomas ongeduldig. 'Schiet nou maar op.'

"De kolonel kwam bij me zitten en pakte allebei mijn handen vast, als een soort grootvader.

"Eva", zei hij, "je hebt toevallig ontdekt dat ik iets met spionage heb te maken. Daardoor ben ik in een levensgevaarlijke situatie gekomen. Maar ik niet alleen. Jij ook. Begrijp je dat?" Ik knikte.

"Luister eens, mijn kind, hou jij veel van je vader?"
"Natuurlijk", zei ik.

"Ik moet je iets vertellen wat je wel verdriet zal doen. Je vader is ook in dit spionagekomplot verwickeld. Hij is minder belangrijk in de organisatie dan ik. Daarom weet ik wel dat hij er bij hoort, maar hij weet niet dat ik er iets mee te maken heb. Hij is maar een klein spionnetje, begrijp je. Maar evengoed zou hij voor vele jaren de gevangenis in gaan als het ontdekt werd."

Ik geloofde er geen woord van. Ik dacht bij mezelf: het is vast een truc om te zorgen dat ik zwijg. Maar ik dacht ook: ik moet net doen of ik het geloof, dan laat hij

me misschien gaan. En daarom zei ik: "Goh, dat had ik nooit gedacht." De kolonel glimlachte.

"Je speelt aardig toneel, m'n kind", zei hij, "maar net niet goed genoeg. Ik zie aan je gezicht dat je denkt: laat ik hem maar geloven, dan laat hij me gaan. Het vervelende is dat het waar is wat ik zeg. Ik zal je het bewijs leveren."

"Dat kunt u nooit," zei ik, toen hij me toch door bleek te hebben. "Ik weet zeker dat mijn vader nooit iets verkeerd zou doen." "Je vergist je", zei de kolonel. "Blijkbaar ken je je vader slecht. Misschien hebben je ouders wel zo dikwijls onenigheid omdat je moeder wil dat hij er mee ophoudt. Luister meisje, we spreken het volgende af. Ik lever jou het bewijs dat je vader lid is van onze organisatie en ik laat jou vrij. Als tegenprestatie vergeet je alles wat je te weten bent gekomen. Bovendien help je dan je vader de gevangenis niet in. Ga je daarmee akkoord?" Ik knikte.

"Geef u me het bewijs maar," zei ik.

"Als je weer thuis bent", zei kolonel Brandsema, "dan moet je op een moment dat je ouders niet thuis zijn naar de werkkamer van je vader gaan. Daar staat een kleine brandkast."

"Dat weet ik", zei ik.

"Ken je de cijfercombinatie?"

"Nee, kolonel."

"Die is 62964."

"Hoe weet u dat?"

"Ik zeg je toch dat je vader lid is van onze organisatie. Onthoud het goed: 62964. Je opent de safe. Je vader heeft indertijd dezelfde brief ontvangen als degene die jij hebt gevonden. Ik ben er van overtuigd dat hij hem in zijn safe bewaart. Je haalt die brief er uit en vernietigt hem. Ik zal er voor zorgen dat je vader alle verdere banden met ons verbreekt. Heb je dat allemaal

goed begrepen?" " 't Is onmogelijk."

"Meisje," zei de kolonel ongeduldig, "hou op me tegen te spreken. Je zult merken dat het precies is zoals ik heb gezegd. De brandkast zal openspringen als je de cijfers 62964 kiest en de brief zal er liggen. Als je dit allemaal met eigen ogen hebt gezien, zul je dan zwijgen?" "Ja, kolonel."

"Wat is de cijfercombinatie van de brandkast?"

"62964."

"Mooi zo. Dan zal ik je vannacht op vrije voeten stellen."

Met deze woorden liet hij me alleen en eerlijk jongens, ik wist niet of ik blij moest zijn of juist niet.'

'De rest is gauw verteld. Midden in de nacht van

maandag op dinsdag kwam de kolonel me halen. We kropen beiden door het gat in de heg.

"Ik dacht dat ik naar huis mocht," zei ik.

"We doen het anders," legde de kolonel uit. "Als je thuis aan komt zetten zal het ontzettend moeilijk voor je zijn te verklaren waar je bent geweest. Het is beter dat ze je vinden in dat kamertje waar je oorspronkelijk naar toe bent gegaan. Denk je dat je het in 't donker, zonder gerucht te maken, kunt bereiken?" "Dat denk ik wel. Ik weet welke treden kraken." "Goed zo."

We waren intussen bij jullie huis aangekomen en de kolonel zei dat ik de keukendeur moest open maken, 't Ging heel gemakkelijk, want er was genoeg maanlicht zodat ik kon zien wat ik deed. Ik duwde het raampje open en schoof de grendel van de deur. "Nu ga ik je een injectie geven", zei kolonel Brandsema. "Het is een licht verdovingsmiddel. Je zult er uren lang goed van slapen. Morgenochtend zul je je suffig voelen. Dat is een goede toestand om op overtuigende wijze 'k weet niet, 'k kan

't me niet herinneren' te mompelen. Dat verdovingsmiddel begint pas over een minuut of vijf te werken. Dat is ruim voldoende tijd om de grendel weer voor de deur te schuiven en naar boven te sluipen. Duidelijk?" Dit alles had hij op een fluisterton gezegd, vlak bij mijn oor. Ik had hem goed begrepen. Ergens achter in mijn hoofd zei een stemmetje dat hij me misschien wel iets zou inspuiten waar ik dood van ging, maar het kon me allemaal niet zoveel meer schelen. Ik was zó ontzettend moe. En eerlijk gezegd had ik toch ook wel een beetje vertrouwen in mijn kolonel. Eigenlijk deed hij toch wel aardig tegen me. Nou, hij prikte me in m'n arm en ik schoof de grendel voor de deur en ik sloop naar boven. De rest weten jullie.' 'De brandkast van je vader', zei Thomas.

'De eerste nacht dat ik weer thuis was ben ik opgestaan en ik ben naar de kamer van mijn vader geslopen. Ik word goed in sluipen', zei Eva bitter. 'En?'

'De cijfercombinatie was goed en de brief lag er in. Denk eraan dat jullie gezworen hebben.'

Jackie en Thomas knikten. Ze hadden echt medelijden met Eva, die nu wist dat haar vader een soort landverrader was. Maar Thomas was diep in zijn hart ook een beetje jaloers. Omdat *hij* dit allemaal niet had meegemaakt.

7 Het schot in de tuin

In de dagen die volgden werd het leven van lieverlee weer gewoon. De mensen hielden op Eva te vragen naar het waar en waarom van haar afwezigheid, omdat ze zo langzamerhand wel wisten dat ze daar toch niet wijzer van werden. Eva voelde zich opgelucht nu ze haar vrienden alles had opgebiecht. Zo'n geheim is alleen haast niet te torsen. Ze was ook blij dat Jackie en Thomas niets vervelends over haar vader hadden gezegd. Want haar vader was ronduit een schat. Hij deed kennelijk zijn best om gezellig tegen haar te zijn. Hij speelde schaak met haar, hij kwam haar een extra keertje welterusten zeggen, en wat nog belangrijker was, hij probeerde uit alle macht om vriendelijk tegen moeder te doen. Als er al eens iets scherp over zijn tong kwam dan zei hij er direct iets aardigs overheen, 's Zaterdagsmorgens zei hij tegen Eva en haar moeder: 'Ik stel voor dat jullie vandaag eens fijn met z'n tweetjes uitgaan. Ga maar naar Amsterdam en koop allebei een mooie jurk. Daarna kunnen jullie dan nog gezellig een Cineacje pikken of zo, zie maar.' 'Hè ja, gezellig', zei

Eva. 'Ga jij dan ook mee, vader.' 'Nee, nee, ik heb allerlei dingen te doen. Maar gaan jullie vooral.' Lang lieten de dames zich niet bidden. Een uurtje later waren ze verdwenen, gezellig gearmd richting station, want ze waren het er direct over eens geworden dat je in de trein veel meer het gevoel hebt dat je uit bent dan in een auto.

Jackie was ook niet thuis, die zaterdag. Ze was uitgenodigd door een schoolvriendin die een eindje buiten de stad op een boerderij woonde. Er gaat weinig boven een dagje op de boerderij, vond ze. En daardoor was Thomas alleen. Een beetje ballorig drentelde hij rond. Hij slenterde de tuin in. Onweerstaanbaar werd hij naar het gat in de heg getrokken. Daar, in dat huis, woonde een geheim agent. Hij wist het en hij kon er niets aan doen. Hij kon niet eens met goed fatsoen de tuin van de kolonel ingaan, vond hij. Hij ging op zijn buik voor het gat liggen. Zijn ellebogen op de grond, kin gesteund in zijn handen, kauwend op een grasspriet, zo lag hij daar peinzend de tuin van de buurman in te kijken. Hij had het geluk dat alras

kolonel Brandsema naar buiten kwam en begon te tuinieren. De kolonel was dol op tuinieren. Al zijn vrije tijd bracht hij in de tuin door.

Nou, al zijn vrije tijd, dacht Thomas. Hij schijnt ook een beetje te liefhebben in spionage.

Op zijn gemak lag hij de kolonel te bestuderen. De man had een knevel, zoals oudere beroepsofficieren die behoren te hebben. Zijn haar was erg grijs, maar hij had er nog wel een boel van. Zijn gezicht stond knorrig, maar toch kon Thomas zich wel voorstellen dat Eva hem ondanks alles een beetje aardig vond. Door de rimpeltjes om zijn ogen leek het alsof hij zijn uiterste best deed om knorrig te kijken, maar als hij zich liet gaan in lachen zou uitbarsten. De kolonel zat daar met een schepje in de aarde te wroeten en Thomas keek. De tuin van de Brandsema's werd aan de kant tegenover die waar Thomas lag, begrensd door een strook die dicht begroeid was met struiken en heesters. Toen Thomas de kolonel voldoende had bekeken dwaalde zijn blik daarheen en hij zag iets. Hij zag een zwarte

hand uit de struiken steken, dat wil zeggen, een hand met een zwarte handschoen. Die hand hield een pistool vast. En dat pistool was gericht op kolonel Brandsema.

Even lag Thomas te kijken alsof er een toneelstukje voor hem werd opgevoerd. Een kolonel, een hand, een pistool, leuk. Enkele seconden duurde dat maar. Toen drong de werkelijkheid tot hem door. 'Kolonel, pas op!' schreeuwde hij.

De kolonel, die op zijn hurken zat, schrok. Hij draaide zich half om. Plop, hoorde Thomas. Een geluid alsof er een kurk uit een fles werd getrokken.

Het is de vraag of kolonel Brandsema het ook nog hoorde. In zijn slaap zat ineens een klein rood gaatje. Nog even bleef hij verdwaasd balanceren op zijn hurken. Toen viel hij opzij. Het kleine schepje dat hij in zijn hand had stak als een vlaggetje omhoog. De kolonel was gesneuveld.

Thomas keek naar de struiken. De hand was

verdwenen. Hij hoorde geen weghollende voetstappen. Niets. Vredig scheen de ochtendzon in de tuin, net als vijf minuten tevoren. Alleen was de kolonel nu dood.

'Help!' schreeuwde Thomas, 'moord!'

Hij schreeuwde het zo overtuigend dat zowel mevrouw Brandsema als zijn ouders naar buiten kwamen.

'Bastiaan', riep mevrouw Brandsema en ze knielde bij het lichaam van haar man neer.

'Wat is er, Thomas?' vroeg meneer Smit, die op een holletje naar de heg toe kwam.

'Kolonel Brandsema is doodgeschoten', zei Thomas met van schrik wijd opengesperde ogen, 'en ik heb het zien gebeuren. Daar, uit de struiken, stak een hand met een pistool. Ik riep nog "pas op!" en toen viel hij dood neer.'

Meneer Smit wrong zich haastig door het gat in de heg.

In één oogopslag zag hij dat de kolonel niet meer te helpen was. 'Wat vreselijk voor u, mevrouw', zei hij tegen de huilende mevrouw Brandsema.

'Wilt u me helpen hem in huis te dragen?', snikte de arme vrouw. 'Ik vrees dat we hem hier moeten laten liggen tot de politie er is. Ik zal meteen gaan opbellen.'

'Blijf jij daar maar', riep Thomas' moeder, die intussen ook buiten was gekomen. 'Ik zal wel bellen.'

Tien minuten later was inspecteur de Koning al aanwezig. Even later arriveerden nog veel meer mannen, die allemaal doeltreffend aan de gang gingen met fotograferen en de tuin doorzoeken. Thomas moest de inspecteur precies vertellen wat hij had gezien. Hij deed dat heel nauwkeurig. Natuurlijk brandde hij van verlangen om te vertellen wat hij verder van kolonel Brandsema wist, maar hij dacht aan de eerste bladzijde van 'De kerker van Medemblik' en zweeg er over.

Er kwamen ook journalisten, die foto's van hem namen en die foto's maakten vanuit het gat in de heg. 's Avonds zouden die in de krant staan, met een kruisje op de plek waar de hand met het pistool te zien was geweest. Thomas was ineens een persoontje van gewicht geworden. Helaas kon hij vrijwel niets over de dader zeggen. Hij wist niet eens of het de hand van een man of van een vrouw was geweest. Hij was geneigd te denken een kleine mannenhand, maar 't kon ook best een grote vrouwenhand zijn. Toen hij even vrij was, ging hij Jackie opbellen. Ze zou het hem nooit vergeven als ze dit allemaal zou missen. Inderdaad kwam ze meteen thuis en toen moest hij de hele geschiedenis natuurlijk weer uitvoerig uit de doeken doen.

Intussen had de inspecteur vastgesteld hoe de moordenaar te werk moest zijn gegaan. Doodsimpel, eigenlijk. De tuin van meneer Brandsema grensde behalve aan de laan waar de van Zuilens en de Smitten woonden, ook nog van opzij aan een rustige, doodlopende weg, die bijna altijd verlaten was. Er stonden enkele villa's, allemaal met grote tuinen vol

struiken, zodat je vanuit de huizen amper op de weg kon kijken. Waarschijnlijk was de moordenaar over het hek gestapt en had zich tussen de heesters verborgen. Nadat hij de kolonel met een revolver, waarop kennelijk een geluiddemper had gezeten, had neergeschoten was hij weer over het hek gestapt, weg gewandeld en er hoogst waarschijnlijk in een auto vandoor gegaan. Niemand in de buurt had iets gemerkt. Aan de platgetrapte aarde kon je zien waar de man ('t kon natuurlijk ook een vrouw zijn) had gestaan. De voetafdrukken wezen op een platte schoen, maat veertig of een-en-veertig. Een kleine mannenvoet of een grote vrouwenvoet? 't Was niet te zeggen.

'We volgen een spoor', zei inspecteur de Koning tegen de verzamelde krantenmensen en toen wisten ze het wel. De politie moest de eerste aanwijzing nog krijgen.

Eva en haar moeder waren in Amsterdam. Ze hadden ieder een fijne jurk gekocht en ze waren in een beste stemming. Tegen enen gingen ze naar een lunchroom om iets te eten. Net hadden ze een plekje gevonden of

ze hoorden het nieuws over de radio. *'Vanmorgen is de heer B. L. Brandsema, kolonel bij de luchtmacht, in zijn tuin doodgeschoten. De moord gebeurde praktisch onder de ogen van een buurjongen, Thomas Smit van Zevenbergen'*, zei de nieuwslezer. *'Deze heeft het gezicht van de dader echter niet kunnen zien. De politie tast nog in het duister omtrent het motief van de moord.'*

Eva verstijfde van schrik. Allerlei dingen schoten haar door het hoofd. Nu zou alles misschien toch nog uitkomen. De politie zou wel het hele huis doorzoeken. Wie kon het gedaan hebben? Het had natuurlijk met die spionage te maken.

'Wat vreselijk', zei haar moeder, maar Eva hoorde het amper. Nauwelijks had ze de zaak een beetje van zich afgezet of ze zat er weer midden in. De politie zou Thomas natuurlijk ook uithoren. Zou hij zijn mond houden? Ze zeggen dat de politie ontzettend slim is in het stellen van strikvrage, waardoor ze alles te weten komen. Die arme kolonel, kon ze toch niet laten te

denken. Hoewel hij haar gevangen had gehouden beschouwde ze hem toch een beetje als een vriend. Hij had haar tenslotte laten gaan. Haar moeder praatte maar door. Werktuiglijk gaf ze antwoord. Deze moord op de kolonel had vast iets met haar te maken, 't Was anders te toevallig, 't Kwam vast uit nu, dat van haar vader. De politie zou nu wel de namen van alle geheime agenten van die organisatie vinden. Ze had de indruk dat de kolonel een soort van leider was geweest. Hoewel, misschien had hij alle belastende papieren wel goed verborgen. En mevrouw Brandsema was er ook nog.

'We zullen maar naar huis gaan, hè', zei haar moeder. 'Ik zou mijn gedachten nu niet bij een film kunnen houden, jij ?' 'Nee, ik ook niet', zei Eva.

Ze was blij dat haar moeder het zei, want ze wilde onmiddellijk Thomas spreken. Ze moest precies weten wat er was gebeurd en wat Thomas de politie had verteld. Toen ze in hun stadje aankwamen ging ze dan ook direct naar de Smitten en kreeg het verhaal in

geuren en kleuren te horen. Zo gauw ze Thomas even alleen had, fluisterde ze: 'Heb je niets verteld over vorige week?' 'Natuurlijk niet. Wat denk je van me?'

Opgelucht haalde Eva adem. Misschien kwam de zaak dan toch niet uit. In de trein naar huis had ze steeds moeten denken dat ze van nu af iedere maand in de trein zou zitten naar Leeuwarden, om haar vader daar in de gevangenis te bezoeken. Ze zou dikke wollen sokken voor hem moeten breien omdat hij in de winter koude voeten zou hebben, 't Was vast koud in gevangenissen en Leeuwarden klonk toch al zo noordelijk. Af en toe zou ze ook een zoute haring voor hem meebrengen, daar hield hij zo van. En ze zou een lijst op haar kamer hangen waar ze rondjes op zou zetten, één rondje voor iedere dag dat hij nog moest zitten. Iedere dag zou ze dan een rondje wegstrepen.

Ze ging terug naar huis en vertelde haar moeder wat ze te weten was gekomen, behalve natuurlijk dat wat ze fluisterend met Thomas had besproken. Vader was niet thuis, maar even later kwam hij binnen. Het

scheen helemaal niet tot hem door te dringen dat ze de hele dag in Amsterdam hadden zullen blijven maar nu al terug waren, want hij vroeg niets.

'Waar was je vader?', vroeg Eva, en hij bromde iets van: 'O, even een ommetje gemaakt.' 'Erg hè, van kolonel Brandsema', zei Eva's moeder. 'Hè? O ja, ja, dat is erg,' antwoordde hij verstrooid en verder wilde hij niet over het geval praten. Toen Eva voor de tweede maal omstandig uit de doeken ging doen wat Thomas precies had gezien, zei hij: 'Ja ja, dat heb je al verteld, praat nou maar eens over iets anders.' Dan maar over Amsterdam, dacht Eva en ze begon te vertellen over haar nieuwe jurk, die groen was met witte nopjes en over de winkeljuffrouw, die moeder een mantelpakje had willen verkopen dat geschikt was voor een mevrouw van zestig, en moeder was toch pas vier-entertig, maar vader scheen niet te luisteren. Vanzelf kwam ze toen via de lunchroom en de radio weer op het geval Brandsema en toen ging vader naar zijn kamer.

'Eva', riep moeder uit de keuken, 'haal eens gauw een krop sla bij de groenteman, 't is bijna zes uur.' 'Joe!' gilde Eva.

Ze zou maar even achterom gaan, dat ging sneller, 's Kijken, de sleutel van de tuinpoort, waar was die? Wacht, vader zou er wel een in zijn jaszak hebben, hij ging nogal eens met de fiets achter uit. Ze stak haar hand in de linkerzak. Wat was dat voor zachts? Ze haalde het tevoorschijn.

Het bloed trok weg uit haar wangen. In haar hand hield ze een dunne, zwarte handschoen.

Eva verloor haar hoofd niet. Ze wist dat vader dunne zwarte handschoenen bezat. Heel lang geleden had hij ze eens aangehad, bij avondkleding of zo. Het kón natuurlijk, heel toevallig, dat hij ze die middag weer had gedragen. Daarom zocht Eva haastig verder in de zakken van de jas of er een tweede handschoen was. Helaas, ze vond de sleutel van de tuinpoort, maar de tweede handschoen was er niet. Het was een linker

handschoen die ze had gevonden. En haar vader was links. Ze stopte het dunne zwarte ding, waar ze van griezelde, terug in de jaszak, diep weg, zodat het niet gezien kon worden, en ging naar de groenteman. Rustig blijven, zei ze steeds tegen zichzelf. Rustig blijven. Ik moet tijd hebben om kalm na te denken. Moeder mag niets merken. Er móét een normale verklaring zijn voor die handschoen. Mijn vader is geen moordenaar. Een geheim agent kon ik al haast niet geloven maar een moordenaar, nee, dat bestaat niet. Ze haalde sla en liep uiterlijk rustig naar huis. Ze vergat niet eens de tuinpoort weer op slot te doen en de sleutel terug te laten glijden in vaders jaszak.

Nog twee uur, dacht ze. Dan kan ik zonder argwaan te wekken naar mijn kamer gaan en nadenken. Tot zo lang moet ik het van me afzetten. Straks, in mijn kamer, zal ik de oplossing vinden. En ze dacht, tot diep in de nacht. Ze haalde de zotste mogelijkheden in haar hoofd. Maar hoe ze de zaak ook keerde of wendde, ze kon maar één zinnige verklaring vinden voor de aanwezigheid van een dunne zwarte linker handschoen

in de jaszak van haar vader: de fatale verklaring.

Het werd een week van vreselijke onzekerheid voor Eva. Haar vader had vrij kleine handen. Dat klopte. Zijn schoenmaat was twee-en-veertig. Veertig a een-en-veertig had de politie gezegd. De politie kon zich vergissen of hij kon zich in een kleiner maatje hebben gewrongen. Dolgraag had ze aan Thomas willen vragen of hij een linker- of een rechterhand had gezien, maar ze durfde niet. Haar vader had moeder en haar zaterdag uit de buurt geloodst. Bij hun terugkeer was hij verstrooid geweest, knorrig. Hij wilde niet zeggen waar hij geweest was. Hij wilde niet over de moord spreken, terwijl de hele stad er toch over sprak, 't Kon geen toeval zijn. En toch ... Misschien had hij een zeer goede reden, overwoog Eva. Misschien bedreigde de kolonel hem. Misschien wilde de kolonel hem verraden. Maar diep in haar hart dacht ze iets anders. 'Ik zal hem uit de organisatie verwijderen', had de kolonel gezegd. Was haar vader tegen zijn zin uit de organisatie verwijderd? Was hij te weten gekomen dat de kolonel haar gevangen had gehouden? Was het wraak van haar

vader?

'Nee, nee, en nog eens nee', zei ze dan weer tegen zichzelf. 'Mijn goeie vriendelijke vader is geen laaghartige sluipmoordenaar.'

'Tegen je moeder is hij anders behoorlijk hatelijk soms', fluisterde een duiveltje binnen in haar.

'Moeder kan ook hatelijk zijn', wierp Eva tegen.

'Maar hij is een verrader', zei het duiveltje. 'Dat had je toch ook nooit gedacht, waar of niet?'

'Zwijg,' riep Eva. 'Mijn vader is geen sluipmoordenaar. Ik wil het niet, versta je.'

Zo kroop een week voorbij. Eva meed de Smitten. Er werd daar nog steeds nagepraat over kolonel Brandsema en ze kon het onderwerp niet verdragen. Ze snuffelde de kranten na om te kijken of er iets stond over rechterhand of linkerhand. Vragen aan Thomas

was tè gevaarlijk. Stel dat het links was? Thomas wist heel goed dat haar vader met zijn rechterhand bij wijze van spreken geen kopje kon optillen. Ze hadden het er pas nog over gehad. Een ogenblik overwoog ze om er met moeder over te spreken, maar die gedachte liet ze snel varen. Al lang geleden had ze besloten dat ze nooit met een van haar ouders over de andere zou praten. Te vaak hadden ze tijdens hun eeuwige kibbelpartijen misbruik van haar gemaakt door zoiets te zeggen als: 'Eva vindt ook dat jij dit of dat zo rot doet.' Nee, ze had leergeld betaald. Maar daardoor was ook veel van de vertrouwelijkheid verdwenen. Een paar jaar geleden zou ze naar haar vader zijn toegegaan en hem hebben gevraagd wat dit allemaal te betekenen had. Nu durfde ze dat niet meer. En zo moest de tengere, dromerige Eva haar ontzettende probleem alleen torsen. Aan het eind van die week kon ze de onzekerheid bijna niet meer dragen. Toen besloot ze dat ze op onderzoek uit zou gaan. Ze zou het huis grondig doorzoeken. Misschien vond ze iets, een aanwijzing of zo, ze wist zelf niet wat.

's Zaterdagsavonds kreeg ze de kans. Vader en moeder gingen om negen uur weg, ergens op bezoek. Zij bleef alleen thuis. Dat gebeurde wel vaker tegenwoordig, nu ze wat groter werd. Ze begon in haar vaders kamer. Eerst de brandkast maar eens doorsnuffelen. Met een gevoel alsof ze een dievegge was draaide ze aan de schijf. Een zes. Een twee. Een negen. Nog een zes. En een vier. Er gebeurde niets. Nog eens. 62964. Het deurtje sprong niet open. Verdraaid, ze had het toch goed onthouden. Twee-en-zestig, vier-en-zestig, met een negen er tussen. Ze wist het zeker. De cijfers stonden in haar geheugen gegrift zo vast als haar eigen naam. Voor de zekerheid probeerde ze vier-en-zestig, negen, twee-en-zestig. Van tevoren wist ze dat het niets zou opleveren. Hoe kón dat nou. 't Was toch dezelfde kluis. Ze was toch niet gek. Of was ze soms wel bezig gek te worden? Twee-en-zestig, negen, vier-en-zestig. Ze was niet gek. Die safe was gek.

Moedeloos begon ze verder te zoeken, maar ze kon in vaders kamer niets ontdekken waar ze iets aan had. Toen bedacht ze dat ze kon proberen die tweede

handschoen te vinden. Daarvoor zou ze wel in haar vaders klerenkast moeten zijn. Ze ging naar de slaapkamer van haar ouders. Haar vader had stapels overhemden, pyjama's, zakdoeken, hij had bossen dassen, broekriemen, bretels, maar een zwarte handschoen vond ze niet.

'Hij heeft ze natuurlijk vernietigd', fluisterde het duiveltje. 'Belastend materiaal. Zo slim is hij wel.'

Sokken, dacht Eva. Handschoenen bewaar je vast bij sokken. Waar bewaart hij zijn sokken? Ze was nog geen sok tegen gekomen. Ah, da's waar ook, in de la van zijn nachtkastje. Ze trok de la open. Inderdaad, vol sokken, en warempel een paar bruine handschoenen ook, ze zag ze meteen. Ze haalde de hele la er uit en legde hem op het bed. Achterin glinsterde iets. Eva's ogen werden groot en starend.

Het was een splinternieuwe revolver. Het prijsje zat er nog op.

8 Jackie en Thomas als miskende genieën

Weken gingen voorbij. De meeste mensen waren de dood van kolonel Brandsema al weer half vergeten. Meester van Aller was genezen van zijn geelzucht. Juffrouw Tijnman was vertrokken. Niemand vond dat erg. Gaandeweg werd het zomer. Voor Eva en Jackie was de laatste maand van hun lagere-schooltijd ingegaan. Inspecteur de Koning keek af en toe met een schuin oog naar het onafgewerkte dossier Brandsema. Hij had een spoor gehad maar het was doodgelopen. Mevrouw Brandsema was bezig het huis te verkopen. Nu haar man er niet meer was wilde ze in Den Haag gaan wonen. Daar kwam ze vandaan.

En zo hernam het leven zijn gewone loop. Maar Eva lachte nooit meer. Zwijgend ging ze haar gang. Ze maakte haar huiswerk, ze hielp haar moeder met de vaat, ze studeerde piano. Vader durfde ze niet meer in de ogen te kijken. Een tijd lang had ze met de vreselijke vraag rond gelopen of ze hem moest aangeven bij de politie, maar ze had besloten dat niemand *dat* van

haar kon verlangen. Aan tafel moest ze altijd naar die hand kijken, die slanke, smalle linkerhand, die zo vaardig over de pianotoetsen kon dartelen. Die hand moest het schot hebben gelost. Meestal kwam vader haar 's avonds nog even goedenacht zeggen als ze in bed lag. Soms streek hij met zijn linkerhand over haar hoofd. Dan rilde ze.

'Die vreemde verdwijning heeft Eva toch aangegrepen', zeiden haar vader en moeder tegen elkaar. 'Ze is zo schuw en zwijgzaam geworden. Wisten we maar wat er met haar is gebeurd. Zou ze zich echt niets herinneren of houdt ze iets voor ons verborgen?' Zo langzamerhand begonnen ze het laatste te vermoeden. 'Misschien is het de leeftijd,' meende mevrouw van Zuilen. 'Ze is bijna dertien. Ze is van kind een jonge vrouw aan het worden. Dat kan best invloed hebben.'

'Ik hoop dat het gauw overgaat', zei haar man. 'Ik kan totaal geen contact meer met haar krijgen. Ze houdt niet meer van me.'

'Kom nou, natuurlijk houdt ze van je.'

Maar meneer van Zuilen schudde moedeloos zijn hoofd.

'Ik ben er niet zo zeker van', zei hij. 'Misschien heb ik het er zelf naar gemaakt. Door mijn woede-uitbarstingen tegen jou, bedoel ik.'

'Jackie', zei Thomas, 'zou jij het erg vinden als onze vader een spion was?'

'Ja', zei Jackie, 'dat zou ik heel erg vinden.'

'Zou je het zo erg vinden dat je er bleek en ijsig van ging uitzien, dat je haast niet meer bij je vrienden kwam en dat je bijna geen woord meer zei?'

'Ik weet het niet', weifelde Jackie. 'Als je bedoelt dat je je zorgen maakt over Eva, dan ben ik het roerend met je eens.' 'Nou, zorgen maakt. Het is m'n meissie niet.' 'Hè jakkes, doe niet zo flauw.'

'Ze hebben me anders vaak genoeg nageroepen "hè hè, hij gaat met Eva'. Meestal zeggen ze er ook nog "krielhaan" bij', zei Thomas bitter.

'Dat is goed gevonden', zei Jackie. 'Een krielhaan, ja, daar zit wel wat in. Ik denk dat ik het woord hier thuis ook maar ga gebruiken.' 'Als je dat doet noem ik jou o-o-o-overjarige spaghetti', stotterde Thomas dreigend.

'Da's te lang', stelde Jackie vast. 'Dat hou je niet vol. Overjarige spaghetti, wil je me de jus even aanreiken? Nee, dat gaat niet. Krielhaan, mag ik het zout, dat klinkt veel beter.' 'Dan maar gewoon kat', schold Thomas.

'Niet gek. De kat is een nobel dier. De grootste kat is koning der dieren, weet je wel. Ik voel er wel voor.'

Thomas begreep dat hij het die dag niet van Jackie kon winnen. 'Ach wat', zei hij inconsequent, 'als jij in een kat veranderde zouden alle katten zich verdrinken van schaamte.' 'Dan was ik weer enig in mijn soort, net als

nu. Laten we 't dus maar houden zo', zei Jackie vrolijk.

Toen lachten ze allebei. Wonder boven wonder was hun kleine woordenwisseling deze keer niet gepaard gegaan met schoppen, duwen en halen met nagels. De vorige dag was dat nog anders geweest, maar toen had Thomas zijn zusje, net nadat ze een verdiend standje had gekregen, dan ook aangesproken met 'teleurstelling van je ouders'.

'We hadden het over Eva', zei Jackie. 'Als ze met jou alleen is, praat ze dan wel?' Jackie schudde haar hoofd.

'Weet je', zei Thomas, 'er zit iets in dat verhaal van haar wat niet klopt. Ik weet alleen niet wat.' 'Hoe weet je dan dat het niet klopt?'

'Toen ze zat te vertellen was er een moment dat ik zin had om te roepen "hé, dat klopt niet", maar ik deed het niet om haar verhaal niet te onderbreken. Jammer genoeg ben ik nu vergeten wat het was.'

'Bedoel je dat Eva ons iets op de mouw spelde?'

'Nee, dat was het niet. Ze had zelf niet in de gaten dat het niet klopte, 't Zal wel iets geweest zijn wat de kolonel tegen haar gezegd heeft.'

Beiden verzonken ze in diep gepeins. Na een tijdje zei Jackie: 'Waarom heeft kolonel Brandsema haar drie dagen vastgehouden? Waarom heeft hij haar niet 's zaterdags al laten gaan? Toen wist hij toch ook wel dat hij de dochter van een van zijn eigen mensen te pakken had?'

' 't Is vreemd', gaf Thomas toe.

'Misschien moest hij eerst maatregelen nemen om meneer van Zuilen uit de organisatie te kunnen werken, of hoe zei Eva dat', bedacht Jackie.

'Dat is toch niet zo moeilijk', meende Thomas. 'Ik zou gewoon zeggen: vernietig al je papieren, je bent niet meer in de organisatie. Punt.'

'Hé, Thomas', schreeuwde Jackie ineens, terwijl ze in haar opwinding haar broer een fikse schop tegen zijn schenen gaf. 'Ik weet wat er niet klopt. Die brief, weet je, de brief die Eva uit de brandkast heeft gehaald, die moest ze vernietigen van de kolonel, is het niet?'

Nou dan, dan zou meneer van Zuilen die brief toch missen? Het zou toch veel logischer zijn als hij die zelf had moeten vernietigen?' 'Dat was het', zei Thomas. 'Dat was wat er niet klopte. Zou je dan warempel toch hersens hebben?'

'Met andere woorden,' ging Jackie verder, 'de kolonel had moeten zeggen: 'overtuig je er van dat de brief er ligt, maar leg hem net zo terug als je hem gevonden hebt''.'

'En wat leid je daar uit af?'

'Dat weet ik niet', zei Jackie ontnuchterd.

'Er zijn twee mogelijkheden', zei Thomas wijsgerig. 'De

kolonel heeft gezegd dat Eva de brief moest vernietigen. Dat was een vergissing

of dat was geen vergissing. En als dat geen vergissing was ...'

Hij sprong op en greep zijn zusje bij een arm.

'Kom mee, ik heb een briljant idee.'

'Waarheen?'

'Naar Eva.'

Samen holden ze naar het huis van de Van Zuilens. Zoals meestal de laatste tijd zat Eva eenzaam in haar kamer. 'Hallo', zei ze mat, toen haar vrienden binnenstormden. 'Eva, luister', riep Thomas, 'heb jij de brief nog die je uit je vaders brandkast hebt gehaald?'

'Beginnen jullie er nu wéér over? Je weet toch dat ik er liever niet meer over wil praten?'

't Is heel belangrijk. Misschien hebben we iets ontdekt. Zeg eens eerlijk, heb je die brief vernietigd of bezit je hem nog?'

'Hij zit in mijn schooltas.'

Onwillig haalde ze hem er uit. 'Hier!'

'Eva', zei Thomas, 'nu moet je eens goed naar die brief kijken. En nu vraag ik je: is dit dezelfde brief die jij hebt gevonden, ik bedoel hetzelfde exemplaar, of staat er alleen maar hetzelfde in?' Eva tuurde een tijdje naar de brief.

'Dezelfde, geloof ik', zei ze toen een beetje verbaasd. 'Ja, ik weet het wel zeker. Kijk maar naar al die kreukeltjes. Die zitten er in omdat hij in de verdrukking heeft gezeten in de zak van mijn rok.' 'Ik begrijp het', riep Jackie. 'Je bedoelt: Eva's vader heeft deze brief pas kunnen krijgen nadat de kolonel hem Eva had afgenomen. En als haar vader een afschrift van de brief had moeten krijgen, dan was het veel logischer dat hij

dat een paar weken eerder had gekregen, omstreeks de tijd dat Eva de brief vond. En dat déze brief alsnog naar meneer van Pasen was gestuurd. Hoe heeft de kolonel deze brief trouwens bij je vader kunnen krijgen, Eva? Vrijdagavond nam hij hem je af. Dan moet hij hem al onmiddellijk gepost hebben. Waarom zou hij die brief hals over kop naar je vader hebben gestuurd? En hoe wist hij zo zeker dat je vader hem in de brandkast zou leggen ? Jongens, zou de kolonel hebben ingebroken en de brief zelf in de brandkast hebben gelegd?' 'Precies,' zei Thomas. En Jackie ging ijverig verder:

'Dan wist je vader er niets van, Eva. Dan klopt het dat je de brief er uit moest halen, anders zou je vader hem vinden. Dan heeft de kolonel dit allemaal op touw gezet omdat je dan zou denken dat je vader een spion was en je je mond zou houden. De kolonel riep immers: "ik kan dat kind toch niet om zeep helpen, ik ben koning Herodes niet". Daarom heeft hij een oplossing gezocht waardoor hij je niet om zeep hoefde te helpen. Dat betekent dat je vader helemaal geen spion is, Eva.'

Tot verbazing van Jackie en Thomas konden ze Eva niet enthousiast krijgen.

'Hoe zou kolonel Brandsema de cijfercombinatie van de brandkast moeten kennen?' vroeg ze.

'Op de televisie zie ik vaak inbrekers aan brandkasten prutsen. Ze draaien wat, ze luisteren wat, en klik, open. Misschien heeft de kolonel daar een opleiding in gehad. Als geheim agent zou dat best eens kunnen. En zo ingewikkeld zal de brandkast van je vader vast niet zijn.'

'Da's waar', zei Eva. 'Het is een eenvoudige brandkast.' Ze dacht bij zichzelf: jullie hebben het mis, jongens. Het is natuurlijk zó gegaan. De kolonel heeft zich vergist. Ik had die brief moeten laten liggen. Nu heeft mijn vader hem gemist en begrepen dat er iemand in zijn brandkast is geweest. Op de een of andere manier is hij te weten gekomen dat kolonel Brandsema er mee te maken had. Toen heeft hij de kolonel doodgeschoten en de cijfercombinatie van de brandkast laten

veranderen.

'Waarom kijk je niet wat blijer, Eva', zei Jackie ongeduldig. 'Ik geloof er niet in. Trouwens, hoe moeten we uitvinden of het waar is? Ik kan het slecht aan mijn vader vragen. Wat heb je dan aan zulke theorieën?'

Jackie en Thomas waren diep teleurgesteld. Wat een saaie meid was Eva eigenlijk. Kwamen zij geniale ideeën spuien en wat kregen ze te horen? 'Wat heb je er aan.' Ontgoocheld gingen ze naar huis. Met Eva was tegenwoordig geen land te bezeilen. Jammer dat ze gezworen hadden. Anders gingen ze regelrecht met hun schitterende ideeën naar de politie. Zo'n avontuur als Eva beleefd had was eigenlijk niet aan haar besteed. Wekenlang simmen op haar kamer, alsof ze huisarrest had. Saaie meid. Bah.

's Zondags zou de familie van Zuilen bezoek krijgen van oom Hans en tante Truus. Het was de eerste keer sinds Eva's verdwijning, of liever gezegd, sinds haar terugkeer. Want de zondag dat zij in het huis van de

kolonel gevangen zat, waren ze geweest. Eva verwachtte een eindeloos gezeur aan haar hoofd. Ook was ze bang, voor ruzie tussen vader en moeder. Ze zag hun komst met zorg tegemoet, 't Was een precair onderwerp, oom Hans en tante Truus. Eva's vader kon hen niet luchten of zien. Haar moeder was ook niet zo dol op hen, ofschoon tante Truus haar zuster was, maar ze vond dat de beleefdheid eiste hen hartelijk te ontvangen zo dikwijls ze maar lust hadden te komen. En dat was gemiddeld eens in de zes weken. Wat vaak is. Ze hadden geen kinderen en waren daarom altijd vrij om te gaan en te staan waar ze wilden.

Toen aan tafel hun komst ter sprake kwam, hield Eva haar hart vast. Maar meneer van Zuilen beheerste zich op bewonderenswaardige wijze.

'Gezellig dat ze komen', zei hij met een grimas alsof hij door een wesp werd gestoken.

'Je zet er wel een gezellig gezicht bij', constateerde Eva's moeder.

'Ik werd toevallig door een wesp gestoken, dat is alles', zei haar man. 'Truus en Hans zullen van mij geen onvriendelijk woord horen. Ik ben opgevoed door mijn dochter.'

Eva glimlachte beleefd. Haar ouders deden geweldig hun best voor haar, dat moest ze toegeven.

'Ik vind het vervelend voor je, Jaap', zei moeder. 'Maar 't is zo vreselijk moeilijk ze botweg in hun gezicht te zeggen dat ze niet welkom zijn.'

'Nee, dat kan niet', zei vader ijverig.

'Weet je wat, ik zal mijn middagslaapje wel opofferen. Dan zit jij niet alleen met ze.'

De dokter had Eva's moeder aangeraden na de lunch een uurtje te rusten.

'Nee, nee, daar komt niets van in. Je hebt je slaapje nodig', zei vader.

Dit houdt hij nooit vol, dacht Eva. Straks ploft hij uit elkaar. Nou ja, wat maakt het eigenlijk nog uit? Ik kan toch nooit meer gewoon met hem zijn.

's Zondags om elf uur kwamen ze. Tante Truus ging op de randen van haar korset zitten en bette haar gezicht met een zakdoekje, want het was warm. Oom Hans, ook niet een van de magersten, pufte en steunde terwijl hij zich in een stoel neerliet. Toch was hij nog geen veertig.

'Goede reis gehad?' informeerde vader met warme belangstelling. 'Geen last van je spataderen, Truus?'

Alles bleek uitstekend te zijn met de spataderen, en ook de maag, darmen en stoelgang van oom Hans waren bevredigend. 'Gelukkig', zei vader opgelucht. 'Ik heb er zo over ingezet!' Er blonk enig ongeloof in de ogen van oom en tante en moeder begon gauw over de prijs van de tomaten, die zo hoog bleef. Vader hield het vol tot er een stapeltje vakantiefoto's tevoorschijn kwam. Die foto's hadden ze al tweemaal eerder moeten bekijken. Vader mompelde wat van 'iets te doen' en

verliet praktisch in looppas het vertrek. Eva er achteraan. Ze vreesde dat vader tot een uitbarsting zou komen en daarbij een kostbaar voorwerp zou vernietigen.

'We moeten nog alles horen over je wonderbaarlijke verdwijning',

riep tante Truus haar na.

'Strakjes', zei Eva en verdween uit de kamer.

Vader stond in de keuken kleine slokjes water te drinken.

'Kalm blijven', zei hij zachtjes voor zich heen, 'kalm blijven.'

'Heb je 't slecht, vader?' vroeg Eva troostend.

'Kind, er zit vijftienduizend kilogram dynamiet in me. Kun jij niet iets verzinnen om die twee met een zoet

lijntje weg te krijgen?'

Eva dacht even na.

'Denk je dat tante Truus bang is voor een rat?' 'Ik ben er van overtuigd dat Truus als de dood is voor een rat. En Hans ook. Kind, lieveling, hartelap, heb je alsjeblieft een rat?' 'Ja,' zei Eva, tot haar vaders immense verbazing. 'Een jongen van mijn klas heeft een heel hok vol tamme ratten. Witte en grijze. Zal ik er een paar gaan halen?'

'Eva, schat van mijn hart, licht van mijn ogen, je redt me het leven. Haal vijf ratten en verstop ze tot je moeder haar middagdutje doet.' Piet van Oudenaller was direct bereid Eva vijf grijze ratten in een kooitje mee te geven. Ze moest alleen beloven dat de diertjes met zachtheid behandeld zouden worden. 'Natuurlijk, Piet.'

Toen haar oom en tante naar de eetkamer gingen voor de lunch, verstopte ze het kooitje onder de sofa in de

huiskamer. Daarna ging ze ook naar de eetkamer. Vader hield tijdens het eten een prachtige conversatie gaande. Hij behandelde het wéér uitputtend, de voetbaltoto, de auto, enfin, alles waar hij anders niet over wilde praten. Naderhand, toen moeder boven was en ze weer in de huiskamer zaten, zei tante Truus: 'Zo kind, en nu moet je me eens alles vertellen over je wonderlijke verdwijning. We hebben zó over je ingezeten. Vertel eens, waar was je nu precies? De brief van je moeder heeft me niet veel wijzer gemaakt. Ze had het over een misverstand. Hoe zat dat nu allemaal?' Tijdens deze toespraak schoof Eva met haar voet onder de sofa het schuifje weg dat het deurtje van de kooi gesloten hield. 'Ik weet het niet, tante. Ik heb geslapen, op een divan.'

'Je kunt toch niet drie dagen achtereen slapen', zei tante Truus. 'Dan noem je het eerder bewusteloos. Ik heb een vrouw gekend die zeven weken . . .'

'Kijk eens, wat schattig', zei vader en hij wees op een rat die rondscharrelde bij een poot van de sofa.

'Hu!' krijste tante Truus. Ze hees haar benen zo snel op dat het korset kraakte. 'Hans, doe iets!'

'Daar is er nog een', wees vader behulpzaam.

Oom Hans begon nu onrustig op zijn stoel te schuifelen.

'Ratten! We moeten ze doodslaan', riep hij flink.

'Ben je nu mal', zei vader geschrokken. 'Ratten zijn ook schepselen

Gods. Die mag je niet doodslaan!'

'Hu!' gilde tante Truus.

Een derde rat werd zichtbaar. Hij liep tot dicht bij de stoel van oom Hans en ging daar op zijn gemak zijn kale staart zitten likken. 'Ratten zijn overbrengers van ziekten', wist oom Hans. 'Je moet ze verdelgen, Jaap. Je kunt niet in een huis met ratten leven.' 'We hebben ze

nodig,' fluisterde vader samenzweerderig. 'Nodig?'

'Om onze muizen op te eten.'

'Hu!' gilde tante Truus. 'Ratten! Muizen! Hans, doe iets.'

'Man, er is toch muizengif', zei oom Hans.

'Dat kan ook weer niet. Dan zouden alle muizen er aan gaan en we moeten er een paar overhouden.'

'Waarom?'

'Kijk eens, de mat zit vol kattenvlooiën. Die worden door de muizen opgegeten.'

Het ontbrak tante Truus aan adem om nogmaals hu te roepen. 'We moeten onmiddellijk weg', fluisterde ze schor. 'Hans, zet de deur open, dan zal ik proberen de moed te vinden naar buiten te hollen.'

Oom Hans haastte zich niet. Het leek of de vloer vol ratten liep. Daarom stond vader op en opende

bereidwillig de deur naar de gang en zelfs de deur naar buiten. Met zijn voet dreef hij de ratten weg van oom en tantes stoelen, in de richting van de sofa.

'Kom gauw nog es weer een zondagje', zei hij. Op een drafje schoten de beide gasten de kamer uit, de gang in. Ze grepen hoed en jas van de kapstok en waren binnen een minuut buiten. Tante Truus stond aan oom Hans' arm te trekken om hem mee te krijgen, maar de dikke man wilde nog één ding weten. 'Jaap, hoe komen jullie aan kattenvlooien? Jullie hebben toch geen kat?'

'Nee, op het ogenblik niet. Maar als de ratten te talrijk worden halen we een poosje een kat in huis, zie je. En die brengt die vlooien dan weer mee.'

'O ja,' zei oom Hans, maar hij had het gevoel dat er iets niet klopte. Zachtjes met zijn vlezig hoofd schuddend ging hij heen, zijn vrouw angstig aan zijn arm geklemd.

Vader en Eva begonnen lachend de ratten te vangen. Moeder kwam op hun gelach af en kreeg het hele

verhaal te horen. Ze trok een bedenkelijk gezicht, maar toen Eva had voorgedaan toe tante met omhooggetrokken benen in de stoel had gezeten, kon ze zich ook niet goedhouden.

'Truus was als kind al als de dood voor beesten, in ieder geval voor ratten, muizen en spinnen, 't Zal lang duren voor ze terugkomen', zei ze.

'Wat jammer.' Vader zei het zo komisch dat ze alledrie opnieuw begonnen te lachen.

's Avonds in bed bedacht Eva dat ze die dag HET helemaal vergeten was. Zo'n heerlijke vader kon toch niet in koelen bloede een moord begaan. Maar langzaam ebde haar opgewektheid weg. Hoe ze het ook bekeek, een zwarte handschoen en een revolver lieten zich niet wegpraten. Door duizend ratten niet.

9 Interview met inspecteur de Koning

Ieder jaar als de dagen op zijn langst waren, omstreeks de twintigste juni, ging meneer van Aller met de vijfde en zesde klas drie dagen in retraite. Retraite is een Frans woord. Het betekent zoiets als 'in teruggetrokken positie'. Als mensen in retraite gaan wordt daarmee meestal bedoeld dat ze op een eenzaam plekje gaan uitrusten van hun vermoeienissen, of dat ze in alle stilte diep nadenken over God, zichzelf en het leven.

Zo plechtig was de retraite van meneer van Aller en zijn leerlingen nu ook weer niet. Meestal gingen ze naar een fijn oord, in het bos of aan zee, en ze maakten aanmerkelijk meer lawaai dan bij een echte retraite past. Maar toch wist de meester ook altijd wel iets door die drie dagen te vlechten wat de kinderen aan het denken zette. Dit jaar zou voor Thomas de eerste keer worden. Eva en Jackie waren het vorig jaar al mee geweest en het was ze erg goed bevallen. Ze waren naar Texel gegaan. Ze hadden heerlijk in zee gezwommen, wedstrijden gehouden in het maken van bouwsels van

zand, schelpen gezocht en de namen ervan vastgesteld met behulp van boekjes, en enorme keet geschopt. Maar ook had de meester een meneer uitgenodigd die ze mochten interviewen. Ze moesten proberen uit te vinden wat voor soort mens hij was, hoe hij dacht over belangrijke vraagstukken, wat hij las, wat hij in zijn vrije tijd deed, waarom hij het beroep dat hij uitoefende had gekozen, alles. Dat ging ieder jaar zo. De meneer van het vorig jaar bleek wethouder te zijn, wethouder van onderwijs, en ze hadden hem eindeloos uitgevraagd over schoolbesturen, waarom de school geregeld was zoals hij was, over orde en discipline, sexfilms, proefwerken en wat niet al. Later hadden ze in groepjes van zes kranten gemaakt die helemaal over deze wethouder gingen.

Ja, de kinderen hadden reuze zin om weer te gaan en Jackie had Thomas zo lekker gemaakt dat hij haast niet meer kon wachten. Ze gingen dit jaar naar Vierhouten, een klein plaatsje, verscholen in de bossen aan de noordrand van de Veluwe. Donderdagsmorgens, om zeven uur al, zaten ze snaterend met z'n allen in een

knots van een bus, zestig kinderen plus meneer van Aller, juffrouw de Vries van de vijfde en twee neven van de meester die ieder jaar meegingen om te helpen, 's Zaterdagavond zouden ze weer thuiskomen. Het was zo'n onbeschrijfelijk lawaai in de bus dat ieder normaal mens het loodje zou hebben gelegd. Maar meneer van Aller en juffrouw de Vries waren gehard en de neven schenen hoofden van roestvrij staal te hebben.

In Vierhouten werden allereerst de slaapzalen geïnspecteerd. Tot algemene vreugde waren er stapelbedden. Er ontstond een woeste knokpartij om de bovenbedden. Het resultaat was dat na een half uur in de jongenszaal de sterkste jongens en in de meisjeszaal de sterkste meisjes de bovenste bedden hadden bezet. Toen kwam de meester vertellen dat de volgende nacht de kinderen van onder- en bovenbedden plaatsje zouden verwisselen en daarmee was dit punt geregeld tot tevredenheid van iedereen behalve van de sterken. Vervolgens gingen ze het bos in. Er werd boompje verwisseld, boompje geklommen, spoorgezocht,

spoorloos gemaakt van vijf zakmessen, elf zakdoeken en een portemonneetje, rovertje gespeeld en diefje verlost.

Toen ze moe waren en gegeten hadden zette de meester ze in een grote kring en stelde voor dat ze met z'n allen zouden praten over eerlijkheid en oneerlijkheid. Niet of ze zelf eerlijk of oneerlijk waren, maar meer in het algemeen. Sommige kinderen vonden dat daar weinig over te zeggen viel. Je moest eerlijk zijn, vonden ze, en daarmee uit. Oneerlijk was slecht. 'Is iedereen het daarmee eens?', vroeg de meester. Ze dachten even na.

'Nou', zei Thijs de Bruin toen, 'dat weet ik nog zo net niet. Als mijn zusje erg ziek was en ik wist dat ze niet meer beter zou worden, en ze vróeg me dan of ik dacht dat ze beter zou worden, dan zou ik waarschijnlijk antwoorden dat ze al heel gauw weer zo gezond als een vis zou zijn.'

Daar zat wat in, vonden de meesten.

'En als ik iemand een saaie Piet vind', zei een ander, 'en ik doe toch maar net of ik 'm wel aardig vind, ben ik dan oneerlijk? En *als* dat oneerlijk is, is het dan slecht?' Het bleek allemaal niet zo eenvoudig te zijn.

'Misschien is het niet zozeer oneerlijkheid waar het om gaat', zei Jackie, 'maar on *trouw*. Aan iemand van wie je houdt moet je misschien wel eens een leugentje vertellen, denk maar aan het voorbeeld van Thijs met z'n stervende zusje. Maar ontrouw mag je hem niet zijn. Je mag hem, of in Thijs' geval haar, niet echt bedriegen.' 'Om misverstanden te voorkomen merk ik even op dat bij m'n weten mijn zusje kerngezond is', zei Thijs.

Ze lachten even, maar daarna praatten ze verder over het onderwerp dat hen allen erg interesseerde. Iedereen had er zo zijn eigen gedachten over, al werden die lang niet allemaal uitgesproken. Thomas, bijvoorbeeld, dacht dat Jackie het erg bij het rechte eind had. Bij hen thuis hielden ze elkaar veel voor de mal, zelfs moeder hield vader wel voor de mal, en hij

zelf zei wel eens dat hij zijn handen had gewassen en dacht er dan in stilte bij 'gisteravond', maar elkaar echt bedriegen, nee, dat deden ze niet. Vader en moeder niet, maar hij en Jackie ook niet. En dat was toch wel machtig fijn, bedacht hij. Eva had wel willen uitschreeuwen dat het vreselijk is als je niet eerlijk tegenover elkaar bent, maar ze deed het natuurlijk niet. Ze zat stilletjes te luisteren. Ze had ineens het gevoel dat ze jaren ouder was dan de andere kinderen. Even had ze de aanvechting om te zeggen dat het toch ook erg van de ander afhangt of je eerlijk tegen hem kunt zijn, maar ze zweeg omdat ze bang was de aandacht op zich te vestigen. Als ze iets zei, zouden de anderen dan niet direct denken aan haar geheimzinnige verdwijning en aan haar ontwijkende antwoorden? Zou Jackie haar bedoeld hebben toen ze sprak over ontrouw? Wat was het toch moeilijk. Als eerlijkheid ten opzichte van de één oneerlijkheid betekent ten opzichte van de ander, wat moet je dan? Er wordt je geleerd dat je eerlijk moet zijn, dacht ze, maar hoe, dat vergeten ze er bij te vertellen. En scherper dan ooit drong tot haar door dat volwassenen tobben met dezelfde dingen die ze bij

kinderen afkeuren - dat als je groot wordt de moeilijkheden zich niet vanzelf oplossen.

Op voorstel van meneer van Aller trokken ze in groepjes het bos in, zochten een lekker plekje om te zitten, en praatten over het onderwerp door. 's Avonds na het eten zaten ze weer allemaal bij elkaar en toen kreeg van elk groepje iemand het woord om te vertellen welke gedachten in zijn groepje naar voren waren gekomen. Ze hadden echt een fijn gesprek, maar tegen de tijd dat ze naar bed moesten waren ze zo stijf van het stilzitten dat er een fantastisch

kussengevecht losbarstte dat anderhalf uur duurde. Pas toen de meester een van zijn beruchte woedeaanvallen kreeg kwam er rust en konden eindelijk de vogels in Vierhouten in slaap vallen op hun boomtakken.

Simpele zielen zouden misschien verwachten dat er de volgende ochtend lang zou worden geslapen. Mensen met onderrijversvaring weten beter. Er is er altijd wel

één die om tien voor zes even naar de WC moet. Wellicht kan hij het op de terugweg niet laten aan een onder de dekens uitstekende teen te trekken. En als in het gunstigste geval die teen toebehoort aan iemand die nog heel lang wil slapen, dan zal die persoon, gealarmeerd door een vervelend gevoel ergens onder aan zijn voet, waarschijnlijk toch net genoeg wakker worden om blindelings zijn kussen naar de dader te werpen. Het zou kunnen zijn dat het kussen niet deze boosdoener raakt, maar een onschuldige op het bed er naast. De onschuldige had misschien juist een liefelijke droom over een veld vol bloeiende boterbloemen en ver-geetmenietjes. Plotseling valt er een-bom in de boterbloemen en de vergeetmenietjes veranderen op slag in 'k vergeefjenietjes. Wellicht is de onschuldige een lichte slaper of een vlugge wakkerworder, wellicht ook iemand die meent dat wraak geen enkel uitstel gedooft. Het kan zijn dat hij een washandje nat gaat maken en het even later uitknijpt boven het hoofd van de eigenaar van de teen, terwijl de vroeg-naar-de-WC-gaander alweer in bed ligt en van de prins geen kwaad weet.

't Zijn allemaal veronderstellingen en het kan ook best anders gaan. Maar dat de slaapzalen om zes uur nog in stilte zouden zijn gehuld, hoogstens verstoord door het vredig gezaag van enkelen die ten onrechte hun neusamandelen nog hebben en ook nog met alle geweld op hun rug willen liggen, die veronderstelling is in ieder geval een illusie.

Moe als soldaten na een veldslag zaten ze om acht uur aan het ontbijt. Die zijn rijp voor een rustige bezigheid, dacht meneer van Aller. Hij het hen dia's maken, niet met hulp van een fototoestel, maar door met een stift te tekenen op doorzichtig papier. Later werden de dia's vertoond en iedereen mocht er zijn verhaal bij vertellen. Thomas tekende een hele serie dia's met allemaal keepers in de ongelofelijkste houdingen. Terwijl ze vertoond werden gaf hij een levendig verslag van een voetbalwedstrijd waarin het 14—12 werd. Piet van Oudenaller maakte ratten en Jackie een soort reus met twee hoofden. Eva had een heleboel bladeren van verschillende bomen getekend en dat was zo nauwkeurig gedaan dat meneer zei dat ze maar

biologie moest gaan studeren.

'Mooi', zei meneer toen ze uitgediaat waren, 'en nu komt vanmiddag een bezoeker die geïnterviewd mag worden.' 'Wie is het, meneer?'

'Het is iemand uit onze stad. Sommigen van jullie zullen hem wel van gezicht kennen.' 'Wie dan?'

'Dat zeg ik niet. Het blijft nog even een verrassing. Hij is toevallig in Vierhouten met vakantie en hij is zo vriendelijk vanmiddag bij ons te komen.'

'Hè toe, meneer, zeg het nou', zeurden er een paar. 'Nee hoor, wacht maar tot straks.'

Lang werd hun nieuwsgierigheid niet op de proef gesteld. Kort na het middageten kwam hij binnenstappen. Het was inspecteur de Koning.

'Bah', dacht Eva, 'nu moet ik er de hele middag weer aan denken.' De meester stelde inspecteur de Koning

voor. 'En nu, jongens, mogen jullie naar hartelust vragen stellen.' Nou, dat Heten de meesten zich geen twee keer zeggen. Ze wilden weten hoeveel dieven de inspecteur al had gevangen, hoe vaak hij met dieven had gevochten, of hij karate kende, of hij dacht spoedig commissaris te worden, of hij handboeien bij zich had, of hij zelf wel eens een nacht in een cel had doorgebracht, of hij wel eens iemand had doodgeschoten, of hij meende dat er misdadige elementen in de zaal waren, of meneer van Aller niet typisch iemand was die nog wel eens in de gevangenis terecht zou komen, en nog een paar honderd dingen van deze soort. 'Genade', zei inspecteur de Koning.

Daarna begon hij te vertellen over het leven van een politieman.

Over de massa's routinewerk, de lange wachten, de saaie ronden in een ijskoude nacht. Maar ook over de opwinding, de spanning, de kleine ontdekkingen die grote gevolgen hebben.

'Worden alle misdrijven opgelost?', vroeg een van de jongens.

'Niet allemaal, maar wel veel.'

'Ook kleine diefstallen?'

'Ach, weet je, het blijft meestal niet bij één klein diefstalletje,' zei de inspecteur. 'Als het goed afloopt proberen ze het weer, en nog eens, en ten slotte worden ze onvoorzichtig en lopen tegen de lamp. Ik zou er maar niet aan beginnen. De meeste dieven komen uiteindelijk achter de tralies.'

'Nou, dan zal ik het maar bij m'n zestig inbraken laten', zei Kees de Wilde tot algemene vreugde. 'En moorden?', vroeg Thomas.

'Ah', zei de inspecteur verrast, 'daar hebben we mijn jonge vriend van de zwarte handschoen.'

'Hebt u de dader al gevonden?'

'Helaas, ik moet ontkennend antwoorden.'

'Denkt u dat u hem te pakken krijgt?'

'Kijk eens jongens, een zaak is nooit gesloten voor de dader terecht is. We volgen nog allerlei kleine spoorlijnen. Hoogstwaarschijnlijk zal één ervan naar de moordenaar leiden. Vroeg of laat krijg ik hem, daar ben ik echt niet bang voor.'

Er viel even een stilte. Iedereen dacht aan kolonel Brandsema. 'Kom aan, wil niemand iets weten over het persoonlijk leven van de inspecteur?', vroeg meneer van Aller. 'Of hij getrouwd is, kinderen heeft, lid van een kerk is, aan politiek doet, er huisdieren op na houdt en dat soort dingen?'

Dat wilden ze wel en er ontstond een levendige discussie over al die zaken. Eva was de enige die niets vroeg. Ze zat met een stalen band om haar borst in een hoekje, dat wil zeggen ze had het gevoel dat er een stalen band om haar borst zat. Zonder dat ze het

merkte schoof de meester naast haar en legde een hand op haar arm. 'Waarom is onze Eefje de laatste tijd zo stil?' 'Ik weet het niet, meneer.'

'Ik zie je zo weinig met Jackie tegenwoordig. Jullie hebben toch geen ruzie?'

'Ruzie niet. Ik geloof dat ze me te saai vindt. Ze speelt liever met Ike en Martha en Evelien.'

'Meng je er maar een beetje tussen. Je zult zien dat Jackie heus wel met je speelt als je wat toeschietelijker doet. Nou meid, ik moet inspecteur de Koning gaan bedanken.' 'Wacht, eh ..

'Wat is er, wil je de inspecteur nog iets vragen?' 'Nee, laat u maar, meneer.'

Eva begreep dat haar kans voorbij was. Die ene vraag, *een linker-of een rechterhand*, hoe gemakkelijk had ze hem er tussen kunnen gooien temidden van al die vragen. Niemand zou er op hebben gelet wie die

speciale vraag had gesteld. Hij had op haar tong gebrand. Ze wilde niets liever dan op die vraag een antwoord hebben. Nu was het te laat. Stel je voor dat de meester zou zeggen: "En nu heeft Eva nog een allerlaatste vraag." O hemel, daar zei hij het toch. 'Eva, heb jij misschien nog een allerlaatste vraag?' 'Weet u . . . kunt u zeggen . . . waarom hebt u uw uniform niet aan?' vroeg Eva blozend.

'Dat draag ik weinig in mijn werk en nooit als ik met vakantie ben', zei de inspecteur glimlachend en daarmee was het interview ten einde.

De leerlingen gingen in groepjes bij elkaar zitten en maakten per groep een krant. Zo was er het *Vierhoutens Dagblad*, de *Bos en Heide Koerier*, de *Veluwe Courant* en nog veel meer. In al deze voortreffelijke bladen werd inspecteur de Koning afgeschilderd als een heroïsch man die zijn naam eer aandeed. Geen misdadiger zo sterk of hij werd door de dappere inspecteur in de boeien geslagen. Ook kwamen er advertenties in, bijvoorbeeld

De beste GUMMIKNUPPELS bij DE KONING

of

Alleen bij DE KONING gegarandeerd onbreekbare
HANDBOEIEN.

'We moeten er eigenlijk ook een prijsvraag inzetten waar hij op kan reageren', stelde Eva in haar groepje voor.

'Ja jö, leuk', riep er een.

'Wat dan, bijvoorbeeld?', vroeg een ander.

'Nou, we zouden kunnen schrijven: De redactie van deze krant looft een reep chocolade uit voor iedereen die inlichtingen kan geven over de vraag of kolonel Brandsema werd neergeschoten met een rechter-of met een linkerhand.'

'Ja, prima', riepen de meisjes, maar één zei: 'Als iemand

dat kan vertellen is het Thomas.' 'Hè nee, hij mag het niet verraden.'

'Ik zal wel tegen hem zeggen dat hij zijn mond moet houden', riep Jackie en ze holde meteen naar het groepje waarin Thomas zijn redactionele bezigheden had. Dit natuurlijk tot grote spijt van Eva, maar ze hoopte dat dan tenminste de inspecteur op de vraag zou antwoorden.

Toen de kranten klaar waren werden ze opgehangen, zodat de jongens en meisjes eikaars exemplaren konden bewonderen - of kraken. De meester beloofde dat hij ze de volgende dag zou afleveren bij het vakantiehuisje van de inspecteur. En daarmee waren ze zo ongeveer gekomen aan het einde van de tweede dag.

10 Jackie is brutaal

De zaterdagochtend was bestemd voor een individuele ontdekkingsreis in Vierhouten. Ze moesten er alleen of in kleine groepjes op uit trekken zei de meester, en proberen uit te vinden hoe men in Vierhouten leefde. Misschien konden ze een oude klompenmaker ontdekken of een wagenmaker, of iemand anders met een ambacht dat in hun eigen omgeving al lang niet meer werd uitgeoefend. Over alles wat ze aan belangwekkends ontdekt hadden zou dan 's middags nagepraat worden en daarna was het tijd voor de thuisreis. Eva had nagedacht over wat de meester had gezegd. Dreigde ze door haar zorgen ook nog haar beste vrienden van zich af te stoten? En daarom zei ze tegen Jackie en Thomas: 'Zullen we met z'n drieën gaan?' 'Prima.'

Ze slenterden het kleine plaatsje in. Het beloofde een erg warme dag te worden. Om half den brandde de zon al pittig door hun bloes en ontnam hun de lust er stevig de pas in te zetten. De merels hadden het goed

naar hun zin. Van alle kanten klonk uit de heggen en lage bomen hun helder gekwinkeleer.

'Kijk eens', zei Thomas de opmerker, 'het is maar zeven kilometer naar Nunspeet.' 'Waar zie je dat?' 'Daar!'

Eén van de keien waarmee hij liep te spelen verliet soepel zijn hand en raakte met een vrolijke tingel een handwijzer van de ANWB. 'A. G. van Pasen', hielp Jackie herinneren, maar daar dachten ze natuurlijk alledrie aan.

'En daar', zei Thomas, terwijl een tweede steen op pad werd gestuurd en ook feilloos zijn doel bereikte, 'daar is een bushalte.' En dertig seconden later, met stijgend enthousiasme: 'En daar komt de bus', maar hij was wel zo verstandig zijn derde steen niet te gooien.

'Kom op', riep Jackie, 'ik heb geld, we gaan er heen. Even een kijkje nemen in de Prinses Margrietlaan.'

Eva liet zich meesleuren. Ze wilde niet flauw zijn. En zo

liepen ze een kwartiertje later in Nunspeet. Ze vroegen aan een agent waar de Prinses Margrietlaan was en die wees hun de weg. Na twintig minuten bereikten ze hun doel. Het bleek een prachtige laan te zijn, schaars gemeubeld met dure villa's, die schuil gingen in zorgvuldig aangelegde tuinen.

'Wat je noemt de goudkust van Nunspeet', zei Jackie. 'Spionage is een lonend beroep. Wat was het nummer ook weer?' 'Drieëntwintig.'

'Laten we er eens langs lopen.'

Zonder moeite vonden ze het huis. Het had een voortuin van wel dertig meter, waarvan de randen dichtbegroeid waren met allerhande bloeiende heesters. Verder was er een border waar kennelijk geregeld iets aan werd gedaan. Ook langs en achter het huis zette de tuin zich keurig onderhouden voort. Het geheel was omgeven door een ijzeren omheining met onvriendelijke punten. Bij het hek stond een bordje waarop te lezen was:

A. G. van Pasen Restaurateur

'Wat is een restaurateur?', vroeg Thomas.

'Ik geloof iemand die kapotte kunstvoorwerpen opkalefatert. Schilderijen en zo', zei Eva. Intussen waren ze doorgelopen. 'Nog eens er langs', commandeerde Jackie.

Ze liepen terug en drementelden zo langzaam mogelijk langs het huis.

'Ik zie geen kip', zei Jackie ongeduldig.

'Laten we maar teruggaan naar Vierhouten', vond Eva.

'Nee, ik wil A. G. van Pasen zien.' Jackie was soms zo koppig als een ezel.

'Fluit eens op je vingers, misschien komt hij dan', spotte Thomas.

Jackie kreeg hetzelfde vastberaden trekje om haar mond als toen ze indertijd haar briefje uit de lessenaar van de juffrouw pikte. 'Ik ga aanbellen', onthulde ze. 'Ben je nou mal!'

'Waarom niet? Hij kent me toch niet? Ik vraag gewoon of hier ergens een bus naar Vierhouten gaat. Ik wil zien hoe je er uitziet als je van Pasen heet.'

'Waarschijnlijk lijkt hij op onze overbuurman', zei Thomas. Jackie stak haar tong tegen hem uit. Hun overbuurman heette Van Pinksteren.

'Nou, ik ga', zei ze. 'Houden jullie je maar schuil achter deze struiken, dan kunnen jullie zijn snufferd ook een beetje zien als je tussen de takken door loert.'

'Ga dan maar', zei Thomas. 'Waarschijnlijk doet er een peuter van vier open die aanminnig zegt: "Pappie is niet thuis". ' Hij en Eva knielden naast het hek, vanwaar ze door de takken nog juist een glimp van de voordeur konden zien. 'Ajuus', groette Jackie en ze opende het

hek. Kordaat stapte ze over het tegelpad naar de voordeur. Eva en Thomas zagen hoe ze haar hand uitstreekte en aan de bel trok. Een ogenblik later werd de deur geopend. Er stond een vrij kleine, slanke man op de drempel, met glad achterover gekamd haar en een snorretje. Meer details konden Eva en Thomas op die grote afstand niet onderscheiden. Kennelijk praatten Jackie en die meneer met elkaar, althans, ze gebaarden zo'n beetje. Na enige tijd gaven ze elkaar een hand. Eva en Thomas dachten dat dit wel het einde zou zijn van het gesprek, maar nee, Jackie deed een stap naar voren en ging de drempel over. Het leek alsof ze een beetje struikelde. Of werd ze door de man, die nog steeds haar hand vasthield, naar binnen getrokken? Hoe dan ook, de voordeur ging dicht en Jackie was uit het gezicht verdwenen.

Onmiddellijk was Eva dodelijk ongerust. Ze wenkte Thomas mee naar een veiliger plek en zei toen: 'Ik vind het eng, Thomas.' 'Ja ...', zei Thomas aarzelend.

Eva stampvoette.

'Ik verzeker je dat ze in gevaar is. 't Is krankzinnig dat we haar dit hebben laten doen.'

'Waarom zou ze in gevaar zijn?'

'Ik was ook in gevaar bij kolonel Brandsema. Hij heeft overwogen me uit de weg te ruimen. Alleen omdat hij relaties met mijn vader had heeft hij het niet gedaan. Ik neem aan dat meneer van Pasen geen relaties met jullie vader heeft.'

'Nee', zei Thomas met een overtuiging die vrij beledigend was voor Eva.

'En daarom is ze in groot gevaar. Zag je niet dat ze naar binnen werd getrokken?'

'Ik dacht dat ze struikelde over de drempel', zei Thomas. 'Thomas, ik zeg je, we moeten iets doen.'

'Zullen we de politie waarschuwen?', zei Thomas, die nu ook zenuwachtig begon te worden. 'Nee, ben je mal',

schrok Eva. 'Wat dan?'

'Hier is een laantje. Laten we kijken of we aan de achterkant van het huis kunnen komen. Misschien kunnen we daar iets zien.' 'Oké.'

Gehaast liepen ze het laantje in.

Jackie was in een baldadige bui. Ze had aan de bel getrokken en wachtte met spanning af of er zou worden opengedaan. Het idee dat Eva en Thomas haar gadesloegen maakte haar nog stoutmoediger dan ze al was.

De deur ging open. In de vestibule stond een kleine, slanke man met een snorretje. Verder was hij glad geschoren. Hij keek naar het meisje en een vleug van immense verbazing gleed over zijn gezicht. Jackie vond hem geen man om bang van te worden. Ze had zich misschien voorgesteld een krachtpatser te zien te krijgen, zo'n man met allemaal spierbundels in zijn nek. En daarom zei ze op een toontje dat tegen brutaal

aanleunde: 'U bent zeker meneer van Pasen?' 'Ja', zei de man, bedachtzaam met zijn hoofd knikkend, 'ik ben meneer van Pasen.'

'Dan kom ik u de groeten brengen van kolonel Brandsema.'

'Zo zo', zei meneer van Pasen. 'Een boodschapper uit het rijk der doden. Toch is je naam niet Hermes of Cerberus.'

'Nee, zo heet ik niet', giechelde Jackie.

'Laten we kennismaken', zei meneer van Pasen.

Hij strekte zijn arm uit en werktuiglijk gaf Jackie hem een hand.

Hij gaf een stevige handdruk, deze meneer van Pasen, je zou het haast een houdgreep kunnen noemen.

'Eigenlijk is kennismaken overbodig', ging hij verder.

'Jij weet immers al dat ik Van Pasen ben en ik weet zeer goed dat jij Jackie Smit bent of, om nauwkeuriger te zijn, Jacobijna Smit van Zevenbergen. Maar kom even binnen, mijn kind.'

Zonder haar hand los te laten deed hij een stap achteruit. Terwijl Jackie bezig was te zeggen: 'Hoe, in vredesnaam . . .', werd ze naar binnen getrokken. Meneer van Pasen draaide snel om haar heen en duwde de deur dicht. 'Wat doet u?', vroeg Jackie ongerust. 'Ik wil niet binnen komen. Trouwens, hoe weet u wie ik ben?' 'Hoe weet jij wie ik ben?' 'Uw naam staat op het hek', zei Jackie gevat. 'Wij moeten wat babbelen, meisje. We hebben stof voor uren. Misschien wel voor eeuwig. Ben je alleen?' 'Ja', loog Jackie.

Meneer van Pasen opende de voordeur en liep op een drafje naar het hek. Snel keek hij links en rechts de weg af. De Prinses Margrietlaan was een stille laan in een buitenwijk, op dit uur van de dag meestal totaal verlaten. Jackie was amper bekomen van haar verbazing dat hij Eva en Thomas blijkbaar niet zag,

toen hij al weer terug was. Met zachte dwang leidde hij haar naar de grote huiskamer, die uitzag op de achtertuin. De tuindeuren stonden wijd open. Er was niemand in de kamer. Ook verder was er geen enkel gerucht in huis. Zo te zien woonde A. G. van Pasen alleen. 'Ga zitten', zei de kleine man en hij wees haar een grote leren stoel.

Ze zakte er diep in weg. Zelf nam hij plaats vlak tegenover haar, in een aanmerkelijk minder geriefelijke zetel.

'Nu ga je me precies vertellen wat die groeten van kolonel Brandsema betekenen', zei meneer van Pasen en ieder spoor van vriendelijkheid was uit zijn stem verdwenen. 'Ik zei het zo maar.'

Zo achterover in haar gemakkelijke stoel voelde Jackie zich een gevangene. 'Lieg niet.'

'Kolonel Brandsema was onze buurman. Ik praatte vaak met hem over de heg', verzoon Jackie. 'Hij sprak

dikwijls over u. "Als je mijn vriend van Pasen uit Nunspeet ooit tegenkomt", zei hij, "doe hem dan mijn hartelijke groeten." "

Jackie was zo verrukt van haar verzinsel dat ze vol vuur verder ging: 'Nou, en toen kwam ik toevallig door deze laan en ik zag dat bordje met A. G. van Pasen er op. En toen dacht ik dat het misschien wel de laatste wens van de kolonel was om u de groeten te doen, dus heb ik maar even aangebeld.' 'Je hebt wel lef,' zei meneer van Pasen.

'Je hebt er toch geen lef voor nodig om ergens aan te bellen? Kom, ik ga weer eens.'

Jackie kwam overeind.

'Je gaat helemaal niet', zei meneer van Pasen.

Hij gaf haar een duwtje zodat ze terug viel in de leren kussens.

'Want weet je, van je verhaal is alleen waar dat kolonel Brandsema naast jullie woonde. De rest is gelogen.'

Jackie voelde zich niet lekker. Hoe kende deze meneer van Pasen haar? Was ze nu in dezelfde situatie als Eva een maand geleden? Eva's leven was in gevaar geweest, dat herinnerde ze zich ineens ontstellend duidelijk. Maar er was één verschil, een verschil in haar voordeel: Eva en Thomas wisten dat ze hier was. Alsof hij haar gedachten raadde, zei meneer van Pasen: 'Je broer heet Thomas en je hebt een vriendin die Eva van Zuilen heet. Die vriendin van jou is enige dagen zoek geweest.' Jackie dacht: dat weet hij van de kolonel, maar ze zei: 'Ze heeft enkele dagen aan geheugenverlies geleden, ik bedoel, ze is een paar dagen uit haar leven vergeten.'

'Vergeten, ja', zei meneer van Pasen spottend. 'Maar niet zo erg vergeten of ze heeft er jou alles nauwkeurig over verteld, waar of niet?'

Jackie zweeg.

'Juist', ging meneer van Pasen verder, 'en dus weet je ook dat meneer van Zuilen een gevaarlijke spion is.'

'Daar ben ik niet zo zeker van', zei Jackie brutaal. 'Volgens mij heeft de kolonel zelf een brief in de brandkast van meneer van Zuilen gelegd. Waarom moest Eva die brief anders vernietigen? Dan zou haar vader immers hebben gemerkt dat er iemand in zijn brandkast was geweest?'

'Dom ben je niet,' gaf Van Pasen toe, en nauwelijks verstaanbaar mompelde hij: 'in tegenstelling tot Brandsema. Wat een onnoemelijke klungel.'

'Het klopt dus?', riep Jackie enthousiast. 'Eva's vader is onschuldig?'

'Laten we het niet over Eva's vader hebben. Hij is niet belangrijk.'

Belangrijk is dat jij veel en veel te veel weet. Door jou komt het dat ik dit huis zal moeten verlaten. Jij en je

vriendin Eva, jullie hebben me lelijk dwars gezeten. En die oliedomme Brandsema heeft dat meisje laten lopen. Enfin, hij ..'

Van Pasen zweeg.

'Hij heeft er voor moeten boeten?'

'Misschien wel, ja.'

'Bent u het hoofd van de organisatie, nu kolonel Brandsema dood is?'

'Ben ik altijd al geweest', zei meneer van Pasen kort. 'Maar wat gaat het jou eigenlijk aan?'

'Niets', gaf Jackie toe. 'Meneer van Pasen, vertelt u me nu of Eva's vader iets met uw organisatie te maken heeft. Ik zou Eva zo graag geruststellen. Ze lijdt er vreselijk onder. Dan ga ik daarna weg en ik zal niemand iets vertellen.' Meneer van Pasen glimlachte flauwtjes.

'Liefje', zei hij, 'je hebt er geen begrip van hoe belangrijk de zaken zijn waarmee je je hebt ingelaten. Brandsema heeft twee ongelofelijke blunders begaan. De eerste was het verhezen van een brief met mijn adres er op. De tweede was het vrijlaten van die Eva - een ongelofelijke fout, te meer omdat ik hem uitdrukkelijk had opgedragen het kind te liquideren. En nu kan er geen sprake van zijn dat jij dit huis nog verlaat.'

Hij greep onder zijn jasje en haalde een pistool te voorschijn. Hij legde het naast zich op een tafeltje. Een rilling liep over Jackies rug. Ondanks de hitte voelde ze zich ijskoud worden.

Eva en Thomas waren een eindje het laantje ingelopen. Aan hun rechterhand zagen ze weer eenzelfde ijzeren hek als aan de voorkant van van Pasens tuin. Aan de binnenkant dicht er tegenaan groeiden hagebeuken, sparren en lariksen.

'Dit moet de achtertuin van nr. 23 zijn', zei Eva.

Thomas knikte.

'We zullen er overheen moeten. Kijk, hier gaat het misschien het best.' Hij wees op een plek waar de struiken iets minder dicht stonden.

'Wacht even.'

Hij holde weg en kwam terug met een vuilnisemmer. Daar ging hij op staan en toen kon hij over de omheining klimmen zonder aan de scherpe punten gespietst te worden. Hij had daarbij de steun van een overhangende tak. Gelukkig voor hen was er in het laantje geen levende ziel te bekennen. 'Kun jij er ook op komen?'

' 'k Weet niet', aarzelde Eva. Ze was niet zo klimmerig. Maar noodzaak brengt onvermoede krachten naar de oppervlakte en met hulp van een uitgestoken hand van Thomas wist ze op het hek te komen. Aan de andere kant eraf was een peuleschil. Daarna wrongen ze zich zo voorzichtig mogelijk door de struiken. Al spoedig

werden die minder dicht en konden ze zo'n beetje schuin van opzij de achterkant van het huis zien. Het grootste deel van de achtertuin bestond uit gazon, maar gelukkig waren hier en daar groepjes struiken en bloemperken, zodat ze nog wat verder konden sluipen zonder opgemerkt te worden.

'Als we achter die rododendrons kunnen komen', fluisterde Eva, 'dan kunnen we misschien in de kamer kijken.' 'Kom op dan', zei Thomas en gebukt rende hij er heen, dwars over een stuk van het gazon. Achter de rododendrons dook hij op de grond en wenkte Eva. Even later lag ze naast hem. Voorzichtig bogen ze wat takken opzij. Ze waren nu niet meer dan vijftien meter van het huis en keken recht door de openstaande tuindeuren naar binnen. Daar, in die grote stoel, zat Jackie en tegenover haar, kweek rechtop, meneer van Pasen.

'Ze schijnen gezellig te babbelen', fluisterde Thomas. 'St! Ik weet niet of het zo gezelig is.'

Helaas konden ze niet verstaan wat er werd gezegd. Ze hoorden dat er gepraat werd, dat was alles. Opeens zagen ze hoe meneer van Pasen iets glimmends tevoorschijn haalde en naast zich op een tafeltje legde. Verschrikt greep Eva haar vriendje bij de arm en fluisterde: 'Het lijkt wel een pistool.' Ook Thomas verbleekte.

'Eva, wat moeten we doen?', vroeg hij hulpeloos.

Jackie zat meneer van Pasen met grote bange ogen aan te kijken.

'U gaat me toch niet doodschieten', zei ze schor.

Meneer van Pasen haalde zijn schouders op.

'Ik wil nog iets van je weten', zei hij. 'Aan wie allemaal heeft Eva die beroemde brief laten zien of er over verteld?'

'Alleen aan mij.'

Jackie vond het niet nodig om de wraak van meneer van Pasen ook op Thomas te laten neerkomen.

'En jij, heb jij hem overgeschreven of er iemand over verteld?' 'Nee, meneer.' 'Je liegt.'

'Echt niet, meneer van Pasen.'

'Meisje', zei van Pasen ongeduldig, 'je hebt hem zelfs mee naar school genomen en juffrouw Tijnman heeft er een regel van ontcijferd.'

'Hoe weet u dat allemaal?', vroeg Jackie ontsteld. 'Ze schreef met een blauw potlood, ze heeft vertaald de woorden VOLGENS INLICHTINGEN V, ze heeft het papier in haar la geschoven en daar heb jij het uit gegapt. Ze droeg die dag een bruine rok en een groene bloes', zei meneer van Pasen. 'Hoe weet u dat zo precies?'

'Ik weet alles. Ik weet bijvoorbeeld ook dat jij een keer een vijf voor een aardrijkskunderepetitie hebt gehad.'

Meneer van Pasen legde zijn rechterhand op het pistool. Met de linker krabde hij aan een klein wratje onder zijn oorlel. Jackie staarde er naar. Dat gebaar kende ze. Dat had ze meer gezien. Aandachtig keek ze de man aan. Die neus ... die neus kwam haar ook bekend voor. Ineens wist ze het. De neus van meneer van Pasen leek sprekend op die van juffrouw Tijnman. Dan was hij zeker haar broer. Dan wist hij al die dingen omdat zijn zuster het hem had verteld.

'U bent waarschijnlijk een broer van juffrouw Tijnman', zei ze achteloos. 'Al die informatie hebt u waarschijnlijk van haar.' Meneer van Pasen trok een paar rimpels in zijn gladde voorhoofd. 'Waarom zou juffrouw Tijnman mijn zuster zijn? Waarom niet mijn vrouw of mijn vriendin, of zo maar een vage kennis, of gewoon een lid van mijn organisatie?' 'U lijkt op haar.'

'Juist', zei meneer van Pasen spottend, 'iedere avond komt zusje Tijnman hier op bezoek en vertelt me nauwgezet wat een zekere Jackie Smit voor haar repetities heeft gehaald. Ik heb niets anders te doen

dan die verhalen aan te horen. Bovendien tekent ze de kinderen dan nog precies uit. Hoe zou ik anders weten dat jij die Jackie Smit bent?'

Jackie moest toegeven dat het erg onwaarschijnlijk klonk. Maar hoe kon hij dan . . . Weer peuterde de kleine man aan het wratje. Juffrouw Tijnman had ook zo'n wratje, op precies hetzelfde plekje. Het was toch niet mogelijk dat... Ze strekte haar arm naar hem uit en stamelde: 'Bent u dan zelf juffrouw Tijnman?'

'Knap', zei meneer van Pasen, 'heel knap. Je bent de eerste die het heeft ontdekt.'

Hij trok het snorretje van zijn bovenlip. Daarna schoof hij de la van het tafeltje open en haalde er een pruik uit. Die pruik zette hij op. Een grote bril, en daar zat juffrouw Tijnman. 'Ongelofelijk!' riep Jackie.

'Natuurlijk moet er nog wat schmink bij om het echt af te maken', teemde meneer van Pasen met de stem van juffrouw Tijnman. 'Bent u nu een man die zich soms als

vrouw verkleedt of een vrouw die zich soms als man verkleedt?'

'Doet het er iets toe? Als juffrouw Tijnman voel ik me een vrouw en als meneer van Pasen een man. Maar als je het precies wilt weten, onder de douche ben ik een man.'

Jackie begreep dat meneer van Pasen haar dit allemaal zo rustig zat te vertellen omdat hij van plan was haar te doden. Ondanks haar angst, of misschien juist door die angst, werkte haar verstand helderder en sneller dan ooit. Haar enige kans was de tijd rekken, bedacht ze. Toen meneer van Pasen op de weg had gekeken waren Eva en Thomas kennelijk verdwenen. Misschien hadden ze wel gezien hoe ze naar binnen werd getrokken en waren ze op weg naar de politie. En daarom moest ze van Pasen aan de praat houden. Ze moest hem vleien. Ze moest zeggen dat hij zich zo goed kon vermommen en hoe geweldig hij was in alles. Jackie wist heel goed hoe graag mannen opscheppen over wat ze kunnen. Zelfs haar eigen vader kon ze

paaïen door hem te vertellen hoe knap hij was. Dit alles schoot door haar gedachten in het minuutje dat Van Pasen nodig had om zijn pruik en bril af te leggen en het snorretje weer op te plakken.

'Ik heb nog nooit zo'n goeie vermomming gezien', zei ze. 'Ik heb toch weken bij u in de klas gezeten en nooit heb ik ook maar één seconde gedacht dat u een man was.'

Meneer van Pasen hapte het aas op. Hij lachte vergenoegd en zei dat toneelspelen altijd een liefhebberij van hem was geweest. 'Maar waarom?', vroeg Jackie. 'Waarom kwam u vermomd als invallende schooljuffrouw op onze school? Dat kan toch niet puur uit liefhebberij zijn?' 'Wou je dat weten?'

'Ik wil het ontzettend graag weten', zei Jackie, die eigenlijk maar in één ding geïnteresseerd was, namelijk in wat Thomas en Eva aan het doen waren.

'Dan zal ik het je vertellen', zei meneer van Pasen. 'Je weet natuurlijk al lang dat kolonel Brandsema lid was

van een organisatie die spionagewerk doet. Welnu, ik ben het hoofd van die organisatie in Nederland. Mensen als Brandsema krijgen hun opdrachten van mij en sturen hun berichten en gegevens hier naar toe, in geheimschrift natuurlijk.

Een tijdje geleden had kolonel Brandsema iets gehoord over de aankoop van straalbommenwerpers. Hij codeerde het bericht en verloor de brief in zijn tuin. Die man zat dag en nacht in zijn tuin te wieden; hij had beter meer tijd aan de organisatie kunnen besteden. Hij wist natuurlijk niet waar hij hem had verloren maar wel dat hij hem had verloren. In paniek belde hij me op, iets wat hij helemaal niet mocht. Ik zei hem dat hij moest blijven zoeken al zouden zijn benen afslijten tot aan zijn knieën. En ik besloot zelf poolshoogte te gaan nemen.

Nu vind ik het nodig om geregeld mijn eigen spionnen te bespion-neren. Ik vermom me daarvoor als vrouw. Bij voorkeur neem ik een tijdelijk baantje als schooljuffrouw, omdat je kinderen kunt uitvragen

zonder dat ze er erg in hebben. Die meester van jullie had net geelzucht, dus dat kwam prachtig uit. Ik kon nu op mijn gemak en van dichtbij eens kijken hoe die kolonel Brandsema opereerde. Zijn werk beviel me al lang niet meer. Hij had te veel aandacht voor zijn tuin, denk ik.

Een poosje later, op een vrijdagavond, belde hij me weer paniekerig op. Ik was toen juist in dit huis, waar ik geregeld kwam, omdat ik natuurlijk ook de contacten met mijn andere agenten moest onderhouden. Brandsema had een meisje te pakken gekregen dat zijn brief bleek te hebben. En wat hij moest doen. Ik vroeg alle details. Hij zei dat het kind aan niemand iets had verteld en dat het geloofwaardig klonk. "Goed", zei ik, "liquideer dat kind dan."

Daar had de sukkel allerlei bezwaren tegen, maar ik zei dat het onverwijld moest gebeuren en hing op. 's Zondags belt de man weer op. Ik vroeg onmiddellijk of het kind uit de weg was geruimd. Nee, dat was ze niet, hij moest eerst haar huis doorzoeken. Misschien had ze

de brief overgeschreven. En of ik een middeltje wist om haar ouders, de heer en mevrouw van Zuilen, die avond een poosje uit huis te krijgen.

Ik vond het zo'n dom idee niet van hem en daarom beloofde ik dat ik wel zou zorgen dat meneer en mevrouw van Zuilen een poosje weg waren. Dat was heel gemakkelijk. Als juffrouw Tijnman belde ik hen op en zei dat ik misschien een kleine aanwijzing had over de verdwijning van hun dochter. Ze kwamen onmiddellijk aanrennen.' Nu zullen Thomas en Eva zo langzamerhand wel bij de politie zijn, dacht Jackie. Hoe kon ze weten dat haar broer en haar vriendin met angstige gezichten, op vijftien meter afstand, tussen de rododendrons lagen?

'Hoe raak jij eigenlijk in Nunspeet verzeild?', vroeg meneer van Pasen ineens argwanend.

'We kamperen met de school in Vierhouten. Vandaag mogen we doen wat we willen, dat wil zeggen, de meester verwacht dat we allemaal op ons eentje op

zoek gaan naar mensen met uitzonderlijke ambachten. Toen zag ik Nunspeet op een handwijzer staan en ik dacht dat meneer van Pasen wel een uitzonderlijk beroep zou uitoefenen. Ik dacht natuurlijk geheim agent, maar restaurateur is ook niet zo alledaags.'

Meneer van Pasen kon haar luchtige toon op prijs stellen. Toch vroeg hij nog: 'Waarom heb je Eva niet meegebracht?'

'Eva wil niet dat we over het onderwerp praten. Ze is te bang dat haar vader iets zal overkomen.' 'Mm.' De man leek tevreden.

'Hoe is het verder gegaan?', vroeg Jackie haastig, bang dat van Pasens verstand het van zijn ijdelheid zou winnen.

'De volgende dag op school,' zei de man, 'begreep ik dat de brief inderdaad was overgeschreven en dat niet de kolonel, maar jij de kopie had gevonden.' 'U pakte hem af', zei Jackie.

'Precies. Om te kijken of het de brief was heb ik even een regeltje ontcijferd.'

'Hoe ging dat ontcijferen?' 'Jij wilt wel alles weten, hè?'

'U kunt zo mooi vertellen', vleide Jackie. 'Op school vond ik dat ook al.'

Meneer van Pasen was gevoelig voor het compliment. 'De code kan alleen ontcijferd worden door iemand die een bepaalde serie letters kent', ging hij verder. 'Die schrijf je onder het bericht. Staat er bijvoorbeeld een g en komt er een o onder, dan tel je op: 7e letter + 15e letter = 22e letter, dus een v. 'Het is dus niet zo gek dat ik het niet kon?' 'Nee, als je niet over die serie letters beschikt is het onmogelijk. Wel, jij pikte het papiertje terug, en ik vond dat niet zo erg. Je zou er toch nooit achter komen en de naam Van Pasen en mijn adres stonden er niet op. Brandsema had me verzekerd dat mijn adres niet op de envelop had gestaan. Anders had ik niet in dit huis durven blijven. Nu begrijp ik dat het adres er wèl op was geschreven. Wat een

onverantwoordelijke ezel was die Brandsema toch. Enfin, Eva zou nooit meer spreken, meende ik, dus de zaak leek geregeld. Je begrijpt hoe ik opkeek toen ik hoorde dat het kind weer terecht was. De dwaze kolonel, die erg handig met brandkasten was, had de brief in de brandkast van Eva's vader gelegd en het meisje op de mouw gespeld dat haar vader ook een geheim agent was. En dat allemaal omdat hij te weekhartig was om het kind te doden.' 'Ik vind dat erg aardig van de kolonel', zei Jackie. Van Pasen haalde zijn schouders op.

'Goed, hij vertelde dus dat smoesje over haar vader en liet haar vrij.'

'Dat is dan toch iets wat we bedacht hadden', zei Jackie trots. 'We?', vroeg meneer van Pasen snel.

Ai, dacht Jackie, daar verspreek ik me, maar ze had de tegenwoordigheid van geest om te zeggen: 'Eva en ik.'

'Zie je wel, dat plan van Brandsema was gedoemd om

te mislukken, al leek het in het begin te werken. Eva zei tegen iedereen, ook tegen mij op school, dat ze niets meer wist. Als ze haar mond hield en het adres niet kende, hoefde ik dit huis niet te verlaten. Toch kan ik je verzekeren dat ik de eerste dagen na haar vrijlating bijzonder voorzichtig ben geweest, met name voor ik hier binnen ging. Als juffrouw Tijnman was ik vrij veilig. Niemand kent me zo, behalve jij nu.'

Meneer van Pasen was zo ongeveer uitverteld. Waar bleven Thomas en Eva met de politie? 'En kolonel Brandsema?', vroeg Jackie.

'Moet je dat nog vragen? Na al zijn blunders heeft hij ook nog mijn uitdrukkelijk bevel in de wind geslagen. Dat is in een spionage-or-ganisatie onvergeeflijk. Er was natuurlijk maar één ding te doen. Ik heb hem enkele dagen later doodgeschoten.' De man keek Jackie aan.

'Nu weet je alles. En je begrijpt natuurlijk wat dat voor jou betekent.' Hij nam het pistool van het tafeltje en

stond op.

11 David en Goliath

Geknield in de rododendrons zaten Eva en Thomas. Ze zagen hoe meneer van Pasen iets uit een lade pakte en op zijn hoofd zette. Eva kon een kreet van verrassing niet binnen houden. 'Hemeltje, Thomas, daar zit ineens juffrouw Tijnman', zei ze opgewonden.

'Gossie, ja. Meneer van Pasen is juffrouw Tijnman.'

Enkele ogenblikken zwegen ze in opperste verbazing. Toen zei Thomas: 'Geen wonder dat ze dat geheimschrift zo goed kon ontcijferen.' 'Wie kon dat geheimschrift ontcijferen?'

'Juffrouw Tijnman natuurlijk. Je weet toch dat ze Jackie het papiertje heeft afgenomen? Ze heeft er een regel van ontcijferd. Hebben we je dat niet verteld?' 'Daar wist ik niets van', fluisterde Eva.

Ze zagen hoe juffrouw Tijnman zich weer veranderde in meneer van Pasen.

'Ik begrijp er niets van, helemaal niets', zuchtte Thomas. 'Wat heeft meneer van Pasen met kolonel Brandsema, met juffrouw Tijnman en met meneer van Zuilen te maken? Waarom verandert A. G. van Pasen zich om de haverklap in juffrouw Tijnman en omgekeerd?'

'Hij zit maar te praten', zei Eva. 'Wat zou hij haar allemaal te vertellen hebben? 't Is vast niet veel goeds. Kijk eens hoe bang Jackie er uitziet.'

'Zullen we wegsluipen en naar de politie gaan?', vroeg Thomas. Eva weifelde. De situatie leek erg gevaarlijk. Besluiteloos bleven ze op de grond liggen. Na een tijdje zei Eva: 'Misschien moest één van ons beiden toch maar naar de politie gaan.'

Maar voor ze een beslissing hadden kunnen nemen zagen ze dat Van Pasen het pistool oppakte en ging staan.

'Als het maar niet te laat is', kreunde Eva.

Ineens hoorden ze een luide kreet, 't Was Jackie.

'Nee!' gilde ze. En even later: 'Help, Thomas!'

'Thomas, we moeten iets doen', hijgde Eva.

'Wat dan?', vroeg Thomas, die lijkleek zag.

Eva's hersens werkten koortsachtig. Wat konden zij, kleine Davids, beginnen tegen zo'n Goliath met een pistool? David en Goliath.

Toch had David de reus verslagen. Door een steen tegen zijn hoofd te slingeren. En Thomas kon zo goed gooien.

'Thomas, jij kunt zo goed gooien. Gooi die vent een steen tegen zijn hoofd.'

Thomas grabbelde om zich heen. Maar in de keurig onderhouden tuin van meneer van Pasen was geen steen te bekennen. Wacht eens, in zijn broekzak. De kei

die hij niet tegen de bus had gegooid. Hij haalde hem te voorschijn. Ze zagen hoe meneer van Pasen Jackie bij een arm pakte en overeind trok. Jackie stribbelde tegen. Nu begon Eva tegen Thomas te praten op een dringende, vleierende toon. Heel vlug praatte ze.

'Thomas, nu ga je de worp van je leven doen. Je zult hem raken, precies tegen zijn hoofd. Hard en nauwkeurig, Thomas. Ik weet dat je het kunt. Net als toen met de wijzer van de torenklok.' Meneer van Pasen trok Jackie door de kamer in de richting van de tuin. Jackie hield zich vast aan alles binnen handbereik. Thomas had de zweetdruppels op zijn voorhoofd. 'En als ik mis?', vroeg hij angstig.

'Je mist niet, ik weet het. Ik weet dat je het kunt. Nü, Thomas. Het kan ieder moment te laat zijn.'

Thomas sprong overeind en deed een stap naar voren. Zijn rechterarm maakte een zwaai naar achteren. Zijn linkerbeen ging van de grond. Zijn pols maakte de soepele, krachtige beweging waaraan je de goede

stenengooiers herkent. Laag en strak vloog de kei uit zijn hand, steeg langzaam iets, passeerde de openstaande tuindeuren. Hij raakte meneer van Pasen achter het oor. Zo hard was de steen geworpen dat de man onmiddellijk in elkaar zakte.

Nu sprong ook Eva op en rende, gevolgd door Thomas, op het huis toe. Daar had Jackie zich al meester gemaakt van het pistool. 'We moeten hem direct vastbinden', riep Eva. 'Misschien komt hij zo dadelijk bij, en wat kunnen we dan tegen hem beginnen?' 'We hebben immers het pistool', zei Thomas.

'We kunnen helemaal geen pistool afschieten, joh. Kom op, laten we een touw zoeken.'

Er begon alweer wat beweging in meneer van Pasen te komen. Hij streek met zijn hand langs zijn hoofd en mompelde iets. 'Vlug!' riep Eva. 'Hij komt al bij.'

'Wacht eens', zei Jackie, 'in de gang heb ik een bos elektriciteitsdraad zien liggen.'

Ze legde het pistool op tafel en kwam even later met een dikke rol wit snoer terug. Gedrieën begonnen ze meneer van Pasen als een rollade in te pakken. Ze strekten zijn armen langs zijn lichaam en rolden hem om en om tot het snoer wel veertig keer om hem heen was gewonden.

'Die komt niet meer los,' zei Thomas opgewekt. 'En anders hebben we dit nog.' Hij pakte het pistool en begon er ijverig aan te peuteren.

'Thomas, zou je dat alsjeblieft willen laten?', zei Eva. 'Pistolen kunnen afgaan, weet je.'

Intussen was meneer van Pasen geheel bij kennis gekomen. Hij vond dat de situatie sterk in zijn nadeel was veranderd. 'Luister eens, jongens, als jullie me even losmaken zal ik een glas limonade inschenken, en dan zullen we eens rustig praten. Jullie begrijpen het helemaal verkeerd', zei hij. Thomas en de meisjes snoven minachtend.

'Meneer van Pasen is een olijke man', zei Jackie. 'We hebben o zo rustig zitten praten. Ik mag zeker wel even van uw telefoon gebruik maken?' Zonder op antwoord te wachten begon ze in het telefoonboek te zoeken en even later had ze het nummer van de camping in Vierhouten gevonden. Ze vroeg meneer van Aller aan de telefoon. Toen hij aan de lijn kwam zei ze lichtelijk giechelend van de zenuwen: 'Meneer, met Jackie. Eva en Thomas en ik zitten in Nunspeet. We hebben net de moordenaar van kolonel Brandsema gevangen.' 'Wat?', riep Eva.

'Wat?', zei ook meneer van Aller. 'Je weet toch dat het vandaag niet 1 april is, Jackie.'

'Meneer, op mijn erewoord als Smit van Zevenbergse, de moordenaar van kolonel Brandsema ligt hier ingepakt als een rollade aan mijn voeten . . . Nee, echt meneer, ik maak geen grapjes. Wilt u vragen of inspecteur de Koning onmiddellijk hier komt? . . . Prinses Margrietlaan 23, Nunspeet. . . Ja . . . Dag meneer.' Ze hing op. Eva pakte haar bij een arm.

'Jackie, waarom zei je dat, van die moord op de kolonel, bedoel ik. En hoe durf je de politie te bellen. Ben je vergeten dat je hebt gezworen?'

'Ach meid, je vader heeft niets met die spionage te maken. Het was precies zoals Thomas en ik hadden gedacht. Meneer van Pasen heeft het me allemaal verteld. En hij heeft me ook verteld dat hij de kolonel heeft doodgeschoten.'

Eva liep naar het raam. Ze keek omhoog, naar de strakblauwe hemel. Haar ogen stonden vol tranen. Ze was zo blij dat ze even niet kon spreken. Het gevaar voor Jackie en ook voor hen zelf was geweken. En haar vader ... haar vader ...

'Thomas, blijf van dat pistool af', riep Jackie. 'En als je er met alle geweld mee moet spelen, richt het dan op meneer van Pasen en niet op mij.'

'Als je me los maakt, Thomas, zal ik je leren pistoolschieten,' zei meneer van Pasen en daar moesten

ze alledrie erg om lachen. 'Hij denkt dat hij met kleine kinderen te maken heeft', zei Thomas. Korte tijd later kwam inspecteur de Koning aansnorren met zijn auto. De meester was ook mee gekomen. Voor ze konden bellen had Jackie de deur al voor hen open gedaan. Ze troonde de heren mee naar de kamer. Daar zagen ze het postpakketje van Pasen. 'Als je me nou', zei de meester. Het klonk uiterst verbaasd. Blijkbaar was hij door Jackies telefoontje niet erg overtuigd geweest. Meneer van Pasen eiste op hoge toon dat hij meteen zou worden losgemaakt. Jackie riep: 'Niet doen, inspecteur. Hij is hoofd van een spionage-organisatie. Hij heeft kolonel Brandsema doodgeschoten en mij ook bijna.' Inspecteur de Koning begon met Thomas het pistool af te nemen. Hij stak het in de zak van zijn colbert. Daarna ging hij zitten, plaatste Jackie op een krukje tegenover zich en zei: 'Vertel me nu eens zo snel en duidelijk mogelijk wat hier allemaal aan de hand is.'

Jackie deed haar best. Toen ze halverwege was had de inspecteur het wel begrepen. Hij begon het huis te doorzoeken en vond een belangrijke lijst adressen.

Daarna ging hij aan de telefoon zitten en begon zakelijk orders uit te delen. Hij gaf opdracht een aantal contactpersonen van meneer van Pasen onopvallend in het oog te houden en tenslotte zei hij dat ze een arrestant moesten komen halen op de Prinses Margrietlaan 23 in Nunspeet. Meneer van Pasen werd los gewikkeld en kreeg handboeien om. Korte tijd later kwam de wagen en werd hij afgevoerd.

Toen al deze zaken waren geregeld riep de inspecteur Jackie, Eva en Thomas nog even bij elkaar. Hij keek ze recht in de ogen en zei: 'Ik hoop dat mijn kinderen net zo flink worden als jullie. Jullie hebben het buitengewoon goed gedaan. Later moet ik alles veel preciezer horen, nu heb ik geen tijd. Ik moet direct naar het bureau. We moeten de hele organisatie oprollen. Wat doen jullie, gaan jullie met meneer van Aller naar Vierhouten of rijden jullie met mij naar huis?'

Jackie en Thomas wilden liever naar Vierhouten. Ze konden dan 's avonds met de bus terug en ze wilden de kans om alles aan hun klasgenoten te vertellen niet

mislopen. Maar Eva verlangde naar huis.

'Ga jij maar met de inspecteur mee', zei Jackie, 'ik zal je spullen wel uit Vierhouten meenemen.'

En zo zat Eva even later naast de inspecteur in de auto. De meester, Jackie en Thomas namen een bus naar Vierhouten. In de auto vroeg Eva: 'Hebt u onze kranten gezien?' 'Ja, ik heb ze gezien. Erg mooi. Ik heb nooit geweten dat ik zo'n geweldige man was.'

'Hebt u de prijsvraag zien staan?'

De inspecteur keek opzij naar het smalle gezichtje van Eva. Had zij die prijsvraag geplaatst? Dan moest ze een vermoeden hebben gehad. Ineens begreep hij iets van wat het kind had moeten doormaken.

' 't Was een rechterhand', zei hij. 'Je vader is links, hè?' Eva knikte.

'Hij zal je alles uitleggen. Hij is volkomen onschuldig.'

Even later zette hij haar voor het huis af. Eva ging naar binnen. Haar vader zat in de kamer de net binnengekomen krant te lezen. Ze stormde naar hem toe en vloog hem om de hals. Alle spanning die ze had doorgemaakt ontlaadde zich in een vreselijke huilbui. 'Kindjelijef, Eefje van me, wat is er?', vroeg hij ongerust. 'Is er een ongeluk gebeurd?'

'Nee', snikte ze. 'Alles is goed. Alles is juist ontzettend goed.' Vader liet haar een tijdje huilen. Hij klopte zachtjes op haar rug en zei vriendelijke woordjes. Toen het wat bedaarde vroeg hij: 'Ga je me nu uitleggen wat dit allemaal betekent?' 'Ik dacht dat je een moordenaar was', snikte Eva. 'Je dacht dat ik een moordenaar was? En wie zou ik dan wel vermoord hebben?' 'Kolonel Brandsema.'

'En waarom dacht je dat ik dat had gedaan?'

'Je was zo kortaf, die zaterdagmiddag, en je wou er niet over praten, en toen vond ik een zwarte handschoen in je jaszak, één zwarte handschoen, ik vond hem toen ik

de sleutel van de tuinpoort zocht, en toen werd ik zo bang, en toen ben ik later het huis gaan doorzoeken, en toen was de cijfercombinatie van de brandkast veranderd, en in de la van je sokken lag een pistool.' 'Allemachtig, kind,' zei vader, 'ik kan me voorstellen dat je geschrokken bent. Maar vertel me eerst eens, hoe kende je de cijfercombinatie van mijn brandkast?' 'Van kolonel Brandsema.'

Intussen was moeder ook binnengekomen.

'Ik geloof dat we elkaar veel te vertellen hebben', zei vader. 'Begin jij, Eva?'

Toen vertelde Eva de hele geschiedenis. Van haar verdriet over hun ruzies, het plannetje van Jackie om een nacht te verdwijnen, de brief van de kolonel, het kamertje met de planken voor de ramen, de kolonel die geroepen had dat hij Herodes niet was, de opdracht om haar vaders brandkast te doorzoeken, de zwarte handschoen in vaders jaszak, alles. Vader en moeder zaten ademloos te luisteren. Toen ze klaar was kuste

moeder haar met tranen in de ogen. 'Lieve!ing, wat heb jij een vreselijke tijd gehad', zei ze door haar tranen heen. 'En het is onze schuld. Door ons gekibbel vertrouwde je ons niet meer.'

'Ik zal je vertellen hoe het zit', zei vader. 'Een paar uur nadat kolonel Brandsema was doodgeschoten belde inspecteur de Koning me op. Ik wist nog van niks. Hij vroeg me of ik een brandkast had. "Ja", antwoordde ik. "Is de cijfercombinatie 62964?" "Inderdaad", zei ik verbaasd. Hoe kon hij dat weten? "Zou u even naar het bureau willen komen?" vroeg hij. "Jawel."

"Bent u in het bezit van een paar dunne, zwarte handschoenen?" "Jawel", antwoordde ik, steeds verbaasder. "Wat is daar mee?" "Wilt u ze dan meebrengen?"

Ik begreep er geen snars van. Maar goed, ik zocht de handschoenen op en ging naar het politiebureau. Daar vertelde de inspecteur me dat kolonel Brandsema die ochtend vermoord was. Daarna liet hij me een briefje

zien waar op stond geschreven: brandkast Van Zuilen 62964. Dat briefje had hij gevonden in het bureau van de kolonel.

"Kunt u verklaren waarom dat briefje daar lag?" vroeg inspecteur de Koning.

Dat kon ik natuurlijk niét. Pas nu jij je verhaal verteld hebt, Eva, begrijp ik dat kolonel Brandsema heeft ingebroken om een brief in de brandkast te leggen. Daarbij heeft hij de cijfercombinatie uitgezocht en opgeschreven om hem aan jou te kunnen doorgeven.' Eva knikte.

'Goed, het was duidelijk dat de inspecteur me verdacht vond. Hij bekeek de handschoen en vroeg of ik links of rechts was.' "Links", zei ik.

"De kolonel is met een rechterhand neergeschoten", zei hij. "Een rechterhand met een zwarte handschoen erom. Ik zal de rechterhandschoen hier houden om te laten onderzoeken of er kruitdeeltjes op zitten." De

linkerhandschoen gaf hij terug en die stak ik in mijn jaszak. Daar heb jij hem gevonden, Eva.' 'Goh', zei Eva.

'Jullie begrijpen dat ik het niet leuk vond', ging vader verder. 'Ik wilde jullie niet ongerust maken, dus zei ik niets.' 'We hebben elkaar allemaal te weinig vertrouwd', zei moeder. 'Daar heb je gelijk aan. In ieder geval verklaart het dat ik een beetje nerveus was. Natuurlijk wist ik heel goed dat ik geen schuld had. Maar het zat me dwars dat het nummer van onze brandkast zo maar rondslingerde in vreemde huizen. Zou er een inbraak op komst zijn? Daarom heb ik 's maandags direct de cijfercombinatie van de brandkast laten veranderen en ik heb een revolver gekocht om eventuele inbrekers te woord te kunnen staan.' 'Goh', zei Eva nog eens, 'wat ben ik een sufferd.' 'Wel nee, meid, dat kon je toch onmogelijk begrijpen?' 'Nee, dat kon ik ook niet.'

'We zijn alledrie iets wijzer geworden', zei vader. 'Nee, laat ik liever voor mezelf spreken. Ik ben iets wijzer geworden, hoop ik.' 'Ik ook', zei moeder. 'En ik', zei Eva.

'Eén ding hebben moeder en ik goed afgesproken, Eva. De perioden van het Grote Zwijgen zijn voorgoed voorbij: We zullen ons uiterste best doen onze meningsverschillen rustig uit te praten. Of het lukt, weet ik niet. Je hebt genoeg gehoord en gezien om te weten dat ook volwassen mensen hun moeilijkheden en hun zwakheden hebben. Maar zwijgen zullen we niet meer. Als het niet anders kan, zullen we uit elkaar gaan. Maar ik heb goede hoop dat het niet hoeft.

'Ik ook', zei moeder. 'En ik', zei Eva.

Allemaal haalden ze eens diep adem. Ze voelden dat ze met z'n drieën weer een kans hadden.

Jackie en Thomas zaten nog even in het geheime hol, die avond. Eva was nog langs geweest om haar spullen te halen en ze had alles verteld.

'Jackie', vroeg Thomas, 'zou jij het erg vinden als je vader een moordenaar was?'

'Ja, dat zou ik heel erg vinden', antwoordde Jackie.

'Ik ook. Ik begrijp nu wel dat Eva zo bleek en ijsig en zwijgzaam was.'

'Precies', zei Jackie.

'Weet je', zei Thomas tegen Jackie, 'eigenlijk ben je een geluksvogel.'

'Ik een geluksvogel?'

'Ja, je bent net een type om een moordenaar als vader te hebben, maar het zal nooit gebeuren omdat je toevallig dezelfde vader hebt als ik.'

'O Thomas Smit van Zevenbergen', zei Jackie, 'je verdient een ontzettende schop onder je achterwerk. Maar weet je, die steen ... die steen kwam precies op tijd. En hij was erg, erg goed gegooid. Opmerkelijk goed voor een krielhaan!'

Toen gaf Jackie haar onthutste broer een dikke zoen op zijn wang.